ALİ İPEK

ZAMAN KAYBINDAN ÖLEN KADININ HİKÂYESİ

roman

iletişim

ALİ İPEK

Zaman Kaybından Ölen Kadının Hikâyesi

ALİ İPEK 1982'de Mardin'de doğdu. Öyküleri 2000'den bu yana *Varlık*, *Sarnıç Öykü*, *Dünyanın Öyküsü*, *Çini Kitap*, *Eliz Edebiyat*, *Ihlamur* dergilerinde yayımlandı. Yazarın "Hor Kullanma Tarihi" adlı dosyası 2012 yılında Yaşar Nabi Nayır Dikkate Değer Öykü Ödülü'ne layık görüldü. *Gidelim Buralardan Muhlis* (2022), *Kimsenin Ölmediği Bir Cinayet Öyküsü* (2023), *General Şıvasko* (2024) ve *Zaman Kaybından Ölen Kadının Hikâyesi* (2026) adlı romanları İletişim Yayınları tarafından yayımlandı. *Kimsenin Ölmediği Bir Cinayet Öyküsü* (2023) ile Attilâ İlhan Roman Ödülü'nün sahibi oldu.

İletişim Yayınları 3673 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 665
ISBN-13: 978-975-05-3961-9
© 2026 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2026, İstanbul

EDİTÖR Duygu Çayırcıoğlu
KAPAK ve KAPAK İLLÜSTRASYONU Seda Mit
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Berkay Üzüm

BASKI Ayhan Matbaası SERTİFİKA NO. 44870
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6/41
Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6
Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ALİ İPEK

Zaman Kaybından Ölen Kadının Hikâyesi

iletişim

Omayra Sanchez'e...
ve
İlon'a...

Akrep ile yelkovan arasına sıkışmaktan kim korkmaz?

– *Hor Kullanma Tarihi*, "Zemberek"

Çekirge Devlet Hastanesi

Bursa, 2025

"Kan şekeri normal. Karaciğer, böbrek fonksiyonları normal. Trombositler normal. Hemoglobin seviyesi normal. Trigliserid normal. Tansiyon, büyük on üç, küçük sekiz. Kilo iyi... Bel bölgesi bir-iki santim incelebilir. Evet, Saniye Hanım sizi dinliyorum. Şikâyetiniz nedir?"

"Doktor bey dün öğleden sonra hemen bitişik odadaki Dr. Feridun Bey'e geldim. Elinizdeki tahlil sonuçlarını o istemişti. Bir hekimin tahlil yapmadan teşhis koyması doğru olmazdı zaten. O da sizin gibi uzun uzun baktı sonuçlara. Söyledikleri beni tatmin etmedi açıkçası. Bir de size görünmek istedim."

"Buyurun sizi dinliyorum."

Saniye, yolda gelirken kafasında tasarladığı gibi, meramını tane tane anlatmak için derinden nefes aldı. Bekledi. Etrafına baktı; odanın duvarına sabitlenmiş televizyonda inşaat reklamları dönüyordu. Müteahhit kat karşılığı aldığı yerlere hayalindeki beton yığınlarını diziyordu. Kabloları birbirine dolanmış televizyonun sesi kısıktı. En ufak bir gürültüye tahammülü yoktu Saniye'nin. Doktorun dikkati-

ni dağıtmak istemiyordu. Hapşırası geldiğinde bile tutmaya çalıştı. Odaya öylece bakındıktan sonra yüzünü tekrar doktora çevirdi. Doktorun yüzüne, alnındaki çizgilerine, çene hattını tamamen kaplayan uçları hafif kabarık sakallarına ve masmavi gözlerine uzun uzun baktı. Gözlerinde tanıdık bir çocukluk vardı. Doktor, gözbebeklerini annesinden almıştı. Saniye o gözleri bu zamana değin her yerde görmüştü: çocukluğunun geçtiği sokaklarda, akşamüstü soluklandığı duvar dibinde, bayram sabahında, uzatılan bir yemek tabağının karşılığında. Eski bir albüm fotoğrafından kalmaydı o gözler. Saniye ne diyeceğini bilemedi. İçinde biriktirdikleri bir çırpıda akacakken direndi. Ağlamamalıydı. Yeri değildi ağlamanın. Daha fazla kalamazdı. Doktorun gözlüklerinden yansıyan kendi yüzüne baktı. Yutkundu. Sağ elinin işaretparmağını kaldırarak kendine doğru çevirdi. Sol tarafına götürdü parmağını. Göğsü ile koltukaltı arasındaki yumuşak yere hafifçe dokunarak,

"Doktor bey, şuramda bir ağrı vardı," dedi. Parmağını sağa kaydırdı. "Buradan şuraya geçti. Üç gün kadar yerini yadırgamadan orada durdu. Hareket etmiyordu. Sabitti. Uyandığımda başka bir yerimde belirir dedim. Bekledim, lakin evvelki sabah fark ettim ki gitmiş."

"Geçmiş."

"Yok! Gitmiş. Kim bilir nerede? Geri geleceğinden bu kez şüpheliyim. Gece haddinden fazla acıttı. Vedalaşır gibiydi. Dönmez herhalde. Başkalarına giderse ben gibi katlanamazlar. Sitem eder, kabullenmezler. İsmini, cismini sizden duymak isterler. Ne olduğunu söyleseniz de sebebini araştırıp dururlar. İlaç kutuları boşalır avuçlara. O da bir süre sonra dayanamayıp bedeni terk eder. Tıpkı beni terk ettiği gibi..."

Doktor, yaslandığı demir masanın önünde ayakta bekliyordu. Sol elindeki tahlil sonuçlarını sımsıkı tutuyordu. Elindeki kalemin arkasına sağ elinin başparmağıyla bastır-

dı. Açılıp kapanmayan, hatta düz, sıradan bir tükenmez kalemdi elindeki. Yine de dokunup çekmediği parmağıyla düğmeye basar gibi ısrar ediyordu. Başparmağını durduramıyordu. Saniye'nin söylediklerinden sonra kaşları gayriihtiyari kalkmıştı. Elindeki kalemi kafasına götürerek yer yer beyazlamış saçlarını kaşıdı. Dudaklarını büzüştürdü. Ağzındaki sabahtan kalma tadı arar gibiydi. Dişlerinin aralarını diliyle teker teker yokladı. Dilinin ucuyla o daracık boşlukları zorladı. Zorladıkça yüzü değişiyordu. Sadece aynaların karşısında tek başınayken büründüğü surat şekli ona garip gelmiyordu. Muayeneye ilk gelen hastanın sıradan şikâyetlerini dinleyecekti. Hazırlıklıydı. Tecrübeliydi. Edilecek şikâyetlerin benzerliğiyle rahatken, şimdi Saniye'nin karşısında şaşkınlığını gizleyemiyordu. Burun delikleri açılıp kapandı. İç çekti. Boğazını temizlemeden konuşmaya başlayınca tiz bir sesle,

"Anlayamadım," dedi. Sesini düzeltip bu kez daha sakin bir tonla, "Bir ağrınız varmış ve iyileşmişsiniz sanırım, değil mi?" diye sordu.

"Hayır, iyileşmedim! Ağrım gitti!"

"Bu durum iyi değil mi?" dedi doktor, Saniye'ye doğru eğilmiş vaziyette. Bir başka bakıyordu Saniye'ye. Araya mesafe koymaksızın kendisine tanıdık geliyordu nedense. Gözleri bir kademe daha açılmıştı. Soru yöneltmek için zihninden geçirdiği kelimelerle münasip bir cümle kurmaya çalışırken, bu zamana değin gözlemlediği insanlar geldi gözünün önüne. Zihnini durduramıyordu. Saniye araya girdi:

"Doktor bey bakın, Zahir'di değil mi isminiz?"

"Evet Saniye Hanım."

"Dün Dr. Feridun Bey'in yanından ayrılırken kapıda isminizi gördüm. İsminizin manası 'görünen kişi' demek. İsimlerle aram iyidir. Otuz yedi yıl boyunca doğunun en

ücra yerlerinde nüfus memuru olarak çalıştım. Neler çektiğimi bir ben bilirim. Oralarda ne ilginç isimlerle karşılaştım, ne tashihler çıktı karşıma. İmla hataları mı dersiniz, dil yanlışları mı? Aynı yanlışın atadan kalma devam ettiği kayıtları görmem de cabası. Bana yüklenen sorumlulukla birleşti. Vazifemdi neticede. Düzeltebildiğimi düzelttim. Düzeltemediklerime eklemeler yaptım. Kulağa hoş gelsin diye bazılarından harf çıkardığım bile oldu. Yine eksik kaldı tabii. Eksik kaldılar... Size gelmemin bir nedeni de isminiz. Bazıları için pek anlamlı olmasa da benim için kıymetli. Hiçbir ad boşuna verilmemiştir. Biri size o ismi yakıştırmışsa mutlaka bir hikâyesi vardır, değil mi?"

"Şimdi işi gücü bırakıp isimleri mi konuşacağız Saniye Hanım! Benden tam olarak ne istiyorsunuz? İlaç yazdırmaya geldiyseniz doğrudan söyleyebilirsiniz. Zaman kazanmak açısından diyorum. Aksi halde boşuna beklemeyin!"

"Beni diğer hastalarınızla karıştırmayın lütfen. Psikiyatr değil misiniz? Anlamaya çalışın. Her hasta sizin için aynı değil midir?"

"Öyledir elbette," dedi. "Öyle olması gerekir tabii."

Sessiz kaldılar. Saniye yüzünü çevirip açık kalan televizyona baktı. Televizyondaki haberde mezarlıklar görünüyordu. Mezar taşları henüz bilinmeyen bir nedenle birileri tarafından parçalanmıştı. Ölü yakınları bir araya gelmiş, öfkelerini dile getiriyordu. Saniye kafasını yere eğdi. Doktor da sakinleşmişti. Üstelik işittiği lafın ağırlığı altında kalmıştı. Böyle bir yanıtı beklemiyordu. Haklıydı Saniye. Doktor tedavi için gelenlerin şikâyet ettikleri mevzuları biriktirmekten yorulmuştu belki. Saniye'yi anlamak istercesine durdu. Tahlil sonuçlarının yazıldığı kâğıdı beline kadar indirdi. Saniye'nin gözlerine bakarak,

"Ben doğarken kimliğimi çıkarmak için nüfusa giden babama sormuşlar ismimi. O da ne isim koyacağını hiç düşün-

mediğini memura söylemiş. Yolda giderken bir-iki isim varmış aklında. Onlarda ısrarlı değilmiş. Babam, bilindik isimlerden olsun istememiş. Farklı olacak diye de zihnini zorlamamış. Gerçi ne kadar zorlayabilirdi ki? Ya işittiği hikâyelerden seçecekti ismimi ya da ölülerimizden birinin adını verip kendince yaşatacaktı. Babasının, dedesinin adlarını o da beğenmiyordu, yoksa şimdiki ismim başka olurdu."

"Kim vermiş isminizi peki, öğrenebildiniz mi?"

"Nüfus memuru," dedi. Gülümseyerek ekledi: "Kendi adını vermiş. Belki de babasının, tanıdığının... Size neden Saniye demişler peki?"

"Defalarca dinlediğim bir hikâye var..."

"Buyurun anlatın lütfen, sizi dinliyorum."

"Saniye, ninemin adıymış aslında; anneannemin. Tarlada çalışırken pat diye yerde bulmuş kendini. Bayılmış. Etrafta kuşlardan ve ağaçlardan başka kimseler yokmuş. Tarlanın ortasına yığılıvermiş öylece. Kuşlar bu vaziyeti görür görmez ötmeye başlamış tabii. Kuzeybatıdan rüzgâr esmiş. Haşereler sağa sola kaçışmış. Ne kuşların telaşlı ötüşü ne rüzgârın otları birbirine yakınlaştırması fayda etmemiş. Toprakta yürüyen böceklerin tedirgin kıpırtıları da. Tarla sınırına dikilen ağaçlar sallandıkça sallanmış ama dökülen yaprakları kimse feryattan, hadiseden saymamış ki. Etrafında kimsecikler yokmuş zaten. Yolu o taşlık yerden geçen gingil bir köylü fark etmiş onu. Neredeyse üç günlük yoldan getirdiği eşeği anırınca, yol ayrımında soluklanmış. Bir gariplik olduğunu ne bilsin? Yerde yatan Saniye Nine'mi görmüş. Eşeğin ipinden tuttuğu gibi yanına varmış. Ninem iri cüssesi ile yerde iki seksen uzanıyormuş. Seslense de tepki verememiş. Ölü gibiymiş ama ölü değilmiş. Bir gariplik görmüş; sağ elinin işaretparmağı havadaymış ninemin. Öylece havaya saplanmış gibi duran o parmak, güneş ışığına karşı hafifçe titreyen bedeninden bağımsız, dimdik duruyormuş.

Havada görünmeyen bir çizgiymişçesine birini işaret eder gibi kaskatıymış. Köylü gördüğü o vaziyeti anlamaya çalışmış. Eşeğini yakınına bağlamış. Yerde baygın halde yatmasının nedeni işaret ettiği o parmağın karşısındakidir diyerek gökyüzüne doğru kafasını kaldırmış. Tepeden düşen bir şeyin kafasına çarpıp onu bayıltma ihtimalini aklından geçirirken, gökyüzünde süzülen iki kuşun günahını almak istememiş. Gökte taş mı olurmuş? Taş aramış gözleri. Taş gibi, kaya gibi görünen bulutlara bile başka türlü bakmış. İzahını, kaşıdığı kafasında tartmış bir müddet. Uçan taşları, etrafı söküp götüren fırtınaları sebepten sayamamış, çünkü hava gayet açıkmış. O parmak ile gökyüzü arasına sıkıştırdığı sebepleri eledikçe elemiş kel kafasında. Bir netice alamamış tabii. Yukarılardan düşen bir taş muhakkak iz bırakır, demiş. O izi ninemin örgülü saçlarında, gövdesine nazaran küçük duran kafasında, taşıdığı onca yüke rağmen bana mısın demeyen dümdüz sırtında, ince uzun bacaklarında aramış. Bulamamış. Yolu o civardan geçen üç köylü o vaziyeti vazife belleyerek hikâyeye dahil olmuşlar. Çok kişi çok kafa, çok kafa çok ses, çok ses hızlı bir netice getirir diyerek kafa kafaya vermişler. Köylülerden biri, yerde baygın yatan ninemin yüzüne doğru eğilmiş. Gözkapaklarını parmaklarıyla açıp kapatmış. Gösterdiği bu bilgece tutumdan dolayı onu pürdikkat dinlemişler. Parmağını ayaktayken kaldırdığı için ninemin işaret ettiği şeyin yukarıda değil de yerde olduğunu söylemiş. Bilmediğini, bildiği tehlikelerden sayan bir köylüymüş. O mevsimde tarlanın tek tehdidi sayılan şeyi söylemiş: akrep! Etraftaki taşları kaldırıp altlarına bakmışlar. Her gölgeyi ona benzetmişler. Kuru otları yolmuşlar. Altlarındaki toprak homurdansa da çatlaklarına çubuk sokmuşlar. Uyuyan akreplerden başka tüm haşereleri uyandırmışlar. Bir akrep bulsalar tüm suçu ona yükleyip rahatlayacaklarmış ama hiçbir akrep gün ışığına

çıkmamış. Sanki tarlanın tüm akrepleri, ninemin o parmağını görüp ona hürmeten durmuşlar. Ninem öylece yatıyormuş. 'Yok,' demiş köylü, 'akrep olsa izi kalırdı muhakkak.' Yine de kimse emin olamamış. Açıklanmayan şeylerin açık bırakılan ihtimallerini tekrardan düşünürken sessizce beklemişler. Nineme tekrar tekrar bakmışlar. 'Şahadet bu,' demiş içlerinden biri. O parmak, ölümün kapısına dayanmış bir ruhun son işareti. Saniye Nine'min yaşadıklarına şahitlik edercesine işaret ettiği şey, ölüm meleği olabilirmiş. Mütedeyyin köylüler o işaretin anlamını sorgusuz sualsiz kabul etmişler. Ninemin nefesini kontrol ettikten sonra atan kalbini dinlemişler. İri cüsseli ninemi kaldırdıkları gibi boz eşeğe yüklemişler. Hastaneye çevirmişler yönünü. Hastane dedimse tam teşekküllü değilmiş zaten. Küçücük bir sağlık ocağıymış. Orası ile köy arasında kalınca kitaplardan üç tane bitirecek kadar yol varmış. Git git bitmemiş o yol. Nihayetinde varmışlar tabii. Eşeğin dili dışarıda, köylülerin dilleri kurumuş da ninemin dilini zor bela bulmuşlar. Sağlık ocağındaki doktor demiş ki 'Geç kalmışsınız hastaneye getirmek için.' Yolda ruhunu teslim etmiş zaten. 'Önceden getirseydiniz kurtarabilirdik,' diye eklemiş doktor, onlara vicdan azabı bırakarak. Kimseler de dememiş o köylülere, onca yolun zahmeti bir ömür etmez mi diye. Saniye Ninem zaman kaybından ölmüş anlayacağınız. Defnederken bile o parmağı havada asılı duruyormuş. Bana onun adını vermişler. Ben de aynı kaderi yaşıyorum zaten. İşaret ettiğim yeri kimse görmüyor."

"Ninenizin nesi varmış, ölüm sebebi neymiş?"

"Ne olacak doktor bey, ecel deyip defnetmişler."

Saniye, kendisine defalarca anlatılan bu hikâyeye başka türlü bakmak istemiyordu. Üzerine düşünmek bir yana anlattığı haliyle kalsın istiyordu ama her anlattığında o hikâyenin bir tarafı eksiliyordu. En son anlattığı halinde

köylüler dört kişi iken şimdi üç kişiye düşmüştü. Tebessüm etti. Demin ortaya böbürlenerek attığı memuriyetinin mahcubiyetiyle. Doktora isminin güzel olduğunu, kulağa hoş geldiğini söyleyerek konuyu değiştirebilir, hatta muhabbeti derinleştirebilirdi. Yapmadı. Anlatmaktan keyif almasına rağmen istemedi. Meramını anlatmak ve bir an evvel şifa bulmak istiyordu. Konuştukça, asıl meseleden uzaklaşıyordu sanki. Konuştukça konuşulacak meseleler ekleniyordu. Saniye, doktorun sakinliğini fırsat bilerek toparlandı. Oturduğu yerden kalkıp tekrardan oturdu. Sırtını dimdik hale getirerek yaslandığı sandalyeden konuşmaya başladı:

"Doktor bey bakın, ben aklı başında yalnız biriyim. Kocamı kaybedeli dört ay olsa da şimdilik iyiyim. İnsan dediğin kendini tanımaz mı, bilmez mi? Görünüşüme, yaşlılığıma aldanmayın lütfen. Aldanmazsınız gerçi. Niye aldanasınız ki? Bakın kendi başıma sokaklarda dolaşıp gezebiliyor, o koca körüklü otobüslere binebiliyorum. İstediğim durakta inebiliyorum. Benden yaşlı, yıkık dökük, boyası bir türlü yenilenmeyen o eski binaların çoğuna aşinayım. Önlerinden geçiyorum neticede. Alışverişimi yapabiliyorum. Kimselerden yardım almadan ATM dedikleri o bizden yavaş kutulardan maaşımı çekebiliyorum. Faturalarımın sürelerini takip edebiliyorum. Vergilerimi son güne bırakmadan ödemem de cabası. Yağmurlu ya da sisli vakitleri karıştırabiliyorum. Unutkanlığım için aldığım ilaçları unutuyorum herkes gibi ama kimlik numaramın on hanesini size ezbere söyleyebilirim."

"..."

"On bir hane değil miydi diyeceksiniz. Beni dinleyip dinlemediğinizden emin olmak istedim sadece. Asıl ben sizi anlayamıyorum. Geçen ay mandallar üzerine yazılmış kitabımı okurken şurama bir ağrı girdi. Bu arada çok komik

kitaptır. Dilerseniz bir dahaki gelişimde sizin için getirebilirim. Gerçi niye getiriyorum ki? Bir zahmet kitapçıya uğrayıp alın. Zahmetsiz mutluluk eksik değil midir? Hangi tebessüm durduk yere gelir? O kadar az kişiyle konuşuyorum ki doktor bey, fırsatını bulduğumda alakalı alakasız her şeyi anlatmak istiyorum. Başınızı ağrıttıysam kusuruma bakmayın lütfen. Ne kadar uzun konuşursam o kadar iyi anlattığımı düşünüyorum. Böyle öğrettikleri için mevzunun başı neresi sonu neresi kafamda kurgulamadan uzattıkça uzatıyorum konuyu. Gerçi kurguladığımda da hiçbir şey değişmiyor."

"Saniye Hanım. Hasta geçmişinize baktım. Daha önce dört kez kayıt yaptırıp öylece bırakmışsınız."

"Gelememişimdir belki."

"Dört kez mi?"

Bu soruyu yanıtlamadı Saniye. Duymazdan geldi. Kaldığı yerden devam etmek için boğazını temizledi, "Ağrı işte, ne insanda durur ne de insanı durdurur, derler. Başlamıştı bir kere. Bol bol su içtim. Her zamanki ilaçlarımı kullandım. Kaynatılmış otlarla, bitki çaylarıyla karıştırıp denedim, yine geçmedi. Küçümsediğim halde hiç büyümeden öylece duruyordu. Sızısı aynıydı. Etkisi aynıydı. Ederi aynıydı. Sabah üstümü başımı düzeltip hastaneye geldim. Acilde sıra beklerken, teşhis edilmek istemediğinden durdu. İnanamadım. Bedenimi defalarca yokladım; omuzlarıma dokundum, göğsüme, boynuma, hatta şu varisli bacaklarıma. Parmağımla temas etmediğim yerleri bile zorlaya zorlaya bastırdım. Yoktu. Gitti sandım. Sıra numarası aldığım ışıklı lambanın yanmasını beklemeden, bana seslenen hemşireye aldırış etmeden dışarı çıktım. Hastanenin karşısındaki çay bahçesine oturdum," dedi.

Doktor, Saniye'nin kafasıyla işaret ettiği pencereye çevirdi yüzünü. Saniye dışarıdaki çay bahçesine bakmaya çalışır-

ken doktorun gözleri pencere kenarındaki duvara sabitlenmiş televizyona takıldı. Sesi hâlâ kısıktı televizyonun. Aynı görüntü mesai saati başladığından beri dönüyordu ekranda. Altyazıda geçen isimler ve rakamlar değişiyordu sadece. Maden ocaklarından birinde sabah saatlerine doğru göçük yaşanmıştı. Takım elbiseleri ile olay mahallinde bekleyenler kara haberi tekrarlayarak veriyordu. İçeriden çıkarılan işçiler sedye üzerinden etrafa bakıyor, bekleyenlere iyi olduklarını göstermek adına kömür karasına bulaşmış ellerini kaldırıyordu. Alkışlandıkları durumu anlamaya çalışıyorlardı. Hastaneye doğru götürülen her işçi, arkasına bakıp arkadaşlarını soruyordu. Ambulanslar yan yana dizilmiş, işçi yakınlarıyla birlikte, içeride kalanlar için gelebilecek umutlu haberi bekliyordu. Saniye'nin de gözleri sabitlendi ekrana. Burnunu çekti. Doktor işittiği o sesten irkilerek kafasını kaldırdı, boğazındaki gıcıktan kurtulmak için öksürdü. Başparmağını gözlüğünün altına dayayıp çerçeveyi yukarı kaldırdıktan sonra Saniye'ye baktı. İşaretparmağı da kahverengi gözlük çerçevesinin üzerindeydi. İleri geri hareket ettirdi gözlüklerini. Saniye oturduğu yerde flulaşıp netleşiyordu doktorun gözlerinde. Konuşmasına devam etmesini ister gibi kafa salladı. Saniye kendisinin bile zor işitebileceği ses tonuyla,

"Ne garip şu işler değil mi doktor bey?" dedi.

"Nesi garip?"

"Hepimiz toprakla gökyüzü arasında bize ayrılan yerde yaşamaya çalışıyoruz. Gökyüzü hepimizindir zannediyoruz. Amuda kalktığımız zaman bile yeri değişmeyen, uçsuz bucaksız tarlaları andıran o mavilik nasıl olur da herkese ait olabilir ki? Ben aldığım her solukta birilerinin hakkını gasp ettiğimi düşünürken, bu herkesin olan gökyüzü olsa olsa kimsenindir diyorum. Halbuki o herkesin dedikleri gökyüzünü görmeden ölenler var. Gündüzler başkalarına

kalsın diye gecelerde yaşayanlar var. Toprağın üstünde bir yeri satın almak için, ekmeğimi taştan çıkaracağım diyebilmek için, tek muhatabım toprak olsun, taş olsun, tabiat olsun da namertler olmasın diyebilmek için toprak altında çalışanlar var. Ve dile kolay. Atalarının bıraktığı yerden, aynı kürek sapıyla, içinde aile fotoğrafının olduğu sarı baretle, yırtık kemerle, sarı ışıkla, kömür karası yüzlerindeki tebessümlerle, çoğu zaman aç karnına çalışıyorlar. Şimdi o işçileri toprak altından çıkarıp tekrardan toprağa vermek sizce de garip değil mi?"

Doktor, Saniye'nin söyledikleri karşısında bu kez şaşkınlığını gizleyerek duruyordu. Elindeki kalemi masanın üzerine bıraktı. Masanın etrafından dolanıp, koltuğuna oturup yaslandı. Masanın üzerinden aldığı kumandayla televizyonu kapatmaya çalıştı. Israr etmesine rağmen bir türlü kapanmadı. Vazgeçti. Saniye, dikkatini dağıtan her şeyin kapanmasını istiyordu. Doktorun elinden kumandayı alıp kapatmak geçti içinden. Yapmadı. Karışmadı. Kendi yapsın istedi. Başkalarına müdahale etmemek için kendini tembihleyeli uzun zaman olmuştu.

Doktor, demin sorulan soruya karşılık vermek istedi. Ağrının varlığından mutlu olacağına inanan Saniye'yi yakından tanımak istiyordu:

"Garip değil aslında..."

"Neden?"

"Onlar da bir törenle aile kabristanlarına defnedilmek istemezler mi? Topraktan çıkarılıp başka toprağa gömmek gibi düşünmeyin Saniye Hanım. Ellerimizle defnettiğimiz, aynı kürekle üzerlerine toprak attığımız ölülerle aynı zamanda vedalaşırız. Herkes bir vedayı hak eder diye düşünüyorum. Yanılıyor muyum?"

"Veda mı?"

"Evet. Bir nevi veda değil midir?"

"O işçiler her sabah vedalaşıyor zaten."

"..."

"Doktor bey deminden beri içerideki kokuyu anlamaya çalışıyorum. Odanız ne kokuyor?"

"Bilemedim şimdi."

"Bir koku var içeride..."

"Güzel mi kokuyor?"

"Güzel demedim aslında, tanıdık bir koku... Doktor bey ne anlatıyordum, nerelere geldik değil mi? Yine dağıldı içimdekiler. Sizi de peşimden sürükledim ister istemez. Öyle huylarım vardır."

"Öyle düşünmeyin lütfen Saniye Hanım. Kafanızda kurmanıza gerek yok. Rahat olun lütfen. İçinizden geldiği gibi anlatabilirsiniz. Sizi dinliyorum."

"Çay bahçesinde, köşede duran, üzerine sivri bir cisimle Mehtap yazılmış banka oturdum. Melahat da olabilir. Ya da Muazzez... Bilemedim. Uzunca düşündüm orada. İnsan yalnız kaldığında yaşadıklarını gözden geçirir ya. Ben sadece ağrımı düşünüyordum. Kaybolan kimliğimi bulduğum gün gibiydim, emin olun. İçim bir tuhaftı. Yokluk, o gelince bitmişti. Küçük ağrılar önemsenmez. Varlığımı hatırlatan hakikat zerresi içimdeydi. Bana insan kalan yanlarımı göstermişti. Bir buçuk ay birlikteydik. Her sabah başka yerimde uyanıyordu. Parmaklarıma kadar inmese de bedenimde dolanıp duruyordu. İçimdeydi. Hissediyordum. Hissetmek dediğimiz şey kaç kişiye nasip olur bu hayatta? Bazen benden bir parçaymış gibi bazen de ben onun bir parçasıymışım gibiydi. Değişiyordu. Değiştiriyordu. İnsanız neticede. İnanır mısınız benden gitmemesi için her gün nasıl yaşıyorsam aynısını yaptım. Yediklerimi bile değiştirmedim neredeyse. Alışmıştık birbirimize. İsmini dahi bilmek istemediğim ama varlığıyla beni mutlu eden ağrı, ne olduysa çekip gitti. Ondan şikâyetçi değildim. Hastaneye geldim diye çe-

kinmiş olabilirdi. Bilmiyorum. Onu da düşündüm. Her ihtimali değerlendiriyorum. Nereye, kime gittiğini geçtim artık; neden gittiğini bilmek istiyorum."

"Sizin için ne yapabilirim ki?"

"Bakın fazlasıyla param var. Zenginlik ayıp bir şey değil. Geri gelmesi için ne gerekiyorsa yapın. Bazen bir şey söylemek ister insan. Konuşamaz. Bir şey söylemediği için o şey her şey olur. Bu ağrı da benim için her şeydi. Halimden anlayın lütfen. Niye gitti bilmek istiyorum."

"Saniye Hanım, ben hekimim..."

"Teşhis edersiniz, tedavi edersiniz, iyileştirirsiniz biliyorum. Oradan bakınca cahil mi görünüyorum doktor bey? Lütfen söyleyin. İyi olmamı istemez misiniz? Ağrımı geri getirin, ben zaten iyi olurum."

"Ağrıyla mutlu olmanızı anlayamıyorum. Bu konuda elimden bir şey gelmez. Dilerseniz başka bir hekim..."

"Başka hekim istemem! Yok zaten. Sizden başkası çözemez! Psikoloğa gitsem dinleyip duracak. Kendim çözebilsem size gelmezdim zaten. Doktor bey anlamaya çalışmıyorsunuz ki. Odağınız hep başka yerlerde. Size okulda nasıl öğretiyorlar, bilmiyorum. Ezberden konuşuyorsunuz deyip hepten sizi kötülemiyorum. Bakın geçen sene azı dişlerimden birini kaybettim. Salçalı makarna yerken kırıldı. Gerçi salçası pek fazla değildi. Yeşil soğanı ufalayıp yemek kaşığı kararınca koymuştum. Salça çok olunca tadı da değişiyor yemeğin. Tenekelerde hazır satılanlardan değildi ev yapımı salçalardandı. Kendim yapmıştım. Domateslerini tek tek seçmiştim. Yine aynı şeyi yapıyorum sanırım."

"Neyi?"

"Bıraksanız salçaya takılıp kalacağım."

"Lütfen devam edin, sizi dinliyorum."

"İnsanların dişleriyle sicimi kavrayıp devasa kamyonları çektikleri, yok bilmem kaç ton gücünde baskı yapabildiğini

belirttikleri dişler, makarna yerken kırılabiliyormuş," dedi. Önce kıs kıs güldü, sonra da kahkaha attı. Ağzını kapatmadan, içinden geldiği gibi, gür bir sesle. Kahkahasının odada yankılandığını fark ettiğinde, doktor tüm ciddiyetiyle ona bakıyordu. Uzatmadı. Konuşmaya devam etti: "Çatalı, kaşığı bırakıp lavaboya gittim. Ağzımı suyla çalkalayıp aynada kendime baktım. Bir dişim yoktu. Dilimin ucuyla dokundum boşluğuna. Kendime baktığımda insanların bana nasıl bakacaklarını düşündüm. Kahkahayla gülen biriydim. Her şey ve herkes umurumdaydı. *Mandallar* kitabındaki kış öyküsünü evde yalnız başıma okuduğumda tebessüm etmekle yetinmiştim düşünebiliyor musunuz? Eskisi gibi değildim. Diş hekimine gidip yaptırmak istediğim gün de aynısı olmuştu." Uzaklara daldı. Fazla sürdürmedi dalgınlığını: "Kaybettiğim diş, aslında varlığıyla bana veremediklerini yokluğuyla vermişti. Zamanla anlamıştım. Mesela tüm dişlerimi gösterip gülemiyordum ve bu iyi bir şeydi."

"Nasıl?"

"Bakın halen yaptırmadım ve şu an konuşurken bile o boşluğu fark etmediğinizden eminim. Meramımı öncesinden daha sakin dile getiriyor ve başıma gelen hadiseleri tane tane anlatabiliyorum. Kimilerine boşluk gibi gelse de o eksiklik içimdeki boşluğu doldurmuştu." Saniye başını hafifçe kaldırdı. Tavana asılı lambanın köşesinde biriken tozu çantasından ayırmadığı bezle silmek istedi. Zemine döşenmiş fayansların üzerindeki lekeler de gözüne batıyordu. Pencere kenarında da toz birikmişti. Doktorun gözlerine bakarak ekledi: "İnsanlar böbreklerinden birinin olmamasına, suratlarındaki dikiş izleri kadar üzülmezler."

Doktor, dayandığı masadan kollarını çekip, yayları gevşemiş, kolçağı yamuk koltuğunda doğruldu. İşitilen gıcırtıya rağmen sırtını düzeltip yaslanabildiği kadar geriye yaslandı. Saniye'nin tam karşısındaydı. Yakındı. Yakını gibi olmak

istedi. Yakınlık kuruyordu. Onu anlıyordu fakat elinden gelmeyen şeyleri, onun da anlamasını istiyordu. Bir süre sessiz kaldı. Öylece bekledi. Kaşlarını indirdi, yüzüne, dilencilerin takındığı o mahcup ifadeyi vererek gözlerini kısabildiğince kıstı.

"Saniye Hanım üzgünüm. Elimden gelen bir şey yok. Maalesef size yardımcı olamayacağım. Talebinizi yerine getiremem ki."

"Doktor bey içeceği hak etmek denen bir gerçek var. Yorulup terlenince içilen suyla durup dururken içilen suyun tadı bile aynı değildir." Durdu, burnunu çekti. Yetmedi. Tekrar tekrar havayı koklayarak, "Bu arada anladım," dedi.

"Neyi?"

"Odadaki kokuyu..."

"Neymiş?"

"Menekşe."

Doktor masaya, üzerinde bir şey arar gibi baktı. Kavgaya yeltenircesine bir hışımla kalktı. Ardından da, zorlayarak ve gürültüyle açtığı demir çekmecesinden, yarıdan fazlası tükenmiş küçük bir kolonya şişesi çıkardı. Şişeyi kaldırdığında kapağının olmadığını fark etti. Burnuna kadar getirip kokuyu içine çekti. Üzerinde longoz menekşesi yazıyordu. Koku odanın her tarafını kapladı. O yumuşak ve pudramsı hava, yüzünün aldığı şekli değiştirdi. Doktor kolonya şişesini Saniye'ye doğru uzatsa da Saniye kabul etmedi. Sevmiyordu. Sevemiyordu. Ona kötü bir zamanı hatırlatıyordu. O zamanda bırakmıştı bu tanıdık kokuyu. Elinden bırakmadığı çantasını sımsıkı tutuyordu. Kalkmaya niyeti yoktu. Doktor, Saniye'ye dikkatle baktı. Böylesi bir hastayla ilk kez karşılaşıyordu, yaşı ilerlemesine rağmen hâlâ hareketli olduğu her halinden belliydi. Hastaneye kimselerden yardım almadan gelmişti. Yaşına göre hayli dinçti. Kısa ve dalgalı saçlarında tek tük siyahlar vardı. Yüzü ince hatlarla dolsa

da ifadesi sert değildi. Hafifçe buruşmuş parmakları ve öteden bile fark edilen alyansı duruyordu. Giysileri özenli ama gösterişsizdi.

Saniye iç çekti. Umduğunu bulamamıştı. Gerçi beklentisi büyük olmadığı için durumu kabullenirken zorlanmadı. Oturduğu yerden olan biteni anlamaya çalışıyordu. Söyleyeceklerini söylemiş, kısmen de olsa içini dökmüş, rahatlamıştı. Böyle ayrılmak istemiyordu hastaneden. Eksik gibiydi. Yarımdı. Sımsıkı tuttuğu, belki de tutunduğu, çantasının kopçasını bir an olsun bırakmadı. Dilinin ucuna gelen çoğu cümle ağzından çıkmadı. Ayakkabılarının içinde görünmeyen parmaklarını kendine doğru çekerek topuklarını var gücüyle yere bastırdı. Ayakkabısının ucu az da olsa havaya kalktı. Öksürüğü gelmediği halde öksürdü. Çantasının fermuarını açtı. Elini uzattı. İçinden çıkardığı şişeyi havaya kaldırdı. Sıkışık kapağını yokladı. Açamadı. Israr edince açıldı. İki yudum alarak kapağını kapattı. Yerine koydu. Fermuarı sonuna kadar kapattı. Kafasını öne doğru eğmiş vaziyette sakin bir sesle konuşmaya başladı:

"Kocamın adı Fahri'ydi. Adı gibiydi. Sanki birinin yerine vekâleten geçmiş de o kişi gelince yerini ona geri verecekmiş gibiydi. Emaneten yaşıyordu. Gölgeydi. Hiçbir zaman tok kalktığını görmedim sofradan. Banyodan her çıktığında kulağında köpük kalıyordu, fazladan su harcamak istemediği için. Yarım bardak su içse yetiyordu. Yatakta bile temkinliydi. Yanı başımda duran bir yabancı gibi, yanlış bir hareketin ürküteceğini sanarak dokunurdu bana. Sevdiğini belli etmeyi ayıptan sayardı. Korkardı. Sevilmenin yükünü taşımaktan çekinirdi. Sevilen biri, bir varlık iddiasında bulunmaz mı? Fahri'nin hiçbir iddiası yoktu. 'Ben de buradayım,' demezdi. Sadece oradaydı. Şu hayatta kocanı hangi renkle tanımlarsın deselerdi hiç tereddüt etmeden gri derdim. Az konuşan, az isteyen, azla yetinen, aza kana-

at eden, az yer kaplayan bir adamdı. Kırk üç kiloydu. Yeryüzünde kapladığı yer için bile hep küskündü. Kırgın değildi. Öyle olsa alınganlığını gösterirdi. Bir duruma, bir şahsa alındığını görmedim. Şahitlik edebilecek kimsenin olduğunu da sanmıyorum. Bilmez miydim? İnsan dediğin saklayamaz ki öyle hallerini. Diyelim ki sakladı. Diyelim ki taşıdı. Nereye kadar taşıyabilirdi ki? Bir sırada beklerken, arkasında bekleyenlere mahcubiyetini gizlemiyordu mesela. Onu otobüste otururken hiç görmedim. Boş koltuk olmasına rağmen hep ayaktaydı. Israr ettiğim zamanlar otururdu. O da benim için. Ben söyledim diye. Misal buraya gelse sıra numarasına riayet etmeyenler hep önüne geçerdi. Sadece hastane mi? Her yerde öyleydi. Bir pastanede oturup tek başına sütlaç yerse dünyanın sonu gelecekti sanki. Aldığı gömlek kusurlu çıksa mağazaya gidip iade edecek cesareti zaten yoktu. Gerçi tek başına kalkıp mağazaya gideceği, gömlek deneyeceği, aynadan kendine bakacağı, yakıştı diye kasaya yönelip satın alacağı nerede görülmüştü? Bütün gömleklerini ben alırdım. Hepsini mi sever insan? İki gömleği aynı anda uzattığımda da 'Şu daha güzel, demezdi mesela,'" dedi iç çekerek. Ağlamaklı gözlerini yere sabitlemişti. Kıpırdamadı bir müddet. Ardından devam etti: "Böyle biri hayatınıza girdiğinde inanın siz de garip davranıyorsunuz. Alışıyorsunuz ama yetmiyor. Kabulleniyorsunuz, yetmiyor. Yetiniyorsunuz, yine yetmiyor. Mesela çocukluğumda, gençliğimde, yüzümde çıkan sivilcelerin, uçukların hep yanlış yerlerde çıktığından şikâyet ederdim. Yüzümde onca yer varken burnumun ucunda çıkardı. Beni utandırmak için elinden geleni yapardı. Aynalara bakamazdım. İnsan içine çıkamazdım. Bir gün biri gelip sıkmak istedi. Yüzümü uzattım..."

"Saniye Hanım," dedi doktor, oturduğu yerden bir hışımla kalktı. Elindeki kolonya şişesini masaya bırakarak duvar-

daki saati bakışlarıyla gösterdi. Saniye kafasını kaldırarak duvardaki eşantiyon saate baktı. Doktorun göstermek istediği saat değil, zamandı. Saatin yelkovanı yoktu. Saniyesi de ileri geri hareket ediyordu.

Saniye, umduğundan fazla kalmıştı odada. Farkındaydı. Gerçi sırada bekleyen hastalar olsa çoktan kapıyı yoklar, içeri girerlerdi diye düşündü. Bir-iki kişiden başka kapıyı açan olmamıştı zaten. Gözlerini doktora çevirdi. Doktora bakarken yanağından süzülen damlalar çenesine doğru hızlandı. Tükürüğünü yuttu. Susmak istemiyordu:

"Çizgileri genişçe olan siyah, eski püskü ceketi vardı Fahri'nin. Astarı sökülmüştü. 'Bana bırak,' dedim. Dikişlerini hallettim. O an düğmelerini rengârenk yapsam onun için değişen bir şey olmayacaktı. Ona düğme olsun yeter. Eksik bir düğmenin boşluğunu hissetmez mi insan?" dedi.

Doktorun beyaz önlüğüne bakıyordu. Üst üste sıralanmış düğmelerden biri diğerlerinden farklıydı. Diğerleri sade ve matken, bu düğme daha parlaktı. Yuvarlak hatlarının ucunda sanki çok eski bir gömlekten geri verilmemek üzere ödünç alınmış gibi izler taşıyordu. İriydi. Diğerlerine nazaran dört delikliydi. Saniye gözlerini kısıp düğmeye odaklanırken tebessüm ediyordu. Fark ettiği şeyi doktorun da fark etmesi hoşuna gitmişti.

Doktor, Saniye'nin odaklandığı yerden bakışlarını kaçırarak, "Alt tarafı bir düğme değil mi Saniye Hanım?" diye sordu.

"Alt tarafı... İnsan bulduğu ilk düğmeyi dikmez ki doktor! Önce uydurur. Eksik yerin rüzgârı daha serttir. Alt tarafı deyip geçiştirmenizi anlayamıyorum. Düğmenin kopan şeyi tutması kâfi midir? Bence düğme dediğimiz şey kalp gibi, hafıza gibidir. İnsan bazen oradan sökülür. Bazen oradan iliklenir. Oradan düğümlenir. Tertiplenir. Kimse görmez. Ben söküldüğüm yeri arıyorken siz ise üzerini örtmüşsü-

nüz. Biliyor musunuz, düğmeler ilk bulunduğunda sadece süs içinmiş. Binlerce yıl geçti hâlâ bir şeyi tutmakla değil, saklamakla uğraşıyor herkes. Görmüyor musunuz?"

"..."

"Kaç yıllık evlisiniz doktor bey?"

"Saniye Hanım..."

"Yine başka meseleler açıyorum değil mi? Hepimiz öyleyiz aslında. Farkında mısınız kimse kimseyle konuşmuyor artık. Biri bir şey diyor, öteki o dediklerine diyeceklerini ekliyor. Çekirdek kabukları gibi sözcükler biriktiriyoruz. Hiçbir yere varamayan sözcükleri süpürüp baştan başlıyoruz her seferinde. Birileriyle halen konuşabiliyor olmamız kıymetli."

"On beş yılı devirdik."

"Çoluk çocuğunuz var mı?"

"Bir torunumuz var şimdi."

"İsmini ne koydunuz?"

"Rahmetli annemin adını koyalım istedim ama oğlum izin vermedi. Biz de 'Saye' dedik ona."

Konuşma dönüp dolaşıp anneye gelmişti. Gelmeliydi. İçinde anne olmayan her şey sendeleyip düşerdi. Anne yetişememekti. Kavuşamamaktı. Yine de beklemekti. Bir sarılışın eksikliğini yıllarca aynı göğüste taşıyıp kimseye söylememekti. Eksildikçe insanı tamamlayan yerdi. Doyurdukça sevinen, boşa gitmesin diye biriktirendi. Sabırdı. Sükûnetti. Bazen bir bohça arasından çıkan tığ işi mendildi. Bazen bir fesleğen kokusuydu. Bazen defter kenarına iliştirilmiş heceydi. Rağmen'di. Lakin'di. Fakat'tı. Çocukluğa açılan kapıydı. Birbirine bağlandıkça düğümlenen yutkunmaydı. Yerli yerinde duran ev, hem müstakil hem müşterek dedirtecek sığınaktı. Perdelerden koltuklara uzanan hafif bir esintiyle söylenen türküydü anne. Nakarattı. Ağıttı. Dokunduğu her şeyi yumuşatan, soğuyan hiçbir şeyi elinin altında

bırakmayandı. Her şeyi tutan, düşenin dizini, yükselenin başını, kaybolanın yolunu toparlayan o görünür eldi. Şefkatti. Merhametti. Yorgun uyanılan her sabahın tüm nedenlerini kendinden bilerek yaşayandı. Su verip sulayan, susanandı. Şeftalinin, armudun, cevizin, üzümün, incirin en güzel yerlerini yemeyip yedirendi. Ekmeğin en sert yerini kendine ayırandı anne dedikleri.

Sustu Saniye. Doktorda kaldı gözleri. Çocukluğuna gitti. Tanıdığı tüm kadınlar geçti gözlerinin önünden. Kimliklerdeki adlar bir bir sıralanıyordu. Yanıtını duymaya hazır olmadığı halde dilinin ucunda bekleyen o soruyu sordu:

"Annenizin ismi neydi?"

"Saniye Hanım," dedi doktor. Ciddileşerek ekledi: "İçinizdeki nüfus memuru geri mi geldi?"

"Haklısınız ama anneniz..."

"Saniye Hanım asıl konumuza dönelim isterseniz."

"Bir türlü dönemedik değil mi?"

"..."

"Babanız hayatta mı peki?"

"Babam ben doğmadan üç gün önce ölmüş."

"Başınız sağ olsun."

"Sağ olun."

"Babanızın adı neydi?"

"..."

"Haklısınız... Sustum. Zamanı değil demek ki... Güzel isimmiş. Allah bağışlasın. Saye... Babasının biricik gölgesi..."

"Teşekkür ederim."

"Doktor bey siz nerelisiniz?"

"Aslen Manisalıyız. Siz?"

"Biz de oralardan sayılırız."

"Orasını gelir gelmez anladım."

"Nasıl, nereden anladınız?"

"Konuşmalarınızdan... Mesela ninenizin isim hikâyesini

anlatırken 'gingil' dediniz köylüye. Bizim oralarda boş gezene öyle derler. Neresindensiniz peki?"

Pencere kenarından tavana sabitlenmiş ipin ucuna baktı Saniye. Eline bir bez alıp iç içe geçmiş kabloları silmek istedi. Yanıtlamak istemediği soruları duymazdan geliyordu. Doktorun üzerindeki önlüğün düğmesine bakarak mevzuyu değiştirdi:

"Eşiniz mi dikti o düğmeyi?"

"Muhtemelen."

"On beş yıl dediğimiz az bir zaman değil tabii..."

"Sizin ne kadar oldu?"

"On yedi sene... Evlilik, eğik bir duvarı tutmak gibidir doktor; kenara çekilmeden, ayakta mı yoksa düşmeye mi yakın olduğunu asla bilemezsiniz. Elinizi çekmeden yükün kimde olduğunu anlayamazsınız, ancak bıraktığınız zaman emin olursunuz. Koca bir ömrü elim hiç titremesin diye tüketmiş biriyim. Şimdi o duvarın ağırlığı altında nefes almaya çalışıyorum."

"Fahri'den bahsediyordunuz..."

"Çok söylendim değil mi? İnanın abartmıyorum. Fahri daha fazlasıydı. Bir yanı da bambaşkaydı. Sanki taşıdığı örtüyle kusurların çoğunu kapatıyordu. İlk başlarda fark etmeyeceği kadar gamsız zannettim onu. İlk başlarda herkes yanılabilir. Tanımıyorum der geçersin. Kimse yargılayamaz ki seni. Gerçi yargılama hakkı kimde? Sinirlendiği en ufak bir şey yoktu Fahri'nin. Herkes kadar her şeyin farkındaydı. Fahri gölge gibiydi. Ne çok karanlıktı ne de aydınlıktı. Işık da tutmazdı. Dedim ya griydi. Kararsız bir sabah, tereddütlü bir akşamüzeri gibiydi. Ne gün doğmuştu onunla, ne de gece olmuştu tam anlamıyla. Gündoğumundan biraz önceki o serin, o silik, o belirsiz zamanı bilir misiniz doktor bey? Öyleydi. Göz ucuyla bakardınız ona, sizden bir şey istemediği sürece varlığını fark etmezdiniz bile. Hiçbir zaman

yüksek sesle konuşmazdı mesela. Kahkaha attığını inanın hatırlamıyorum. Gülümserdi. Bazen belli belirsiz. Sanki dudaklarını kıpırdattığında, etrafındaki havaya zarar verecekmiş gibi hep dikkatliydi. Elini bir yere uzatırken, öncesinde bin kere düşünürdü sanki, 'Bunu yapmaya hakkım var mı?' diye. Herkes önüne geçerdi. O da izin verirdi. Kızmazdı kimseye. Üzmezdi kimseyi. Sıra ona gelmeyecekmiş gibi yaşardı. Bana bakın! Fahri'nin gittiğiyle kaldım. Yetmedi, o zamanlardan hiç çıkamadım. Yaşadığım ne varsa o elekten geçiriyorum şimdi. Faturalarımı ödediğim, aidatlarımı yatırdığım tarihler. Vergilerimi hep o güne göre ödüyorum. Fahri'nin gittiği gün diyorum mesela; hava kapalıydı. Ne zaman kapalı hava görsem o günden biliyorum. Eşikte bıraktığım kösele ayakkabıları misal. O eşikte kaç gün kaldı kim bilir? Yakın gözlükleri, parmağından çıkaramadığı için taşımak zorunda kaldığı alyansı... Onu tanıdığımda bile bu kadar yalnız değildim. Çekip gittiği gün de onsuz zamanlarımdaki gibi olurum diyordum ama öyle bile olamıyorum. Bir türlü kendime gelemiyorum doktor bey. Evde beni teselli eden eşyalarla konuşup duruyorum. Kırık bir kerata bile onun gibi konuşuyor. Çiçekli beyaz fincanını, beyaz desensiz sade tabağını, çay bardağını gayriihtiyari dolduruyorum. Ne zaman bir cümle kursam Fahri'yi araya sıkıştırıyorum. Biri adını ansa gerisini getiriyorum. Fahri'nin gittiği tarih 21 Aralık'tı. En uzun geceydi. Ben o gecede kaldım. Anlıyor musunuz doktor bey? Gündüzler de geceler de kısalmadı bana. Bir insan ekinoks dendiğinde, şeb-i yelda dendiğinde kocasını hatırlar mı?"

Saniye, duvardaki saate tekrardan baktı. Eşantiyondu. Plastikti. Kenarları beyaz şeritle kaplanmıştı. İçi koyu renkteydi. Üzerinde bir ilaç firmasının adı yazıyordu. Birinin pilini değiştirmesini beklercesineydi. Vazifesini tamamlamış gibi değil de yorulmuşçasına durmuştu. Küskündü

belki. O da güzel bir zamana sabitlemişti kendini. Ne telaşesi kalmıştı ne de endişesi. Yetişmesi gereken yerdeydi belki. Yine de donup kalmamakta ısrar ediyordu kırmızı saniyesi. Bir ileri, bir geri hareket ederek can çekişiyordu. Saniye iç çekip yüzünü doktora döndü.

"Şimdiye kadar kaç beyin kanaması, kaç kalp krizi, kaç kanser, kaç pıhtı atlatmışım kim bilir? Kaç kez bindiğim arabanın fren teli kopmamış, kaç elektrik çarpmasından kurtulmuşum? Kaç kez boğulacakken yavaşlamış dalgalar? Kaç köprünün gevşeyen korkuluklarına tutunmuşum? Ben geçtikten sonra inşaatlardan devrilen taşlara, çivisi emaneten duran tahtalara, yorgun demirlere kim dur diyebilmiş? Kaç badire atlatmışım farkına varmadan? Bilmeden dönülen ölümler için kime ne diyeceğiz ki? Haydi bu malum olaylar başına geldiğinde anlıyorsun da farkında olduklarımıza ne demeli? Fahri diyorum ya Fahri! Gözümün önündeki Fahri! Tahliye kararı verilmiş kadar müstakil kalacağımı bilmiyordum. Neden mevsiminde değil de mevsimi geçince canım istiyordu meyveleri? Herkesin kahkaha attığı meseleye ben çok sonradan tebessüm ediyorum. Üzerimden zimmeti atacak gibi, borcunu ödediğim senedi yırtmış gibi, yemeği pişirdikten sonra ocağın sönmesi gibi umursamayacağımı, hatta gidişine rahatlayacağımı zannediyordum. O rahatlık bir türlü gelmedi. Meğer onu ayağa kaldıran, ona yürümeyi, koşmayı, konuşmayı öğreten, hatta onu büyüten benmişim doktor bey. Yokluğunu geçtim, varlığını bile zar zor kabullendiğim adamdı Fahri!"

Gözlerinin kenarından süzülerek burnunun ucunda duran damlayı elinin tersiyle sildi. Burnunu çekti. Dişlerini sıktı. Ellerine başka türlü baktı: En son ne zaman yumruk olmuşlardı öfkeden? Hatırlamadı. Doktora çevirdi yüzünü. Gözlerinde kaldı. Onun gibi olmasa da en azından onun kadar anlamasını istedi. Çaresizdi. Ellerini birbirine kenet-

ledi. Tekrardan çözdü. Nereye koyacağını bilemedi. Dizlerinin üzerine yerleştirdi. Belirgin damarlarına, kırışıklıklarına bakarak,

"Herkesin bir şekilde hakkını yediği biriydi Fahri ve ne olduysa hakkıma girdi," dedi.

Doktor, işittikleri karşısında ne diyeceğini bilemiyordu. Böyle vakalarla nadiren karşılaştığı için onlara daha bir kıymet veriyordu. Ederinden fazla vakit ayırıyordu bu insanlara. Böylesi ona da iyi geliyordu. Bir vakadan ziyade romanlardaki karakterlere benzetiyordu onları. İltifatla samimiyet arasındaki sınırda yaşıyorlardı. Ne istediklerini bilen ama niçin istediklerini hiçbir zaman bilemediğimiz kişilerdi böyleleri. Acıları, özlemleri, sevinçleri bile kimselere benzemiyordu. Eve varınca ayaklarını uzattığı kanepede ev ahalisine anlatacak hikâyesi oluyordu doktorun. Bir ara gözlüklerini çıkarıp önlüğüyle silmişti. Sarf edilen onca söze karşılık olmasa da araya girip bir-iki cümle söylemek istedi:

"Kaybettiğiniz kocanız Fahri Bey'e üzüldüm," dedi ve yutkunarak ekledi: "Allah rahmet eylesin."

Saniye burnunu çekip ayağa kalktı. Öteye baktı. Televizyondaki görüntü hareketlenmişti. Sedye üzerinde çıkarılan işçi sağ elini kaldırdığında alkışlar eşliğinde ambulansa götürülüyordu. Saniye, doktorun önündeki tahlil sonuçlarını aldığı gibi, katlamadan, çantasının içine attı. Derinlerden çektiği havayı burnundan yavaşça verdi. Netice alamasa da ferahlamış, hatta rahatlamıştı. Söyleyecekleri bitmemişti ama daha fazla konuşmak istemiyordu. Kurtulmak istemediği, yüzleşmekten kaçındığı, hakkında konuşmaktan imtina ettiği kocası, bir çırpıda ortaya dökülmüştü. Ağzını sıkı sıkıya tembihlemesine rağmen konuşmuştu, bunu yine kendine fatura edecekti.

Yine bedelden, diyetten sayacağı o kan parasına utanarak el uzatacak gibiydi. İçerisi kadar sessiz kaldı. Ayakları kal-

mak istercesine sabitlendi. Kafasında giderek uzaklaştığı yerler vardı. Bir yerden sonra artık yorulur denilen o yerdeydi. İçeride bıraktığı Saniye, kapıdan girenle aynı değildi. İçten içe çürüyen yerleri pul pul dökülüyordu üzerinden. Baştan başlayacak takati yoktu. Kaldığı yerdeydi. Anlattığı zamanları tekrar tekrar yaşadı. Ne yollar aşıp gelmişti oraya. Ne zamanlar aşındırıp geçmişti eşiklerden. Başka türlü güç alamazdı kendinden. Başka türlü yerine yenilerini koyamazdı eski bildiklerinin.

Üzerine menekşe kokusu sinmişti. Açmak istemediği kapının soğuk kolunu sımsıkı tuttu. Ayakta zor duruyordu. Üstüne düşeni, içinde kalanı yaşadığı gibi anlatmıştı. Ayrıntıların, ayrımların ortasındaydı. Kapıyı araladıktan sonra koridora çıkmak için adımını atarken o aralıktan kafasını içeri uzatarak,

"Fahri ölmedi ki!" dedi. "Kayboldu."

Nüfus Müdürlüğü

Gevaş, 1978

İnsan hayal etmekten hayâ eder mi? O ediyordu. Elini çenesine dayayıp şöyle bir düş kuracak olsa, içindeki ses her seferinde "Haddini bil!" diyordu. İnsan, zihninden geçen bir hayali kendine fazla görür mü? O görüyordu. Kendi kendine susmayı öğretmişti. Nasıl konuşulur unutmuştu. Nasıl hissedilirdi, neydi? Çocukluktan beri payına düşen hep susmaktı. Annesinin sesi çıkardı bir tek, o da fısıltıyla. "Yük olma kimseye," derdi. "Kendini yük etme." Etrafına çizdikleri o görünmez çitlerin üzerinden atlamayı, onların dışına çıkmayı hiç düşünmemiş, düşlememişti. Başkası için susarken kendi cümlelerini kaybetmenin nasıl bir yankı bıraktığını, aynı bedende hem utancı hem de gücü nasıl taşıması gerektiğini, ıslak saçlarla dışarı çıkmanın sadece üşümekle değil, aynı zamanda başkalarının gözünde yargılanmak olduğunu biliyordu.

Van Gölü'nün kıyısında, suyun maviliğini içine çekmiş zamanı ağır ağır yutan bir ilçedeydi. Üzerine çöken ağır sessizlik göl sularına karışıyor, gün içerisinde suyla birlikte renk değiştiriyordu. Göl aynı göldü ama gökyüzü daha yor-

gundu. Saniye, dururken de dikkatliydi. Temkinliydi. Tedbirliydi. Gülüşünde bile hep bir kusur vardı. Sevilmenin de dövülmenin de ne olduğunu bilmeden büyütülmüştü. Ne aşırı iyi ne aşırı kötü bir çocukluktu geçirdiği ama onu yutkunduran onlar değildi; rüyasız, hülyasız, çoğu vakit tutarsız yaşadığı hayatıydı. Huzuru başkalarında değil, kendinde arıyordu. Işıltılı parlak yıldızlardan, gecelerden medet ummuyordu.

Gevaş'ta nüfus dairesinde memur olarak başladığı ilk yıllardı. Uzaktaydı. Uzaktı. Saniye'nin devlet adına konuştuğu, devlet adına iş yaptığı zamanlardı. Devlet dedikleri o büyük makinenin ufak bir vidasıydı. Ne tam sıkıydı ne de gevşekti. Sıkmaya çalışanlara gevşekliği, gevşetmeye çalışanlara sıkılığı gösteriyordu. Yaptığı işleme göre değişiyordu ruh hali. İşin içinden çıkılmaz hadiselerle dolu kâğıtlara bakıp kendince hallediyordu meseleleri. Üstelik bekârdı. Bekâr olmak kimsenin yüzüne doğrudan söyleyemediği ama herkesin fısıltıyla bir yerlere not ettiği bir durumdu. Sanki unvanının başında resmî olarak "bekâr" yazıyordu. Gelen evrakların üzerine düşen ilk göz, bunu okur gibi oluyordu. Evli mesai arkadaşları gün içinde eşlerinden bahsederken, onun suskunluğu çokça fark ediliyordu. Bir kadın, memur olur da niçin evlenmezdi?

Bu yersiz soru kafalarda kıvrılıp dururken cevabını kimse öğrenemezdi ama o yanıtsız soru bir gölge gibi yanında, önünde, çoğu vakit peşindeydi. En çok da bayramlardan sonra hissettirirdi varlığını. Herkes, eşlerinin ailesine gidiş gelişlerini, çocukların ellerini nasıl öptüklerini, sabah kahvaltılarında kaç kişilik sofra kurduklarını anlatırken o, "Evdeydim," derdi. Daha fazlası yoktu. Evdeydi. Sanki daha fazlası fazlaydı ona. Bazı arkadaşları fısıldaşırdı: "Çok içine kapanık ya... Geç kalmış biraz... Belki de gönlünü kaptırdığı biri vardı ama olmadı, kim bilir?" O bilirdi. Hiç olmamıştı.

Bir gün ilçeye yeni atanan kaymakam, bürokrasi denen basamakları es geçerek çalıştığı odaya kadar geldi. Evrak imzalatırken göz ucuyla Saniye'nin parmağına baktı. Yüzük takılmamış parmakla evrak imzaladı Saniye. Yüzük takılmamış bir parmağın, ardına kadar açık bırakılan bir kapıya dönüştüğünü, sınır ihlalini fark etti. Öfkeyi, çaresizliği hissettiğinden o gün emin oldu. Adam menekşe kolonyası kokuyor diye o kokuyu hiç sevemedi. Sırf makamından dolayı mevzu açılsa haklılık payını lime lime doğrayıp ona yedireceklerini biliyordu. Memurdu. Neler yaşadığını bir o bilirdi. Kimseye söyleyemezdi. Kâğıtlara bastığı damgalar nedense dönüp dolaşıp alnına vuruluyordu. Patavatsızca söylenen her sözün mesuliyeti yine ona kalmış, onda kalmıştı.

Evli olanlar biraz daha esnek davranabilirdi. Bir memur kadın evli ise, yorgunluğu anlaşılır, dalgınlığı nedense mazur görülürdü. Bekâr kadın ise, her şey için daha dikkatli, daha dakik, daha alttan alması gereken, çoğu vakit daha görünmez olmalıydı. Ciddiyetini kaybetmemeliydi. Giydiği eteğin boyu, rengi, şekli, kahkahasının şiddeti, biriyle göz göze geldiği sürenin uzunluğu zihinlere gizlice not edilirdi. Dengede durmak için ayakta değil, hep parmak ucunda yürümesi gerekirdi. Denge mi? Neyin dengesi? Şirazeyi kaydıracak kadar iri memelerinin, gözleriyle tarttıkları ve kendisine sorulmadan verilen bedeninin, kantara eklenen günah kaidelerinin müsebbibi kimlerdi ki?

Etrafındakiler evliliği hatırlatmazlardı artık, ima ederlerdi. İkram edilen tatlı tabağı, "Senin de ağzın tatlansın artık," diyerek önüne konurdu. Bir arkadaşına doğum izni verildiğinde, ona dönüp "Saniye Hanım, sizin için hiç doğum izni yazılmayacak mı böyle?" diye şakalaşanlar bile olurdu. Bir akşam, onun gibi kurum lojmanında kalan memur kadınlardan biri odasına geldi. Lojmanın sekiz ay içinde yıkılacağı haberini verse de geliş sebebi o değildi.

"Bir teklif var Saniye," dedi.

"Kimden?"

"Dul bir postacı. Daha önce bir evlilik geçirse de çoluk çocuğu yok. Düzgün adam. Seni görünce beğenmiş. Aklı başında birini arıyor."

Gülümsedi Saniye. Kibarca teşekkür etti. İçinde bir yer sızladı çünkü onlar onu yalnız değil, eksik sanıyorlardı.

Saniye, Gevaş'a özgü, sükût odası da denilen penceresiz odaları olan taş evlerin kapıları ardında yaşamayı bile düşünüyordu. O sessizlikte kalıp her şeyden elini eteğini çekmek istiyordu. Artos Dağı'na laf söylenmediğini görmüştü. Ya o dağ gibi heybetli ve kudretli olacaktı ya da kapı eşiğinde oturup esen rüzgâra içini dökecekti. O dağ kadar olmasa da saygıyı hak ettiğini biliyor ve istiyordu. O dağ kadar ağırlık taşıdığını kimse görmüyordu. O dağ kadar yalnızdı. O dağ kadar sessizdi. O dağ kadar taş biriktirmişti içinde.

İzin günüydü. Dışarı çıktı. İlçenin gidilmedik yollarından yürüdü. Patikalardan geçti. Toprak yolların çamurlu yerlerine bile isteye bastı. Halime Hatun Kümbeti'ne giden yol üstü evlerden radyo sesleri yükseliyordu. Göl kıyısındaki balıkçı teknelerine bakan kocaman bir taşın üzerine oturdu. Soluklandı. Göl sularına uzun uzun baktı. Gece ava çıkacaklar erkenden hazırlık yapıp ağlarını örüyordu. Göl kokusunu içine çekerken çocukluğuna daldı. Cebindeki bozukluklarla fırına kadar koştuğu zamanlarda kalmak istedi. Soğuyan hava nedense onu eve göndermeye ant içmiş gibi esiyordu. Sağa sola savrularak uçmaya çalışan kuşları takip etti. Tıka basa insan dolu köy dolmuşları geçti önünden. Üzerindeki tabutla caddeden geçen hurda bir arabaya baktı. Kalktı. Uzaklardan onu çağıran sese doğru yavaş yavaş yürüdü. Yaklaştıkça davul ve zurnanın sesi artıyordu. Sokak denmeyecek kadar geniş bir yerde durdu. Oradan seyretti kalabalığı. Avlular arasında yapılan mütevazı bir

düğüne denk gelmişti. Büyük tencerede kaynayan etli bulgur pilavlarını karıştıran kadınlara, halayın başında elinde mendille gerdan kıran yaşlılara baktı. Rengârenklerdi. Uzaktan gelenler bir şekilde halaya dahil oluyor, çalınan türkünün ruhuna göre hareket ediyordu. Güneş, dağın arkasına düşünce halayın ritmi de figürleri de hızlanmıştı. Saniye toprak yolların birinden yürüyerek eve gitti.

Ertesi gün odasında tek başına otururken her gün yaptığı gibi kayıtlar için ayrılan formlara baktı. Herkesin bir hikâyesi vardı orada. Doğumlar, ölümler, evlilikler, boşanmalar, gaiplikler. Saniye'nin bir form kâğıdı olsa ne kadar yer kaplayabilirdi ki? Ne kadar sözcük sarf edilirdi? Ne kadar mürekkep harcanırdı yaşadıklarına? Onları düşündü.

Çoktan göçüp giden, ardından yas bile tutamadığı annesinin isminin önüne rahmetli ibaresini ekletmişti. "Kimseye yük olma" sözü kulağına dolanmış, o yüzden bile yeteri kadar ağlayamamıştı. Ne kadar ağlarsa o kadar aciz gözükecek, ne kadar acı çekerse öyle bilinecek zannediyordu. İşte o zaman, o insanları yazmaya başladı. Kalem elindeydi. Hüküm elindeydi. Takdir elindeydi. Önündeki boş formlar yazılmayı beklercesine ona bakıyordu. O kâğıtlardan birini kendine doğru çekti. Boş kutucukları doldurmak istercesine sımsıkı tuttuğu tükenmez kalemle yazmaya başladı.

Bir isim koydu önce: Ahmed.

Sonra soyadını, baba adını yazdı. Henüz biri gibi değildi. Annesinin adını düşündü Ahmed'in. "Ne iş yapıyor?" kısmına geldi. Orada durdu. Hiçbir iş yapmasın istedi. Kendisi kadar telaşesi olmasın hayatta. Kaygısız, gamsız, yarınsız, zamansız ve en mühimi de baskısız yaşasın istedi. Ahmed'in varlığı adını yazar yazmaz iyi gelmeye başlamıştı. Şımarık bir evlat olsun diye Ahmed'i evin tek çocuğu yapmıştı. Tek torundu hatta. Anne ve babasını erken yaşta evlendirdi. Doğum gününü pek itibar etmediği ama etkisinden de kurtu-

lamadığı astrolojide yer edinen ferah zamanlardan seçti. Sayfa neredeyse dolmuştu. Yaslandı. Etrafına baktı, henüz kimse gelmemişti işyerine. Kâğıdı eline alıp havaya kaldırdı. Ahmed parmaklarının arasındaydı. Sadece onun bildiği birini görmek iyi gelmişti. Resmî evrakta yer edinmiş gayriresmî bir hikâyeydi yazdığı.

Kapı birden açıldı. Memurlardan biri içeri girdiğinde Saniye önündeki kâğıdı kusur işlemişçesine ortasından buruşturup masanın altındaki çöpe attı. Onunla vedalaşmadan oracıkta bitti Ahmed'in hikâyesi. Kalan tek şey o kâğıtla birlikte eline bulaşan siyah mürekkepti. Sonra işe koyuldu. Eksik evrakları tamamlamak için arşivden çektiği dosya numaralarını yazdı. İmzalar attı, mühürler bastı, giriş işlemlerini başvuru tarihine göre sıraladı. Doğum ve ölüm belgelerini teker teker kaydetti. Ne garip isimler vardı. Çıfıt'tan gâvurlara uzanan, çoğu da Ortadoğu'dan alınma ve Arapça kökenli isimlerdi. Doğum ve ölüm tarihleri bile bir o kadar karmaşıktı. Başta İsa Peygamber olmak üzere neredeyse tüm bölge halkının doğum günü aynıydı: 1 Ocak. Evrak suretlerini asılları ile karşılaştırayım derken mesaisi çoktan bitmişti. Çantasını kaptığı gibi eve doğru gitti.

Yol kenarında karşılaştığı ender görünen bitkilerin bölgedeki adlarını tanıdıklarına sora sora öğrenmişti. Geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlamaya çalışan köylüler nezdinde değerliydi Saniye. Bir bidon peynir, bir bakraç yoğurtla karşılanıyor, verdikleri sıcacık tandır ekmeğini pencere önünde duran kuşlarla paylaşıyordu artık. Gittiği yerlerde yöresel yemeklerle tanışıyordu. Murtuğayı, kahvaltıların olmazsa olmazı kavutu, ayranaşını, keledoşu ve ciğer köftesini evde yapmayı öğrenmişti.

Ertesi gün yine, sıvası dökülse de boyası yıpransa da kamuya ait olduğu önündeki bayraktan bilinen binaya erken-

den geldi. Mesai henüz başlamamıştı. Masasına geçti. Gıcırdayan koltuğuna oturdu. Kocaman kayıt defterinin kapağındaki tozu silerek açtı. Kütük kayıtlarına göz attı. Yeni formları teker teker resmileştirdi. Önemli evrakların altını, önemsiz ve hükmü kalmamış kişilerin de üstünü çizdi. Neredeyse öğle olacaktı. Önünde bekleyen işleri bırakıp geriye yaslandı. Evden getirdiği lavaşa sarılı otlu peyniri yemeyi düşünüyordu.

O esnada açık kapıdan içeri biri girdi. Saniye'ye bakıp "Kolay gelsin efendim," dedi. Uzun boylu, kalınca gözlüklü biriydi. Sesinde beyefendilik, sırtında geçmeyecek kamburluk vardı. Sol kaşındaki yara izi onun kadar tanıdıktı. Saniye'nin karşısında durdu. Fermuarı bozuk çantasını hafifçe yere bıraktı. Boynuna doladığı atkıyı çözdü. Kollarını açtı. Gelen Rauf'tu. Saniye'nin çocukluk arkadaşıydı. Saniye yerinden fırladığı gibi boynuna sarıldı. Ona kullanmadığı kupasıyla çay doldurup getirdi. Karşısına oturdu. Özlemişti. Konuştukça çocukluğuna dair anılara yaklaşıyordu. O mesafeyi kapatmamak için mevzuları uzattıkça uzattı. Konu çocukluğuna geldi. Sormadı Saniye. Sessiz kalmak istedi. Rauf da öyleydi ama o kokmuş konunun artık kapanması gerektiğine inandırmıştı kendini.

"İyi misin?" dedi Rauf. Saniye ona bakıyordu. Gözlerini ayırmadan pürdikkat izliyordu. Rauf küçücük bir çocuğa dönüştü. Sakalları azalırken saçları gürleşti ve uzamaya başladı. Elleri, burnu, kulakları küçüldü. Gözbebekleri belirginleşti. Sırtındaki kamburluk kayboldu. Çenesi sivrildi. Alnı daraldı. Çocukluğunda gördüğü hali aldı. Saniye akan gözyaşlarını durduramadı. Belki Rauf'un gözünde de Saniye küçülmüştü. İçinde ne varsa ortaya akıtmak istedi ama mesai arkadaşlarının onu bu vaziyette görmelerini istemiyordu. Yine gözyaşlarını nedenden sayacakları iyi niyet çerçevesi genişleyecekti.

"İyi değilim," dedi üç kez. Nasıl iyi olabilirdi ki? İçinden atmak istediği, zihninden söküp yakmak istediği duygularından bir türlü kurtulamıyordu. Köze üflenmişçesine harlandı ateşi. Dudakları titredi. Yumruğunu gevşetti. Gözyaşlarını sildi. Yine aktı. Yine sildi. "O kadını halen görüyorum," dedi.

Rauf da Saniye'yi ağlarken görmek istemediğinden başını önüne eğmiş vaziyette duruyordu. Kafa sallamakla yetindi. Onun da kahverengi gözleri dolmuştu. Boğazını temizledi, "Garibe Teyze'nin mezarından geliyorum. Onca yola üşenmem bilirsin ama çare olmadığını bile bile gidiyorum. Her seferinde pişmanlığımla dönüyorum. Garibe'nin kocası benim kadar uğramamıştır o mezarlığa. Gelselerdi görürdüm muhakkak," dedi. "Bir oğlu var İstanbul'da. Sağa sola haber saldım. Araştırıp duruyorum. Eli kulağında. Oğlunu bulduğunda haber ver demiştin ama henüz bulamadım."

"Peki ya Selma... Gördün mü onu, o nasıl?"

"Görmez olur muyum? Elbette gördüm. Eskiden oturduğu taş evden ayrılmış. Terasında karpuz çekirdeği yediğimiz yer. Hatırlarsın orayı. Mardin'de şehrin gürültüsünden uzak bir manastıra vakfetmiş bedenini. Ruhu da bedeni de huzur bulmuş gibiydi. Manastırın oraya gittim. Gelen giden konuklar için yapılan yerde oturmuş, ovaya bakıyordu. Küçükken yaptığım gibi karşısına dikildim. Görsen, beni tanıyamadı ilkin. Öylece baktı, sonra sen gibi koşarak boynuma atladı. İyiydi. Kilo almıştı. Her şeyden önemlisi benekli tokasından kurtulmuştu."

"Nihayet..."

"O tokaları hiç unutamam," dedi gülümseyerek. Saniye de güldü. Burnunu çekip gözyaşlarını sildi. Devam etti: "O da bizim gibi her yerde görüyormuş o kadını. Onda da geçmemiş. Uykusuz gecelerini, aynalardan kaçışını, baykuş sesi duymamak için kulak tıkacıyla uyuduğunu anlattı. Ben

ölüsüyle barıştım. Af dilendim, affettim. Bir daha o mezara uğramayacağım. Bir daha adını anmayacağım. Bir daha o konuyu açmayacağım. Kararlıyım. Tedaviye de başladım zaten. Aşağıda, kapıda bekleyen bir araba var. Necla beni bekliyor. Yeni tanıştık onunla. Onu da peşimden sürükledim buralara kadar. Sağ olsun geldi. Anlayışlı kız. Okulu bitirir bitirmez onunla evleneceğim. Artık düğünümüze de bekleriz. Gelirsin değil mi?"

"O da laf mı? Tabii ki gelirim."

"Annene diktirecektim gelinliğini..."

"Dikmez miydi? Ne çok istemişti."

"Ne güzel börek yapardı. Ekmeğe sürdüğü salçanın tadı..."

"Güzeldi değil mi?"

"Güzel ne kelime? Nur içinde yatsın."

"Âmin."

"Şimdilik gitmem gerek."

"Beni tanıştırmayacak mısın Necla'yla?"

"Elbette. O yüzden sana uğradım zaten. Seni de görmek istedim. Uzun zaman oldu. Peynir de aldık iki bidon. İstersen birini sana bırakayım."

Merdivenlerden gülerek indiler. Saniye Rauf'u gördüğüne çok sevinmişti. Tanıdık bilindik geçmişinde tutunduğu kim kalmıştı ki? Rauf'a iyi bakmasını Necla'ya tembihlemişti. O beyaz arabanın arkasından el sallayışı tüm gece kaldı aklında. Eski bir dostu görmenin tadı bambaşkaydı. Yıllar geçse de o tanıdık yüz, o çocukluk halleri değişmiyordu. Ertesi gün tekrardan işyerine geldi. Evrakları mühürledi. İmzalar attı. Biriken evrakları klasörledi. Tasnif işleri fazla sürmemişti. Odada tek başına kalmıştı. Ahmed'i bir çırpıda unutmuş olmanın ve onunla vedalaşamadan ayrılmanın tesiriyle yeni bir form aldı önüne. Yanı başındaki masalara baktı. Hiçbiri kafasını kaldırmamıştı. Tekrardan kâğıda baktı. Başka birini yazdı.

Adı: Selma.

Selma, çocukluğundan kalan ve geçmeyen vicdan azabına ortak arkadaşıydı. Uzun uzun yaşattı onu. Bir asır devirsin istedi. Sadece torunlarına değil eşrafına da anlatabileceği zamanlar verdi ona. Doğduğu yeri, anne ve babasını, çocuklarının sayısını ve isimlerini teker teker ekledi. Sildikçe yazıyor, yazdıkça siliyordu. Hem kurtulmak istiyordu ondan hem de bir an için bile yanından ayrılsın istemiyordu. Tıpkı Garibe Teyze gibi.

"Ah Garibe ah," dedi.

İçinden söylediğini zannettiği şey ağzından çıkıvermişti. Kafasını kaldırdı. Etrafına baktı. Ondan başka kimse yoktu. Evi yakın olanlar eşlerinin yemeğini yiyebilmek için öğle aralarında eve gidiyordu. Saniye pencereden dışarı baktı. Kış bitmek üzereydi ama kar inceden inceye yağıyordu. Önündeki kâğıtta adı yazan kim varsa üzerlerini karalayarak kapattı, sonra da kâğıdı buruşturup çöpe attı.

Gün geçtikçe, yazdığı kişileri birbirleriyle mukayese edecek kadar varlıklarını kabulleniyordu. Bazen sabahları işe gitmeden önce aynanın karşısında oyun oynardı. Gözlerinin tam ortasına, iki kaşının arasına bakar, "Bugün kimi yazacağız Saniye Hanım?" derdi kendi kendime. Gülümsemezdi. Oyun bile olsa, kuralları vardı. Ciddiyet gerektiriyordu. Ciddiyet olmadan hiçbir isim o kâğıtlarda hayatta kalamaz, gerçek olamazdı. Nüfus kütüklerinden artakalan zamanlarda boş kâğıtlar biriktirdi çekmecesinde. Kenarları kıvrılmış, çoğu kahve lekeli, sarı. Resmî kayıtlar için değildi, kendi dünyası için biriktirdikleriydi. O sayfalarda eksik yoktu. Her biri bir ihtimali taşıyordu. Her biri bir hayata, doğuma, ölüme gebeydi. Her birinin hikâyesi muhakkak ona da dokunmuştu.

Bir isim daha yazdı. Bu kez yazdığı isim, büyüdüğü mahallede unutulmuş bir çocukluk arkadaşının adıydı: Gülperi.

Harf harf yazarken onun çocuk ellerini, saçına iliştirdiği tokayı hatırlamıştı. Gözlerini büyük açardı, bir şeyi anlamaya çalışırken başını hafif sola yatırırdı. Saçlarını ince uzun parmaklarıyla kaşırdı. O haliyle durdu kâğıdın üstünde. Karşısında. Yanına bir soyadı uydurdu: Aköz. Evet, güzel olmuştu: Gülperi Aköz.

İki gün masasında kaldı Gülperi. İki gün yaşadı. Ona yazdığı doğum yerinden uzaktaki topraklarda sevdiği biriyle Mart ayının 2'sinde bilerek ve isteyerek evlendi. İlk sene çocukları olmadı. Sonraki sene ikiz çocukları dünyaya geldi: Ela ve Eda. Saniye önce ona sonra da çocuklarına "Günaydın," dedi kâğıt üzerinden. Elindeki sıcak çayı yudumlarken baktı onlara. İmrendi. Kederlendi. O gece uyumadan önce Gülperi'nin ölümünü düşündü nedense. Hastalık da ölüm de yaşamaya dairdi. Çocuklarını bırakıp gitmesine gönlü razı olmadı ama onu düşünmeden duramıyordu. Sağ tarafında kaldı bir müddet. Sol tarafına dönüp uyumaya çalışsa da nafileydi. Uykusu da huzuru da kaçmıştı.

Gece uykusunu alamadığı için evden işyerine dek öfkeyle yürüdü. Yerdeki kar birikintileri varmasını istemiyordu sanki. Adım attıkça batıyor, kafasında kurduğu yerlere saplanıp kalıyordu ayakkabıları. Yol uzasa daha kötü olabilirdi. Yol uzasa öfkesi geçebilirdi. Yolu uzatmadı. Onların hayatının ona bağlı olduğu fikrini düşündü yürüdükçe. O, karar merciiydi. O pamuk ipliği ellerindeydi. Kırılacak kalemin ağırlığını taşımak istemeden ilerliyor, hatta onlardan çok kendine kızıyordu. Masasına varır varmaz çekmeceden çıkardığı gibi buruşturdu kâğıdı. Ortasından kavradı. Yumruğunda bekletti. Sıktıkça parmakları arasından sızan zamanlar damla damla dökülüyordu önüne. Yine o siyah mürekkebe bulandı elleri. Umurunda değildi. Buruşturmakla yetinmediği kâğıdı parçalayıp çöpe attı. Vedalaşırca-

sına kâğıda son kez baktıktan sonra çöpün kapağını yavaşça kapattı.

Masanın üzerinde kendisine tebliğ edilmek üzere paraflanmış yazıya ilişti gözleri. İşitilenler doğruydu ve resmileşmişti artık. Lojman yıkılacaktı. Yıkım tarihi kalın ve koyu siyah renkti. Ciddilerdi. Saniye'nin sadece lojmandan değil, şehirden de ayrılma vakti yaklaşıyordu. Gidebileceği ilçeleri kafasında sıralamadan önce önündeki formlara tekrardan baktı. Yazdıkları ağır gelse de içten içe hoşuna gidiyordu ve vazgeçecek gibi değildi.

Sonra Selahattin geldi. Sonra Nevin. Sonra Osman. Kimi zaman bir hikâyesi olurdu onların, kimi zaman sadece adları. Bazen birinin soyadını diğerine verirdi. Karıştırırdı onları, olanları, olacakları. Evlendirirdi. Ayırırdı. Ölüm tarihlerini eklerdi. Kimi kışın gözlerini yumdu, kiminin ölüm tarihi bahar başlangıcıydı. Oynadığı bu oyun gün geçtikçe büyüyor, ruhunu sarıp sarmalıyordu. Hiçbir şeyde bulamadığı o sıcaklığı kaybetmek istemiyordu. Kâğıtlardan oluşan bir dünya kurmuştu odasında. Çekmecesinde dururlardı, bazen masasına yayılırlar, bazen pencerenin önüne dizilirlerdi. Her biri sessizdi. Her biri sakin. Hayatlarında hiç var olmamış insanları tanıyordu Saniye. Özlüyordu. Onlara yazgılar yazıyor, bazen de kendiyle kesiştiriyordu yollarını. Çoğu çöpe gitse de yeni yeni kimlikler birikiyordu kafasında. Her gün bambaşka birilerini hayatına dahil ediyor, az da olsa bir süre onlarla yaşıyordu. Uykularını kaçırsa da hayatlarına müdahale edebildiği için başka bir kudret hissediyordu kendinde. Kaç müsvedde çıktı içinden? Kaç kâğıt onunla buruşup gitti. Kaç aile küs olsa da resmiyette bir aradaydı? Kaç mürekkep heba oldu adlarını yazarken?

Kapı açıldı. İçeri girer girmez kasketini eline alıp kabahat işlemişçesine mahcup duran adam Saniye'nin masasına yaklaştı. Yutkundu. Söyleyeceklerini içinden tekrar etse de

kendi dili gibi telaffuz edemeyeceğini biliyordu. İçeri girdiğinde elini hiç bırakmayan masmavi gözlü kızı da etrafa korkuyla bakıyordu. Üzerinde çiçekli pijaması vardı. Muhtemelen orayı sağlık ocağı zannediyordu. Saniye'ye baktı adam. Dudaklarını ısırıp duruyordu.

"Memur Hanım," dedi. "Kimliğimi kaybetmişim."

Saniye masasında bekleyen kâğıtlardan birini işaret ederek doldurmasını istedi. Gösterilen yerlere bilgilerini yazdı adam. Harfleri de elleri gibi titriyordu. Adını soyadını yazdığı yer geniş olmasına rağmen küçük harflerle sığdırmaya çalışıyordu. Noktalı harflerin noktalarını sonradan ekliyordu. Her evrakta değişen ve muhtemelen birbirine hiç benzemeyen imzasını attı. Saniye adamın ellerini bırakmayan saçları örülü kızın masmavi gözlerine bakarak gülümsedi. Kız babasının arkasına sığındı. Yan odaya geçtiler. Yürüyüşünde bir yokuşun sabrı, bakışında bir tarlanın sessizliği vardı.

Köylüler ellerindeki kâğıtlarla geldi. Açık kalan kapının önünde yaş sırasına göre dizildiler. Hayatın sillesini yediği halde saçına aklar düşmeyen de vardı, ilçeden bir gün olsun çıkmayıp uzaklara gitmeyi kendine dert edinmeyen de. Çoğu birbirine benziyordu. Birçoğu akrabaydı zaten. Kendi aralarında Kürtçe konuşuyorlardı. Saniye'nin karşısında ise Türkçe sesleniyorlardı. O hallerine aşina olan Saniye, her seferinde yaptığı gibi onlara kanunda altı çizili yeri gösterdi: Ulus kültürüne, ahlâk kurallarına, örf ve âdetlere uygun düşmeyen ve kamuoyunu inciten adlar reddedilirdi. Aralarında incitici isimleri tartışmadılar bile çünkü rencide edilebilecek ne varsa uzaklaşmışlardı zaten. Saniye, karşısında dizilen kalabalığa bakarak,

"Doğum kaydı için geldiniz değil mi?" dedi.

"Evet."

"Sırayla adlarını söyleyiniz..."

"Zilan."
"Akarsu olsun."
"Xalil."
"Halil olsun."
"Welat."
"Vatan olsun."
"Zelal."
"Berrak olsun."
"Nujen."
"Hayat olsun."
"Berçem."
"Nehir olsun."
"Leyla."
"Leyla da... Neyse Leyla olur zaten."

Yorulmuştu Saniye. O gün ilçede on yedi doğum gerçekleşmişti. İsimleri teker teker yazdı kâğıtlara. İmzaları attırdı, mühürleri bastı. O kalabalık arasından esmer bir genç geldi. Beline doladığı kuşaktan çıkardığı kâğıdı masaya bıraktı. Bıraktığı kâğıt manifaturadan aldığı malzemeler listesiydi. Yanlıştı. Gömlek cebinden bir tomar katlanmış kâğıt çıkardı. Teker teker baktı. İçlerinden en yeni olanı alıp Saniye'ye uzattı. Saniye oralı olmadı. Adama göz ucuyla baktı. Adam, masasının önünde dimdik duruyordu.

"Bizimki kız," dedi.

"Adını ne koymayı düşünüyorsunuz?"

"Memur hanım sen ne yazarsan yaz mühim değil. Biz ona Helîn diyeceğiz zaten."

"Peki... kimlikteki adı 'Kader' olsun o zaman."

Masada biriken evrak işlerini tamamlayan Saniye, kulpu kırık kupasında beklettiği çayı yudumladı. Önünde biriken evraklara baktı bir müddet. Pencereden dışarıyı seyretti. Yaşadıkları gözünün önünden geçti. Hüzünlüydü. Suskundu. Bir an evvel eve gidip ayaklarını uzatmak istiyordu. Mesai

bitiminde sağa sola uğramadan gitti de. Masasında öylece duran evrakların işlemlerini rüyasında tamamladı. Sabah olunca tekrardan işe geldi. Mühürlediği kâğıtlara adını yazdı. İmzalayıp yan tarafa götürdü. Adından memnun olmayan sakin bir müdürü vardı. Durmadan sigara içiyordu.

Saniye yerine geçti. Masası neredeyse boşalmıştı. Matbu formlardan birinin arkasını çevirerek birini daha yazdı: Remzi.

Tren garında işçi olarak çalışıyordu. Her sabah aynı saatte çayı demliyor, istasyon görevlisi olmayan ama hep orada duran ihtiyar birine iki şekerli çayı uzatıyordu. Remzi sağ elini az kullanırdı çünkü parmaklarını dördüncü sınıfta sobaya dayamıştı. Bu ayrıntıyı düşünürken yanık kokusu geldi burnuna. O kadar derine inmişti ki resmiyetle ilgisi olmayan yaşanmışlıkları da eklemek istiyordu belgesine. Remzi'yi yazarken, ayrıntılarda gözleri doldu. Yalnızlığı Saniye'nin yalnızlığından fazla gelmişti. Remzi doğmadan önce vefat eden abisinin adını almıştı. O gün yazdığı kâğıdı çöpe atamadı. Eve kadar götürdü. Kocaman, camdan bir küllükte, yavaşça yaktı. Sanki birini öldürmüş gibi küllerin başında öylece bekledi.

Hayalî yazdıklarının dışında gelen gideni de çok oldu Saniye'nin. Devlet dairesi hiç boş kalmazdı. Onlara yeni kimlikler, yeni isimler verirdi. Doğum tarihlerini eklerken nüfusta düzgün adları olsun diye elinden geleni yapardı. Çoğu isme müsaade edilmezdi. Çoğu, bilinmeyen dildeydi. Çoğu, çoktan sayılmayacak kadar eksikti. Azdı. Çoğalabilen ama çoğaldıkça görünmeyecek olanlardı. Manasıyla yüzleştiği isimler sadece dudaklarında kalıyordu Saniye'nin. Hiçbiri resmiyet dedikleri o çizgiyi geçemiyordu.

Evlatlarıymış gibi her gelenin boğazına düğümlendiği o isimler kimliklere yazılmaya uygun olmayınca ona soruluyordu. Adını sen koy diyordu gelenler. Saniye kendince

isimler verirdi onlara da. Yaşadıklarını yaşasın istemezdi. Annesinin, babasının gözlerine bakar, sonra da adlarını yazardı kimliklerine. Adlarıyla var olsunlar derdi en azından. Kader denilen yaşamak, sadece isimlerden ibaret değildi. Zaten çoğu da büyüyemedi.

Günler geçtikçe Saniye'nin oyunu bir tür dua halini aldı. Kâğıda ne yazarsa, o dileği, o acısı, o özlemi dünyada yer bulacaktı sanki. Yazmak, ona kalbinin attığını hatırlatıyordu. Yazmak, bir tür nefes almaktı. Her sabah biraz daha derin, biraz daha gövdeli, saçaklı, çoğu zaman kabarık ve abartılı bir yalnızlıkta onlarla büyüdüğünün farkındaydı.

Her zamanki gibi erkenden girmişti işyerine. Henüz kalorifer yanmamıştı. Üzerindeki gri yün mantoyu çıkarmadan masasına geçip oturdu. Cebinden çıkardığı küçük anahtarla alt çekmeceyi açtı. İçinde mavi bir kurdeleyle sarılı kalın, siyah ciltli kütük defteri vardı. Onu çıkardı. Kapağını eliyle sildi. Dün sildiği bezden kalma menekşe kolonyası kokuyordu. Kurumamıştı. Son zamanlarda asıl işi yazmak değil, düzeltmekti. İsimlerdeki harf hataları, doğum tarihlerindeki belirsizlikler, kayıp defter sayfaları... Masasının üzeri hep karmaşık gözükse de öyle değildi. Kurşunkalem, cetvel, mürekkep, mühür sabırla sıralanmış gibiydi. O gün de her şey aynıydı aslında, onun dışında.

Kalemle yazmak istemedi bu kez. Daktiloyu masasına kadar taşıdı. Önüne aldı. Kâğıdı ucundan tutup yerleştirdi. Daktilo sesinden önce kendi kalp atışlarını duydu. Sayfanın başına defter numarasını yazdı. Göz ucuyla kapıyı kontrol etmeden, etrafındaki sesleri işitmeden duramıyordu. Her zamanki gibi bir isim uyduracaktı. Yazacağı hayat yine parmaklarının ucundaydı. Bu kez bekledi. Diğerlerinden farklı olsun istedi. Bu başka biriydi. Yazdıkça elinin titremesi geçsin istedi. Gözleri dolmasındı. Kalbi sıkışmasın. Kâğıda baktı. Aksine sanki çoktan oradaymış gibi, sanki çoktandır

onu bekliyormuş gibi, sanki o hep varmış gibiydi. Kendinden emin bir şekilde adını yazdı: Fahri.

Bu isim ne yüksek sesliydi ne de yıpratılmıştı. Eve geç kalsa da mutlaka dönen bir adamın ismi gibiydi. Münferitti. Münasipti. Müstakildi.

Soyadı: Yıldız.

Kendi soyadından verdi. Fahri Yıldız ile Saniye Yıldız.

Yan yana.

Siyah mürekkep, ince çizgiler, yavaş yavaş ilerleyen ve iç içe geçen bir yaşamdan ibaretti. Durdu. Daktilo tuşuna basmadan önce sordu kendi kendine: "Nereli olacak?" Saniye, Turgutlu doğumluydu. Manisa'nın taşına, suyuna karışmıştı ama Fahri oradan olamazdı. Fazla tanıdık olurdu, fazla denetlenebilir. Gizemsiz. Hayalde bile bir adım ötesini isterken başka yer olmalıydı. Zihninde beliren haritaya gitti gözleri, biraz doğuya: Mardin. Sanki karın altında kurumuş ayakkabılarla yürüyen bir adamın sesini işitmişti. Yol kenarlarında tek, yalnız, eğri büğrü ağaçlar geçti önünden. İlçe: Savur. Köy: Sürgücü. Haritadaki yerini bile tam olarak bilmiyordu oranın. Gelen gidene aşinaydı. Savur'un taşlı, kızıl ve sessiz bir köyüydü. Etrafındaki köylere benzemeyendi. Daracık sokaklarında adımlar yankılandı. Sobalı evlerin pencerelerinde, rüzgârla dans eden çiçekli tül perdeleri onu karşılarcasına sallanıyordu. Geceleri badem ağaçları, kavak ağaçları konuşurdu orada. Sesler birbirine karışırdı. Gündüzlerinde hep güne geç kalınmış hissiyle yaşayanların kahkahaları işitilirdi. Hızlıca kalkarlardı. Hızlıca yerlerdi. Hızlıca yaşarlardı. Gerçi oralı tanıdığı bir tek İsmail'di. Sol bacağını trene kaptırıp yaşamaya çalışandı. Peşinden yedi çocukla nüfusa gelen ve her seferinde "Köyümüz yemyeşildir," deyip Saniye'yi köye davet eden adamdı. Fahri orada doğsun istedi. Fahri'nin o köyde bir çocuk olduğunu hayal etti. Beyaz taşlı bir evin önünde, toprak sokaklarda... Anne-

si tandır başında, babası yok. Karda bir çift ayak izi olsun istedi. Küçük ama sabırlıydı.

Annesi: Zehra.

Başında örme yazması, elinde yoğurt bakracı, elleri domates, soğan kokan, sesi dualı bir kadındı. Sabahları tandır başına geçer. Ekmeği pişirirken gözleri uzaklara dalar. O da yalnız. O da suskun. Fahri'nin suskunluğunu annesinden aldığını düşündü. Zehra ismini küçüklüğünden hatırladı. Eski komşusuydu. Sert, asık suratlı bir kadındı ama gözleri ışıl ışıldı. Fahri'nin annesi de öyle olmalıydı. Herkesin annesi gibi değil. Kendi kendine yetebilen kadınlardan.

Baba adı: Boş.

Eli bir an havada asılı kaldı. Hiçbir harfe basamadı parmakları. Sonra bir çizgi çekti. "Yok" yazdı yanına ama bu eksiklik değildi. Bu, anlatılmayan bir hikâyeydi sadece. Belki savaşta ölmüş, belki hiç tanımamış, belki hiç sormamışlardı. "Baba bilinmiyor" yazdı. Devletin bu tür durumlar için kodladığı bir deyimdi. Fahri de babasız büyümeliydi, ancak o zaman eksikliğin ne olduğunu onun kadar iyi anlayabilirdi.

Doğum tarihi: 12 Kasım 1953.

Bu tarihi ezberden yazdı Saniye. O gün Manisa'da kar yağmıştı, çocuktu. Ayakkabısının içi su almıştı. Annesi ilk kez ona pişi yapmıştı. O pişinin kokusuyla birlikte geldi Fahri'nin doğumu. Yıllar sonra o günü hatırlarken, üşürken, onun doğduğunu düşünmek garip bir teselliydi. İlkokula başladığı haftaydı. O gün güneş erken batmıştı. Aynı gün, ama başka bir yerde. Bir köyde bir bebek ağlamışçasına. Kaderi satır aralarında yazılacak kadar sessiz olsun istedi. Durum: Evli.

Eşi: Saniye Yıldız.

Gerçek olmayan, ama kâğıtta resmileşen biriydi. Daktilo durmuştu. Oda her zamankinden daha sessizdi. Ne fotoğra-

fı vardı ne sesi ne dokunuşu ama adını taşıyordu yanında, soyadını ve Saniye onun adıyla anılacak bir kadına dönüşmek üzereydi. Artık evliydi.

Altına bir not düştü kâğıdın: "İşlem güncellemesi, şahsın talebiyle." Kendi eliyle. Kendi isteğiyle. Kendi hayaliyle. Daktilonun şaryo demirini tutup bekledi. Sayfayı yavaşça çekti içinden. Mührü bastı. Kayıt numarasını yazdı, sonra deftere geçti: Defter No: 42 / Kayıt Sıra: 117 / Sayfa: 203. Fahri Yıldız artık vardı. Henüz hayatında değilse bile kütükte, mürekkepte, resmiyette, devlette bir klasörün arasında gerçek gibi uyanmıştı.

O gün Saniye sadece bir evrak doldurmadı. Kendi yalnızlığının içinden bir adam doğurdu. Dış kapıdan birinin geldiğini duyduğunda daktilonun kapağını kapadı. Parmağı daktilo tuşları arasına sıkışmış, hatta kanamıştı. Dosyaları üst üste koydu. Fahri'nin sayfası en altta kaldı. Üstüne başka hayatlar, başka doğumlar, başka ölümler eklenecekti. Görünmez bir ses "Geç kalmadım değil mi Saniye?" dedi. "Hayır Fahri," dedi Saniye. "Tam zamanında geldin."

İlk zamanlar, o formu nereye koyacağını bilemedi. Masanın çekmecesi fazla sıradan, dolap fazla kamusaldı. O kâğıdı çantasında taşıdı günlerce. Eve götürdü. Başucuna koydu. Geceleri uyanıp ona baktı. Sanki bebekmişçesine nefesini kontrol etti. "Fahri iyi misin?" dedi içinden. Kendine kızdı. Kâğıda yazılan bir ismin hali olur muydu? Oluyordu.

İşte o gün başladı hikâyenin sonrası. Saniye sabahın solgun ışığında her defasında gözlerini kaçırdığı o aynaya baktı. Yüzünde alışılmadık bir canlılık vardı. Gözleri bir başka parlıyordu. Uzun zamandır unuttuğu duyguları geri gelmişti. Kendine bakarken ilk kez "nasıl görünürüm" kaygısı yoktu üzerinde. "Beni nasıl görür" düşüncesi tüm ruhunu sarmıştı. Gördüğü, hissettiği bu kadına başka bakıyordu artık. Seviyordu bu halini. İçeri geçti. Yıllardır giydiği, yıka-

maktan rengi solmuş pijamasını yatağın üzerine bıraktı. Dolabında özel günler için bekleyen kadife, saten, poplin, organze kumaşlara teker teker baktı. Çoğunu giymemişti. Çoğuna uygun günler, geceler yaşamamıştı. Çoğu ütülü ve giyilmeye hazırdı. Jarse elbiselerden birini eline aldığında kumaşın soğukluğu tenine değdi. İçindeki sertlik yumuşadı. Uzun zamandır böyle farkında olmamıştı bedeninin. Böyle hissetmemişti. Kumaş, derisinin üzerinden kayarken unuttuğu hisler değildi geri gelen, ilk kez yaşıyordu sanki. Omzuna düşen kumaş, kolunun kıvrımını okşar gibi geçti üzerine. Kemerini bağlarken parmak uçlarıyla beline dokundu. İçindeki sıcaklık ayaklarından yukarı çıkıyorken yanakları kızardı. Giydiği elbise vücudunu sarsa da rüzgârda dalgalanacak şifon elbisenin yerini tutamazdı. Çıkardı üzerinden. Akrilik kazaklarına dokundu. Ütüsüz kumaşlar arasında parıldayan polyester gömleğe baktı. Onu da giymedi. Yarı çıplak vaziyette bekledi. Kıyafetlerine bakıyordu sadece. Saçlarını kaşırken göbeğine dokundu. İri, beyaz ve dolgun memelerini tuttu. Onları bir türlü sevmemişti. Onlardan utanıyordu. Daha küçük olmalarını istedikçe büyüyorlardı sanki. Onlar büyüdükçe Saniye de küçülüyordu. Kadife elbisesi, kahverengi kabanı ve inci küpeleriyle dışarı çıktı. Koluna geçirdiği iki çift bileziğin sesi öteden yankılanıyordu.

Eline, kopçası kahverengi çantasını alıp daracık kaldırımlarla bezenmiş yoldan yürüdü. Kiremit taşından çatıları uzaktan seçilen çarşıya yöneldi. Süphan Dağı'nın eteklerinden inen soğuk rüzgârı hissetti. Köşeli taşlarla döşeli yolların arasından yürüdü. Dükkânların önü henüz süpürülmüştü. Çoğu kepenk açılsa da bir-iki dükkânın kepengi yarıdaydı. Terzinin kapıya astığı renk renk kumaşlar hafifçe sallanıyordu. Kadınlar başörtülerini sıkıca bağlamış vaziyette erkenden gelmişlerdi. Etraflarındaki çocuklar, avuçla-

rına sıkıştırılan bozuklukları harcamak için annelerinin eteklerini çekiştiriyorlardı. Renkli cam kavanozların içindeki akide şekerleri Saniye'ye bile çekici geldi. Kalabalık arttıkça arttı. Tezgâhlara serilenler için pazarlık çoktan başlamıştı.

Saniye ilk kez beğendiklerini başkası için seçecekti. Başkasında nasıl durur fikriyle bakıyordu kıyafetlere. Fahri'nin beden ölçülerine hâkimmiş gibi teker teker dokundu önüne serilenlere. Fahri'ye yakışacağını düşündüğü ne varsa almak istiyordu. Kalın paltolara, kabanlara baktı. Kış bitmek üzereydi, vazgeçebilirdi ama yapmadı. İçinden ne geçiyorsa, Fahri hangisiyle güzel görünecekse onlar olmalıydı. Eldiven, atkı ve bereyi, yakası geniş gömlekleri, terzi işi ceketleri poşetlere doldurdu. Zorlanarak taşıdığı poşetlerle eve geldi. Ama yorgun değildi. Severek yaptığı için ona hiçbiri ağır gelmemişti. Çamaşır ipinde Fahri'nin gömleği sallanıyordu artık. Ütüledi. Katlayıp görünür yerlere kaldırdı. Eve geldiğinde "Fahri geldin mi?" diye sesleniyordu. Banyodan ses gelir gibi olduğunda onunla konuşuyordu. Işığı açık unuttu sanıp ona kızıyordu. Yere bir çift terlik de koymuştu; yan yana. Birlikte oturmuş, televizyon izliyorlarmış gibi portakal soydu. Ekşili sevmez diye sumaksız dolma yaptı. Gün içinde ne yaşıyorsa tane tane dile getirdi. Yaşadıklarını değil sadece, yaşamak istediklerini, gitmek istediği başka şehirleri, ülkeleri, en uzak yolları anlattı. Kızdı: "Banyo yaparken ortalığı dağıtma!" "Su sıçratma sağa sola!" "Çoraplarını kirli sepetine atmayı öğren artık!" "Haftada bir fırçaladığın dişlerini geçtim de fırçanı bari ortalık yerde bırakma!" "Şu sifon ne işe yarar öğrenemedin gitti..." Bazen mutfakta bardağın yeri değişirken içi ürpermiyor değildi. Artık kızabileceği, sitem edebileceği biri vardı hayatında. Mutluydu. Fahri'nin varlığından henüz kimse haberdar değildi ama Saniye'nin omurgası düzelmiş, yürüyüşü, gülüşü değişmiş-

ti. Ama zamanla, sessizliği üzerinde ağırlık yaptı. Çünkü ne kadar yazarsa yazsın, kâğıt üzerindeki bir ismin konuşmadığını, dönüp bakmadığını, çayını bile karıştıramadığını görebiliyordu.

Lojmanın yıkılmasına az bir süre kalmıştı. Saniye evde kenarları tiftiklenmiş yastığa kolunu dayamış vaziyette otururken karşısındaki duvara baktı. Yılların sessiz tanığı olan duvarın çatlakları daha da belirginleşmişti. O yarıkları alçıyla kapatsa ertesi sabah yine bir şekilde gülümseyecek, tebessüm edecekti duvar. Çatlaklar zamanı okuyan çizgiler gibi dolaşıyordu derinlerde. Bazısı uzun, bazısı kısa, bazısı sığdı. Dokundukça kaba, baktıkça hüzünlü geliyordu ona. Çerçevede silik bir fotoğrafla göz göze geldiğinde soluklandı. Kim bilir hangi kahkahasının hatırasıydı? Hangi gündü? Toz ve zaman birbirine karışmış. Duvara zimmetlenen raflar eskisi kadar dik değillerdi. Yorgunluklarının belirtileriydi gevşeyen somunları. Kitapların gölgeleri kaymıştı. Kimi yerde silinmeyi bekleyen tozlar vardı. Su damlıyordu bir yerlerden. Gece yarılarına kadar damlayan o suyun bir gün duvarı da tavanı da çökertebileceği korkusu artık yoktu içinde. Her çatlak farklı bir hikâyeyi sil baştan anlatıyordu Saniye'ye. Her fısıltı ince, zayıf ve anlamlıydı o hikâyede. Hepsinde aynı ifade vardı. Hepsinde misafir tedirginliği. Hiçbiri o yıkımı def edecek kudrette değilken niye öylelerdi? Niye yaşlı? Niye korkak? Niye saklanmak ister gibi? Niyesine sığabilecek ne çok şey vardı.

Kirli camlar kaderine terk edilmişti. Ocaktaki tencereden buhar yükseliyordu. Ocağın üzerindeki koyu lekeler, mutfak tezgâhı, kolon, kiriş de o yıkımla toza karışacaktı. Hafriyat olacak yaşı çoktan geçtiği halde öylece duran dolap kapakları suskundu. Parçalanacaktı. Çiçekli perde, ışığı kapatmaktan yorgun düştüğünü çürümüş kornişle anlatmaya çalışıyor, arada bir savruluyordu. Zemindeki parkeler

kabarmıştı. Bazı tahtaların küs kalmak ister gibi arası açılmıştı. Aralarındaki incecik boşluğa tozlar birikmişti. Koridorun sonundaki aynada, odanın ve odadaki Saniye'nin yansıması bile silikti. Çerçevenin kenarları soyulmuş, altından çıkan tahtanın rengi, solgun bir ten gibi belirginleşmişti. Belini büken yaşlara varan oda kapısı, her an kendini boşluğa bırakacakmışçasına yorgun görünüyordu. Çiçekler kök salacakmış gibi değillerdi; yayılmadan, bodur halleriyle aynı hizada beklemek ister gibi pencere önünde duruyorlardı. Tavan biraz daha eğilmiş, ona asılı sarı ışık aydınlığını çoktan yitirmişti. Tüm kablolar dışarıdaydı. Prizler her an düşecekmiş gibi duvarda duruyordu. Gözden çıkardığı banyo terlikleri bile lojmanın yıkılacağını onun kadar iyi biliyordu.

Ertesi gün Saniye masasına geçmiş çalışırken müstahdem geldi. Müdürün çağırdığını söyleyip gitti. Saniye pek uğramadığı o odaya, yaptığı hatalar dışında gitmemişti. Hatta orayı fazla görmemek için yaptığı işleri iki kere kontrol ediyordu. Öyle tembihlenmişti. Niye şimdi çağırmıştı ki? Masasında bekleyen evrakları üst üste bırakıp yerinden kalktı. Üstünü başını düzeltti. Çekmeceden çıkardığı aynasından yüzüne bakarak müdürün odasına yöneldi. Kapıyı tıklatıp içeri girdi. Keskin bir koku karşılamıştı onu. Limon kolonyası da kokuyordu. Birbirine karışmıştı. Müdürün önünde bekleyen küllükte iki izmarit vardı. Uzun olanın dumanı hâlâ tütüyordu. Müdür, Saniye'yi karşısında görünce gülümsedi. Ayağa kalkmaya yeltense de kalkmadı. İşaretparmağına bulaşan mürekkebi aynı elin başparmağıyla silmeye çalışıyordu. Gözlüklerini çıkarıp yemyeşil gözlerini ve yer yer sararmış dişlerini gösterdi. Utana sıkıla beklerken hal hatır cümlesi yerine, "Saniye Hanım eşinizle tanışmadık hiç," dedi. Yadırgamadı Saniye. Hoşuna da gitmişti sorması, fakat öyle yekten eş demesi ona da garip gelmişti. Nereden

biliyordu ki eşini? Müdür, işaretparmağını o evrak üzerine sabitleyerek gösterdi. Resmî evrak önündeydi. Saniye, Fahri'nin varlığının belgesi olan o kâğıdı gözünden sakınırken evrakların arasında unutmuştu. Memurlardan biri mühürlü o kâğıdı resmileştirmişti bilmeden. Başka bir memur Fahri'nin varlığını dosyalara işlemişti. Bir başka memur da aile kayıt belgesine sabitlemişti ismini.

Saniye yanından ayırmadığı o kâğıdı başkasının önünde görünce şaşırmış, hatta utanmıştı. Ne diyeceğini bilemedi. Oynamaktan keyif aldığı oyunu nihayete ermişti. Yakalanmıştı. İnkâr etmedi o kâğıdı. İtiraf da etmek istemedi. İki kez yutkunarak yanıtladı o sorulmayan soruyu. Kafa selamı verdi. Kâğıdı kaptığı gibi odadan ayrıldı. Masasına geçmek yerine merdivenlere yöneldi. Dışarı çıktı. Kapının önünde bekledi. Ağzı yamulmuş eski bir varil dışında yanında kimse yoktu. Beklerken onu da götürdüler. İşinin başına döndü.

Saniye, o evrakı düzeltmek için kaç gece tereddüt etti; çünkü evrakın düzelmesi Fahri'nin gidişiydi. Evrakın düzeltilmesi yalnızlığına dönmekti. Evrakın değişmesi bir bakıma başladığı yere dönmekti.

Bir müddet sonra tayin istedi. Nereye gidebilirdi ki? Yine taşra, yine yıkık dökük lojmanlar, yine yanıtından tatmin olamayacakları o sorular peşindeydi. Saniye yedi aya yakın kaldı orada. O lojman için alman yıkım kararı bir türlü uygulanmadı. Bürokrasi, o sert esen rüzgârlardan daha ısrarlı ve kararlıydı. Yıkılacak diye tek bir çivi çakamadan yaşadılar, sonra boşalttılar lojmanları. Bazı bloklar kendi kendine yıkıldı.

Çekirge Devlet Hastanesi

Bursa, 2025

Çekirge Devlet Hastanesi, Bursa'nın yamaçtan ovaya doğru inen dağın beline yaslanmışçasına, eğiminin tam ortasında duruyordu. Bir zamanlar kaplıcaların buharıyla, kestane çiçeklerinin kokusuyla çevrili bir yerdi burası. Etrafı betonlaştıkça küçüldü hastane. Küçüldükçe kapanması gündeme geldi, ama kapanmadı. Dışarıdan bakıldığında sıradan bir binaydı. İçi, insanın en kırılgan hallerinin yankılandığı, önünden geçenlerin hatıralarını yâd ettiği zaman müzesi gibiydi. Koridorlarında, adımların yankısı nabız gibi atar, kimi zaman bir çocuğun doğumuyla hızlanır, kimi zaman bir hastanın son nefesiyle ağırlaşırdı. Asansör kapıları açıldığında, içeriden bambaşka hikâyeler çıkardı. Bir odada sabah ezanıyla uyanan yaşlı bir adamın dua eden elleri, diğerinde oğlunun getirdiği çiçeklere bakan bir annenin sessiz sevinci vardı. Hastanenin duvarları, badanasının altında binlerce bakış taşırdı. Katman katman sökülse de hiçbir zaman yenilenmeyen yerdi. Doktorların yorgun gözlerinden, hemşirelerin sessiz telaşından, ziyaretçilerin umutla karışık korkularından sızan renklerle boyanmıştı. Her ka-

tında zaman farklı akardı. Acil serviste dakikalar asır kadar uzarken, yoğun bakımın önünde bekleyen bir kadının gözlerinde zaman öylece dururdu.

Saniye başını hafifçe öne eğerek hastanenin upuzun koridorunda yürüyordu. Zemindeki beyaz çizgiler, onu yönlendirmek istercesine uzanmıştı. Kimi harfleri silinmişti yerdeki yazıların. İşaretlerin çizgileri aşınmıştı. Başını kaldırdı, tavandaki floresanlar kenarda, kapı önlerinde bekleyen yüzleri nahif bir uğultuyla aydınlatıyordu. Yüzlerin sahipleri önlerinde bekledikleri kapılardan içeriye atlayacak vaziyette duruyorlardı. Yanlarından ayırmadıkları ilaç dolu poşetler ve köşeleri zımbalanmış buruşuk kâğıtlarla bekliyorlardı. Gelen geçenlerin doktor olup olmadıklarını anlamaya çalışıyor, zihinlerinde eliyorlardı.

Saniye'nin her adımında ayakkabılarının tabanı yerdeki seramiğe usulca değiyor, sesi kısılmış bir gürültüye eşlik ediyordu. Elinde mendille duran yaşlı bir adam, başını hafiften eğerek yanında oturan kadının koluna hafifçe dokunuyordu. Kadın, artık duymak istemediklerini hatırlatarak kafa sallıyordu. Elindeki kâğıdı gösteren biri sadece imza attırıp çıkacağını söylerken sıra önceliğine zemin hazırlıyordu. Karşı duvarda büyükçe bir afişte "*Sağlık, zamanında müdahaledir.*" yazıyordu ama kelimeler ona her zamankinden daha bulanık, daha karmaşık geliyordu.

Koridorun sonundaki odanın açık olan kapısının önünde durdu. Odada bekleyen yoktu. İçeri girmeden önce, kısa bir an bekledi. Açık kapının hemen yanındaki camda silik yansımasını gördü. Üzerinde donuk mavi tonlarında yakasız ütülü gömleği, ince örgülü hırkası vardı. Bir tutamı çözülmek üzere olan gevşekçe topladığı saçları, baston gibi tuttuğu çantasıyla bir yabancı gibiydi. İçeri girdi. Odada onu karşılayan Bolvadin çiçeğinden başka kimse yoktu. Oturup doktoru bekledi. Kapı bir açılıp bir kapandı.

Doktor, içeri girdiğinde Saniye karşısındaydı. Bu defa çantasını dizlerinin üzerine koymamış, yanına bırakmıştı. Ellerini dizlerine dayamış vaziyetteydi. Gözlerinin kenarında yorgun ama diri bir bakış vardı. Gülümsedi.

"Yine geldim," dedi Saniye.

Doktor, sandalyesini çekip, günün yorgunluğunu ve umursamadığı prosedürleri zihninden def ederek tam karşısına oturdu. Saniye'yi gördüğüne sevinmişti. Hatta içten içe onu özlediği zamanlar bile olmuştu. Ne diyeceğini, neyi konuşacağını, nelerden bahsedeceğini merak ediyordu.

"Geç kalmadınız mı gelmek için?"

"Neden?"

"Yani genelde sabah saatlerinde gelen ilk kişi siz olursunuz diye tahmin etmiştim," dedi. Kolundaki saate baktı. "Şimdi mesai bitmek üzere. O açıdan diyorum."

"Aslında size uğramadan önce tüm birimleri dolaştım. Hasta kayıttaki çocuk yüzüme bakmadan 'Ağrılar için ayrı bir formumuz yok,' dedi. Anlamamıştı. Dinlemedi ki anlasın! Koridorda sıra numarası veren o makineden farksızdı. Ona göre insanlar sayılardan ibaretti. Üç kez tekrar ettim, yine boş bakışları üzerimdeydi. Tane tane söylediğimde başından savdı. Nörolojiye yönlendirdi. Oradaki doktor bizim Rauf'a benziyordu. Saçı sakalı birbirine karışmıştı. Tecrübeliydi. Gözlüklerinden değil de bakışlarından anladım. 'Ağrının mekânı beden değil bellektir,' dese de bir şey yapmadı. Gözlerime baktı, sonra başını gömdüğü kâğıtlara geri döndü. Mecburen yanından ayrıldım. Algoloji birimine vardım. Üçüncü katın ilk odası. Karı-koca doktor bakıyor oraya. Çok tatlılardı. Gerçi kadın kaygılı kaygılı duruyordu ama neyse. Şahsi meselelerini henüz bitirmişlerdi. Belki de ben içeri girince konu değişmişti. 'Ağrıyı dindirmek bizim işimiz, geri getirmek değil,' dedi erkek olan. Karısına bakarak bir de... karısı da onayladı söylediklerini. Belki de ilk

defa bir konuda istikrarlı ve hemfikirlerdi. Antiseptik kelimeleri duymaktan sıkıldım zaten; üzgünüm, maalesef... Aşağı kata yöneldim. Morga kadar gittim," dedi gülümseyerek. "Psikiyatrist olarak size geldim yine. Ağrının bile prosedürlere takıldığı bir dünyada derdimi anlatmaya çalışıyorum."

"Anladığım kadarıyla yine bir netice alamamışsınız."

"Size tekrardan geldiğime göre..."

"Saniye Hanım artık benim hastam sayılırsınız. Kaydınız var. O yüzden çare aradığınız her neyse size yardımcı olmak isterim. Yadırgadığım bir tavrınız, tutumunuz yok. Sadece taleplerinizi karşılayamıyorum. Sizi anlamaya çalışıyorum diyelim. Eliniz boş dönmenizi istemem. Başka birimlere de gitmenize gerek varsa ben yardımcı olacağım zaten. Anlaştık mı?"

"Anlaşmadık."

"Neden?"

"Neden mi? Sıralayayım mı?"

"Siz benim tedavi yöntemime karışmayın. Ben de aradığınız her neyse bulmanıza yardımcı olayım, olur mu?"

"Anlaştık. Kaydı yaparken o kâğıtları imzaladım zaten. Ben size kendimi teslim etmişken siz çare bulamıyorsunuz ki. Alt tarafı küçücük bir ağrıyı geri getireceksiniz o kadar!"

"Elimden geldiğince size yardımcı olacağım."

Kapı açıldı. Bir kadın içeriye adımını attı. Üzerinde yılların izini taşıyan lacivert bir pardösü, başında kenarları ince oya ile işlenmiş beyaz bir yazma vardı. Yazmanın deseni uzak bir yerin haritasını, kimliğini saklıyordu. Çiçekleri Anadolu'dan değil de Balkan rüzgârından gelmişti. Elinde tuttuğu şurup şişesini bırakmıyordu. Kızının dinmeyen ateşinin sebebini arıyordu. "S" harfini biraz yumuşak, "R"-leri yuvarlayarak söyledi. Rodop Dağları'nın sisli doruklarından gelmiş gibiydi. Boş olan elini uzattı. Bileğinde, ince

gümüş tellerle örülü, ortasında küçük bir mavi boncuk olan bir bileklik vardı.

"Kızıma yardım edin lütfen," dedi.

Dr. Zahir önce kadına, ardından da aralıklı kapının dışındaki koridora bakarak, "Nerede kızınız?" diye sordu.

"Evde," dedi kadın. "Getirmeye çekindim. Korkuyor hastanelerden."

Hemşirelerden biri kapının önünde belirdi. Kadının kolundan tuttu. Kadına yanlış kapıyı çaldığını, onu istediği yere götüreceğini söyledi. Onu kendine doğru çekti. Gelmedi. Gelmek istemedi kadın. Hemşire, doktora ve Saniye'ye bakarak kafa selamı verdi. Ardından kapıyı yavaşça kapattı.

"Geç kaldınız deyince içim bir cız etti doğrusu," dedi Saniye. Bakışlarını doktorun yüzünden çevirip yere indirdi. Tozlu, topuğu aşınmış ayakkabısının ucuna bakarak durdu bir müddet. Soluklandı. Geçtiği o uzun koridorun ve açıp kapattığı kapıların yorgunluğunu yeni yeni hissediyordu. Derin bir nefes alıp konuşmaya başladı: "Birilerine anlatmak gerekiyor bazen. İçimden söylemediğim hiçbir şeyin varlığından emin olamıyorum artık. Evdeki eşyalara anlatmaktan da sıkıldım. Sadece perdeler dinliyor beni. Belki de az da olsa hareket ederek tepki verdikleri için..." Başını hafiften kaldırdı. Doktorun gözlerinde bir şey arar gibi uzun uzun baktı. "Eskiden belli bir düzenim vardı doktor bey. Acılarım bile tertipliydi, baş ağrım şakaklarımdan başlar, sonra gözkapaklarıma yayılırdı. Midem kazındığında saat akşam sekiz olurdu mesela. Her şey her şeye karıştı. İçeride bir şey patladı ve bedenim neyi, nereye sığdıracağını bilemez oldu. Ben de olmadığım yerlerde yaşamaya çalıştım hep. Bulunduğum yere ait hissedemeyip ait olmamam gereken yerde geçirdim ömrümü. Yüzüm bana ait değilmiş gibi, çenem daha sivri geliyor, kaşlarım daha çatık, içimde birileri durmadan konuşuyor. Tanıdık seslerle yabancılar iç içe.

Eskiden sustuğum şeyleri şimdi bedenim söylüyor. Söyleniyorum durduk yere. Tırnaklarım ne kadar ince, çatlıyorlar, saçlarım kırılıyor, cildim lekeleniyor, her sabah yeni bir yerim sessizce eksiliyor benden. Sadece yatağımdan değil, kendimden de uyanmak istiyorum ama yanlış zamanda çalan bir çalar saat gibiyim. Uyunmaz denen o saatte uyanan biri oldum. Güne, güneşe geç kalmışım gibi. Hep geç kaldım zaten. Öyle randevulara, merasimlere, otobüslere falan değil, bazen bir insana, fırsatlara, güzel bir söze. Kendime bir türlü yetişemedim doktor bey. Hep bir adım arkadan baktım olanlara. Çocukken bile öyleydim. Annem durmadan seslenirdi arkamdan, 'Saniye, hadi!' derdi. 'Sallanma Saniye, oyalanma Saniye, bekletme Saniye!' O ses halen kulaklarımda. Hep 'hadi'yle büyüdüm ama hiçbirine vaktinde varamadım. Büyüdüm işte. Büyüyünce geç kalmanın bedeli de büyüdü. Herkes bir yerlere varmış, ben hâlâ o merdivenlerin başındayım. Biri bir şey sorsa cevabım bile gecikiyor."

Doktor donup kaldı. Bu soru, bir kitap başlığı kadar sade, bir ömür kadar uzun ve derindi. Ayağa kalkar gibi toparlandı oturduğu yerde. Yaslandı. Ayaklarını öne doğru uzatmak istedi. Kaşınmadığı halde yanaklarını kaşıdı. İçmekten keyif aldığı sade kahvenin kokusunu alırcasına içine çekti havayı.

"Saniye Hanım, bedeninizi işitmeye başlamışsınız nihayet," dedi. "Tırnaklarınız, saçlarınız, cildiniz, sizinle hep konuşur da şimdi gayet iyi duyuyorsunuz onları. Uzun süredir susturulan tarafınız varmış. Zaman sizin için fazla hızlı akmış o kadar. Yüzünüzü tanıyamadığınızı söylediniz ya belki de o yüzden buradasınız; kendinize yeniden bakmayı öğrenmek için."

Kapı birden açıldı. Biri girdi içeri. Başında solmuş desenli siyah-beyaz çizgili puşî vardı kadının. Kenarları rüzgâr-

dan tiftiklenmiş köşesi yana kaymıştı. Yanakları kuru ve çatlaktı. Dudak kenarlarında sabırdan yapılma ince kırışıklıklar ve yer yer motifler vardı. Burnu kemerli, elleri iri ve damarlıydı. Kucağındaki bebeği hiç bırakmayacakmış gibi sımsıkı tutuyordu. Boynundaki altın renkli kolyeyi her an koparıp atacak kadar öfkeliydi. Önce Saniye'ye, ardından doktora baktı. Uyumuyor demedi. "Rüya görmüyor," dedi, bebeğini göstererek.

Doktor, kadının gösterdiği bebeğe bakmadan "Yan tarafa götürün," dedi.

Başka bir yere gitmeye niyeti olmadığını gösterircesine cebinden çıkardığı kâğıtları fırlattı kadın. Kâğıtlar Saniye'nin önüne düştü. Saniye eğilip yerden alırken kadını sakinleştirmek maksadıyla sordu: "Allah bağışlasın. Bebeğin kaç aylık?" Kadın, Saniye'ye göz ucuyla bakarak "Dört buçuk," dedi. Sakinleşmişti. Sustu. İçinden konuştuğu cümleler kısıldı. Kapıda biriktirdiği küfür boğazındaydı. Yutkunarak attı içine. Bütünüyle yorgun bir sessizliği andırıyordu bu haliyle. Sanki her çizgisiyle bir yol yürümüş, her adımında birilerini kaybetmişti. Ölülerinden kalan acıları yüzündeki hüzne sığdırmıştı. Bebeğini taşırken bile bir tür mahcubiyet vardı gözlerinde. Hem gururlu hem çekingen hem burada hem çok uzaktaydı. Bağırdıkça havadisin çözüleceği inancıyla büyütülmüştü. Doktora kadar gelerek, elinden geleni yaptığının sükûnetini de taşıyordu içten içe.

Uzatılan kâğıtları aldığı gibi araladığı kapıdan çıkıp gitti. Kapı kapanırken esen hava Saniye'nin saçlarında kaldı. Gözkapakları açılıp kapandı. Elindeki kâğıdı uzatırken yüzünde beliren tebessümle bakakalmıştı Saniye.

Doktor da tebessüm ederek, "Yanlış yerlerde doğru kişileri arıyor," dedi.

"Ona gülmedim aslında. Kâğıtta bebeğin adı yazıyordu. Gözüme o çarptı."

"Neydi peki?"

"Şiyar."

"Ne demek Şiyar?"

"Kürtçede 'uyanık' demek."

İçeriden yayılan kahkahalar ucu bucağı neredeyse belli olmayan o uzun koridorda yankılandı. Doktor ve Saniye, attıkları bu kahkahanın tesiriyle bir nebze olsun gevşemişlerdi. Ama yine de Saniye, o her an çığlık atacakmış gibi tetikte bekleyen ruh halinden kurtulamamıştı. Yine dalıp giden gözlerini, dürtercesine açıp kapattı. Fahri'nin adının geçtiği yerlerde elinden alınan o bağırma hakkı devreye giriyordu sanki. O yumru, o tükürük, o küfür hep ağzındaydı. Adı anılmamıştı oysa. Ona dair anılar onu unutturmamak için zihninin köşesinde direniyordu. Uzunca bir müddet sessiz kaldılar. Kapı birkaç kez daha açılıp kapandı. Saniye çantasından çıkardığı su şişesinden bir yudum alarak yerine koydu. Gelirken kuyumcudan aldığı iki çeyrekliğin yerinde olduğundan emin olmak için küçük keseyi de parmaklarıyla yokladı,

"Bir kadın var olduğunu hep ispat etmek zorunda mıdır? Bir kadın olarak, hatırlanmak istiyorum belki. Her seferinde bunu şunun için yaptım demekten sıkıldım. Varlığımı geçtim. Yokluğumu konuşuyorum artık. Nasıl öldüğüm konuşulacak belki. O da birkaç gün. O da diğer kadınlar ses verirse tabii. Geriye ne kalacak? Mezarlıkları görmüyor musunuz? Yaşarken yapılamayanların anıtları değil mi o taşlar? Bazen mermerden yaptırdıkları devasa mezarlara imreniyorum. Mezar taşım, mermerden dümdüz ve ihtişamlı olsun istiyorum. Adım yazılsın kocaman harflerle istiyorum. Siyah, mavi fark etmez," dedi.

"Siz öldükten sonra..."

"Olmayacak elbette! Biliyorum. Hiçbir anlamı olmayacak. Ben ruhlar âleminde gezinirken, bedenimin yattığı

yerde adımın geçtiğini bile bilemeyecekken... Evet! Yine de istiyorum."

"..."

"İnanın bilmiyorum. Sadece istiyorum."

Sustular. Odadaki sessizliği yırtarcasına kapı açılıp kapandı.

"Peki, size refakat edecek kimse yok mu Saniye Hanım?"

"Yok."

"Bir yakınınızın telefon numarası olsa iyi olur. Yani bir şekilde size ulaşmamız gereken durumlarla karşılaşabiliriz."

"Ne gibi durumlar!"

"Saniye Hanım kimseniz yok mu?"

"Yok! Karıştırmayın şimdi oraları. Fahri gidince bir başına kaldım zaten. Annemi, babamı toprağa vereli uzun zaman oldu. Fahri gitmeseydi..." Saniye kendisini pürdikkat dinleyen doktora bakarak devam etti: "Fahri ile bedestene gitmiştik, kışlıklar için ip almaya; Koza Han'a. Ona gelme dediğim halde gelmek istedi. İplere baktım. Kalın, ince, rengârenk ipler... Her biri ayrı güzellikteydi. Ben iplere bakınca ipleri görmüyordum ki. Onlarla öreceğim kazakları ve çorapları görüyordum. Görseniz ne güzellerdi. Kafamı kaldırdığımda Fahri yoktu yanımda. Sağıma soluma baktım. Yetmedi gelen geçene aldırış etmeden dükkânın eşiğinde durdum. Tuvalete gitmiştir herhalde deyip önemsemedim, sonra insan haber vermez mi diye de kızdım. Öfkelendim. O sinirle aramaya başladım. Geldiğim yolu gerisingeri döndüm. Bedesten içindeki dükkânlara teker teker baktım. Yoktu. Giderek endişeye dönüştü hissettiklerim. Çocuğumu arar gibi o çarşının orta yerinde avazım çıktığı kadar bağırmak istedim. Yapmadım tabii. Yapamadım. Yapamazdım. Küçücük çocuk değildi ki koskoca adamdı. Eve döndüm. Orada da yoktu. Gece yarısına kadar bekledim. Gelmedi. Sabaha karşı banyoya, diğer odaya baktım. Bulamadım. O günden sonra bir daha da

görmedim onu. 'Gaiplik' dedim, evraklara yazdım adını. Karakola sordurdum. Hastane giriş çıkışlarına baktılar; yoktu. Fahri 21 Aralık'ta kaldı."

"Peki 20 Aralık'ta ne oldu Saniye Hanım?" diye sordu doktor. Saniye'nin yüzüne bakarak.

Saniye doktorun yüzüne bu kadar yakından bakmasından tedirgin oldu. Suçlayıcı bakışları üzerinden def etmek istedi. Buruşuk ellerini yüzüne suyla yıkarcasına sürdü. Sevmediği o bakışlardan arınmış gibi kendine gelerek, "Bir gün öncesi diyorsunuz yani... Belki bir günlük verilmiş karar değildi. Nereden bilebiliriz ki?" dedi.

"Bir düşünün isterseniz."

"Bir an için düşünmediğim zaman mı var doktor bey! Evdeydik. Her zaman yaptığımız şeyler işte. O gün de pek bir değişiklik yoktu hayatımızda. Fahri aynı Fahri'ydi. Garip değildi. Öyle olsa anlamaz mıydım?"

"Başına bir şey mi gelmişti acaba? Ya da size söylemeye çekindiği bir durumu olamaz mıydı?"

"Yanıtını hiçbir zaman bilemeyeceğim o soruyla da vedalaştım doktor bey. İlk zamanlar öyle çaresiz, öyle yalnız ve öfkeli hissediyordum ki umarım başına bir şey gelmiştir diyordum. O da onu affetmem için atılan inşaatın temeliydi. Halbuki affetmemeyi bilmeli insan. Onca şeyi sineye çekip vazgeçtim. Bana yapılan yanlışların üzerini çizdim. Taşsa taş. Cezaysa ceza. Yükse yük. Ben taşırım kime ne? Bedenimin toprağa meyillenişini görmüyor muyum zannediyorsunuz!"

"Fahri öylece gitmiş olabilir mi peki?"

"Aslında haklısınız. Gitse öylece gidecek biriydi. Ardında bir mektup bırakmayacak kadar tanıyordum onu. Yine de çekmecelerini kurcaladım. Eski defterleri çevirip durdum. Çekmecedeki boş kâğıtlardan birini ikiye katlayıp vestiyerin önüne koysaydı anlardım onu. Yapmamıştı. Kalması için de gitmesi için de bir dünya neden sayabilirim. Neyse doktor

bey ben de ufaktan gideyim artık çok bile kaldım. Zaten ağrımı değil de acımı geri getiriyorsunuz. Konuştukça açılıyor dikişlerim. Anlattıkça rahatlamıyorum ki! Üzerindeki tozu alıyorum sadece. Yine canlanıyor anılarım. Yine durup dururken parlıyorum. Ağlıyorum. Doktor bey geçen neyi düşündüm biliyor musunuz? Bir saçağın altından geçerken hep eğilirim. Boynumu büküp, başımı öne eğip, adımlarımı küçültür, öyle geçerim altından. Çoğu zaman başımı kaldırsam değmeyecek bile. Aramızdaki mesafeye bile neler neler sığacakken yine de eğilirim. Şimdi yok yere eğildiğim zamanlara pişman mı olacağım? Tembihlerle büyütüldüm herkes kadar. Her tembihte, boyum biraz daha kısaldı. Evimizin bahçesinde ahşap bir kiriş vardı. Onun altından geçerken başımı eğmeyi unutmuşum. Tepemin ortasına öyle bir çarptı ki, hâlâ izi vardır kafamda. Annem, 'Bak gördün mü? Ben sana ne dedim!' dedi. Farkında mısınız doktor bey, başımı gereksiz yere eğmem sadece saçaktan geçerken olmadı. Hayatta da böyle. Önümüzde koca bir boşluk var, rahatça geçebiliriz ama biz hep çekine çekine yürürüz. Yeri değilken eğiliriz. Her hareketim bir saçak altından geçer gibi temkinli. Bir kere büküldü mü, doğrulması zor oluyor. Hele ki yıllar geçtikçe, o eğilme, duruşun olup uzaktan seçilebiliyor artık. Dik durmak için artık özel çaba gerekiyor, değil mi? Bir kere kafamı kaldırmaya cesaret edemedim. Başımı kaldırıp bir kere olsun o saçağa bakmak, 'Acaba gerçekten kafam değecek mi altından geçerken?' diye sormak aklıma gelmedi. Bu yüzden hayatım boyunca kafamı uzatsam da erişemeyeceğim saçakların altından hep eğilerek geçeceğim."

Saniye, doktorun gözlerine baktı. Yumruğunu sıkıyor ama göstermiyordu. Çantasından çıkardığı mendille burnunu sildi. Yarım su şişesinden aldığı yudumu ağzında bekleterek demin anlattıklarını da o suya ekleyerek yutkundu. Doktora bakarak devam etti:

"Siz daha iyi bilirsiniz doktor bey, insanın vücudu da bir nevi takvim değil midir? Bazen içeride kalan, dile gelemeyen şey kendine yol bulur. Sivilce olur, bazen çıban, kanser, enfeksiyon, iltihap, bazen uçuk olur ama bu sefer başka, bu sefer yeri tamamen yanlış, bu sefer hiçbir şey olması gerektiği yerde değil. Anlıyor musunuz? O sabah aynaya baktığımda uçuk dudağımda değil, burnumun ucundaydı. Usulca yerleşmişti oraya. Gece birisi gelip yüzüme elini sürmüştü sanki. Ya da yüzümde bir şey unutmuştu..."

"Fahri'nin fotoğrafı var mı yanınızda?"

"Siz de inanmıyorsunuz değil mi?"

"Bu kadar bahsettiğiniz adamı merak ediyorum diyelim."

"Neyini merak ediyorsunuz? Anlatıyorum işte!"

"Kocanızın bir fotoğrafı yok mu Saniye Hanım?"

"Yok! Fahri yok oldu diyorum, bana fotoğrafı soruyorsunuz. Size ev yandı, ocak söndü diyorum, neyin peşine düştünüz! Hem olsa ne değişecek ki? Geri mi getireceksiniz Fahri'yi?"

"Kocanızın giydiği ceketin astarına kadar anlattınız. Onca yıl evli kalmışsınız. Hiç mi fotoğrafı yok? Düğün de mi yapmadınız?"

"Yapmadık tabii. Düğün yapacak olsa kıyamet kopardı zaten! Onu ziyarete giden de onu pastaneye götüren de bendim! Orada söyledim, limonata içerken 'Evlenelim,' dedim. 'Sen bilirsin,' dedi. Sonradan öğrendim ki 'Siz bilirsiniz,' demiş. O siz ile sen arasında gidip gelirken nikâh masasına oturduk işte. İmzaladığı evraktan bir suret istediğinde neredeyse vazgeçecektim. Zor ikna ettim kendimi. Ailesi istemedi ki beni. Kimse de yoktu nikâhta. Mesai arkadaşlarına da söylemeye çekindiğini o gece anlatamadı bile. Bir şey sorsam yanıtı üç gün sonra geliyordu. O da yarım yamalak ağzıyla. Neymiş, utanıyormuş! Mahalleye taşındık. Konu komşuyu davet ettim eve. Ben onun gibi değilim ki. Esnafla

haşir neşir oldum kısa zamanda. Onu pek tanıyan yoktu. Ekmek almaya bile gitmedi ki! Zaten soranlara 'Saniye'nin kocasıyım,' diyordu. Zannedersin ki hafiye! Çocukken de memur gibiymiş. Gel demişler gelmiş, git demişler gitmiş. Aslında Rauf söyledi..."

"Rauf kim?"

"Rauf işte! Rauf Balci. Çocukluk arkadaşım. Fahri'nin anlaşabildiği tek insandı. Sayılı beyin cerrahlarındandı. Bu hastanede çalışıyordu zaten. O kadar söyledim soyadını değiştir diye. 'Balcı' yapsa güzel olmaz mıydı? Alt tarafı bir dilekçe verip o dilekçenin arkasında duracaktı. En fazla iki-üç aya düzeltirlerdi kimliğini. Neredeyse dilekçesini yazıp altına imzasını atacaktım. Zor tutuyordum kendimi. O da Fahri gibi pısırıktı zaten. O yüzden iyi anlaşıyorlardı. Gerçi anlaştıkları da belli değildi! Bir gün kanepede ikisini bırakıp mutfağa geçmiştim. Bulaşıkları yıkıyordum. Duruladım. Dizdim. Bir gariplik vardı. İçeriden ses gelmiyordu. Karşılarındaki televizyon kapalıydı. İkisi o televizyona karşı oturmuş çay içiyordu. Sessizce. Onca yaşanmışlık, onca verilmesi gereken kararlar var. Gelecek bir yana da geçmiş, gün gibi ortada duruyorken konuşulacak konu mu bulamadılar! Demek zorunda kaldığım, o kadar mevzum varken onlara hiç mi bir şey verilmemişti! Hiç konuşmadan öylece oturuyorlardı. Aslında şimdi anlatırken aklıma geldi. Var bir fotoğrafı."

"Nerede, yanınızda mı?"

"Rauf'un evinde çekinmiştik. Oğlu makine getirmişti Almanya'dan. Pahalı bir şeydi. Üzerinde Zenit yazıyordu. Deri kılıfından çıkarmak istenmeyecek kadar kıymetliydi. Masayı donatmıştı Rauf'un karısı... Necla... Yemek yedik o akşam. Kabak tatlısıyla tanıştığım geceydi. Daha önce çok yemiştim ama öylesinin tadına bakmamıştım. Necla'nın en iyi yaptığı şeydi. Sırf onca yemeğin, o güzelim tatlının kaydını tutmak

için çağırdı oğlunu. 'Fotoğrafımızı çek, hatıra kalsın,' dedi. Necla değişik kadındı. Çok doluydu. Dilekçe yaz dersen iki cümleyi bir araya getiremezdi ama gereksiz detayları unutmazdı. Hele o bitmek bilmeyen soruları... İnsanı canından bezdirirdi. Hiç unutmam, anlattığım fıkrada geçen adamın kıyafetini sormuştu o gece. Bakakalmıştım. Kalmıştık. İsimleri bile o kadar mühim değilken kıyafetini bilmesi neyi değiştirecekti ki? Mesela ona bir hadise anlatın, soracağı ilk soru 'Nerede?' ya da 'Kim?' olurdu. Necla her şeyi biriktirirdi. Hastalığı vardı. Biriktirme hastalığı. Neydi adı doktor bey?"

"Dispozofobi."

"Evet. Necla'da vardır yani. Atamaz o fotoğrafları. Akrabalarının düğün davetiyelerini bile saklardı. İkinciye hatta üçüncüye evlenen akrabalarının davetiyeleri utanç vesikası gibi duruyordu evinde. Ona misafirliğe gidenler kapıda tembihlese de o korkuları geçmiyordu. Haydi, albümleri bir yana isimleri de karıştırıyordu. Kimse cüret edip onunla muhabbete dahil olmuyordu. Küslük girdi aramıza. Sudan sebep bir mevzuydu. Uzatmadım aslında. Açılmamak üzere kapattım. Şimdi kim bilir nerede?"

Başka da konuşmadı Saniye. Doktorun arkasından seslendiği koridorda geriye dönüp bakmadı bile. Geldiği o uzun koridordan ilerledi. Hastane bahçesinde soluklandıktan sonra yolun karşısına geçti. Yerinden sökülmesi için pek bir gayret gerektirmeyen gevşemiş kaldırım taşlarına ağırlığını vermeden yürüdü. Yol boyunca, derdine derman olmayan doktoru düşünüyordu. Önünden geçtiği duraklardan birinde otobüse binmeyi düşündü. Onu da yapmadı çünkü yürüdükçe rahatlıyor, adım attıkça eskileri düşünüp ferahlıyordu. Yürüdükçe kendini daha bir dinç hissediyordu. Yürüdükçe peşinden gelen anı kavanozları teker teker açılıyordu. Yine de bir caddeden, duraktan öteye gidemedi çünkü bacaklarına eskisi kadar güvenemiyordu.

Üzerindeki silik numaraları iç içe geçmiş körüklü kırmızı otobüs karşıdan belirdi. Hararetli bir tartışmadan, belki de bir kavgadan çıkmışçasına keskin virajı geçtikten sonra durağın önünde durdu. Durakta bekleyenlerin öfkesi bu hırçınlık karşısında zayıflayıp kayboldu. Telaşe sardı duraktakileri. Sıra, kaide dinlemeksizin kapının önünde biriktiler. Herkes bir an evvel varacağı adresi düşünüyordu. Saniye en öndeydi. Hayatı boyunca yapmaktan hiç pişmanlık duymadığı, aksine çoğu durumda faydasını gördüğü şeyi yaptı: Kendini bir adım geri çekti. Otobüs kapısı gürültüyle açıldı.

Bastonunu olmasa da çantasını önüne alıp çıktı basamaktan. Önce otobüse değil, şoföre baktı; adamın üzerinde sürücü forması yoktu. Üstü siyah, yakası geniş bir gömlek giymişti. Gözlük camları büyüktü, içinden bakan kahverengi gözleri ise o cüsseye yakışmayacak kadar küçücüktü. İstemsizce gülümsedi. Emekli kartını basıp ödemeyi yaptıktan sonra otobüsün ön koltuğuna, şoförün hemen arkasındaki yere oturdu. İçeri girdikten sonra varacakları menzil uzak olsa dahi artık binmenin verdiği ferahlıkla yolcular da rahatlamıştı ve bu durum yüzlerinden okunuyordu. Otobüs hareket etti. Motorun hafif titremesiyle birlikte camın ardındaki dünya da ağır ağır akmaya başladı.

Saniye, ellerini çantasının üzerinde kavuşturmuştu. Gözleri camdan dışarıya önünden geçip giden ağaçlara takılmıştı. Dalgın değildi, aksine her ayrıntıyı yeni yeni fark ediyordu. Sanki önünden geçen her sahne, içinde başka yerleri çağrıştırıyordu. Yolda iken yolu düşünüyordu. Yollarda olma halini. Ev ile arasındaki mesafeye sığacak kadar yaşadıklarını. En çok da Fahri'yi. Upuzun anılarını. Gereksiz yere taşıdıklarını. Fazlalıklarını. Azlıklarını. İç geçirdikçe sıralanıyordu zihninden geçenler. İç geçirdikçe düğüm olup boğazına takılıyordu yaşadıkları.

Yolcular birbirine dönük oturuyordu. Bazıları ayakta, bazıları pencereye sırtını dönmüş, dışarıyı değil, içeriyi izliyordu. Kimi kitap okuyor, kimi sessizce dua ediyordu. Sanki her biri başka bir yere gidiyor gibi gözükse de hepsi aynı otobüsteydi. Saniye, koltuğuna yerleşirken yolcuların hiçbiri başını kaldırmadı. Otobüs durmadan ilerliyordu. Şoför sinyal vermiyor, duraklara dahi uğramıyordu. Hatta binmeye çalışan birkaç kişiyi bile görmezden geliyordu. Trafik ışıklarının hiçbiri onu ilgilendirmiyor gibiydi. Bir kavşağı dönerken bir çocuk neredeyse önlerine atladı ama otobüs hızını kesmeden yol boyunca süzülüyordu. Saniye kısık sesle "Az kalsın..." dediğinde şoförle dikiz aynasından göz göze geldi. Saniye içinde bulunduğu ruh halini berbat eden şoföre ağız dolusu küfretmek yerine istemeye istemeye kabullendiği şeyi yaptı. Sessiz kaldı. Şoför ona ismini sormuştu. Onun günaşırı nereye gittiğini öğrenmeye çalışmıştı. Her sorudan sonra aynayı biraz daha eğmiş, sesini biraz daha yumuşatmıştı. İçinde bir tür mesaisi olmayan merak vardı şoförün. Sorduğu suallerin çoğu otobüs motorundan işitilen o gürültüyle boşa gitse de Saniye ile olan muhabbetini kesmek istemiyordu. Saniye de anlatmaya başlamıştı, ama kelimeler yerli yerinde değildi. Harflerin uçları kırık, cümlelerin sonları Fahri ile bitiyordu. Sanki hatırlamaya çalıştıkça her şey biraz daha dağılıyordu. Oturduğu yerden doğrulup ayağa kalktı. Kapıya yöneldi. Mahalleden dönüşteki ilk durakta otobüsten inip eve gitti.

Kükürtlü Mahallesi

Bursa, 2025

"Alo?"

"Rahatsız ediyorum kusura bakmayın lütfen. Numaranızı hastane kayıtlarından buldum. Rauf Bey'le görüşebilir miyim?"

"Kimsiniz?"

"İsmim Zahir. Hekimim. Bursa'dan arıyorum."

"Doktor musunuz?"

"Evet."

"Anneee... Anne... Koş hastaneden arıyorlar... Bir saniye bekler misiniz? Annemi veriyorum."

"..."

"Alo?"

"Merhabalar."

"Merhaba."

"Rahatsız ediyorum kusura bakmayın lütfen. Ben Dr. Zahir Demir..."

"Buyurun?"

"Rauf Bey'le görüşebilir miyim?"

"Rauf mu?"

"Evet. Orası Rauf Balci'nin evi değil mi?"

"Burası."

"Mümkünse görüşebilir miyim kendisiyle?"

"Rauf'u nereden tanıyorsunuz?"

"Aslında pek tanıdığım söylenemez. Bir konuda bilgisine ihtiyaç duydum diyelim. O yüzden aradım."

"Böbrek ile ilgili mi aradınız?"

"Hayır. Şahsi bir mesele hakkında bilgisine başvuracaktım sadece."

"Rauf öleli yedi sene oldu beyefendi."

"Öyle mi? Başınız sağ olsun. Haberim yoktu gerçekten. Özür dilerim. İnanın bilmiyordum."

"Ameliyat için mi aradınız?"

"Ne ameliyatı?"

"Böbrek."

"Böbrek mi?"

"Evet, böbrek ameliyatı olacağım. Kaç aydır sıra bekliyorum. Sizi ararız dediler, o sebepten aradınız sandım. Bir kulağımız hep telefonda..."

"Çok geçmiş olsun. Umarım şifa bulursunuz. Siz Rauf Bey'in eşi Necla Hanım mısınız?"

"Evet. Rauf'u neden sordunuz?"

"Aslında bir maruzatım var. O yüzden... Vaktinizi almayacaksam size de sorabilirim dilerseniz."

"Buyurun sizi dinliyorum."

"Saniye Hanım'ı tanıyor musunuz?"

"Saniye mi?"

"Evet."

"Saniye... Saniye Yıldız... Tanırım tabii. Tanımaz olur muyum? Nüfus memuru olan Saniye değil mi? Manisalı."

"Evet. Evet. Vakt-i zamanında nüfus memurluğu yapmış."

"Zavallı Saniye... Ölmüş mü?"

"Hayır. Gayet sağlıklı. Tanıyıp tanımadığınızı sordum sadece."

"Ah Saniye ah. Neler çekti neler. Toparlanamadı bir türlü değil mi? Ne güzel kadındı oysa. Çocukken yaşadıklarımızdan kurtulamıyoruz işte."

"Anlayamadım. Çocukken ne yaşamıştı ki?"

"Neler yaşamadı ki doktor bey. Bir kadın vardı..."

"Ne oldu o kadına?"

"..."

"Alo, Necla Hanım?"

"..."

"Necla Hanım orada mısınız?"

"Buradayım doktor."

"Sesinizi alamadım da hat kesildi sandım."

"Yok doktor yok... Ben kesildim..."

"İyi misiniz?"

"İyi olmayıp da ne yapacağım? Başka çarem mi var Allah aşkına... Ne anlatıyordum?"

"Bir kadın dediniz..."

"Evet, o kadın... Ondan bir türlü kurtulamadı. Ne yaptıysa hayatı bize de kendisine de zehir etti Saniye. Yer yer sakinleşip o kadını yok saysa da bir şekilde hortluyordu içinde. Ne çekti o kadından bir bilseniz... Rauf'u da kendine benzetti. Birbirlerine hatırlatıp durdular o meseleyi. Halbuki adı üstünde: geç-miş. İkisine de kızıp durdum. Selma'yı görsem ona da kızacaktım. O kaçıp kurtardı kendini. En çok da Rauf'a bağırdım. Sanki hayatları devam etmiyordu. Unutamadılar bir türlü o geceyi. Kullandığı ilaçlar kâr etmedi. Saniye mezar taşlarını kırdı diye hastaneye yatırmışlardı onu. İki buçuk ay kaldı. Bayırın oradaki mezarlık var ya..."

"..."

"Adı neydi ki oranın?"

"Anlayamadım."

"Anlamayacak ne var doktor bey, bayırın orası..."

"Nereden bahsettiğinizi bilemedim Necla Hanım."

"Bursalı değil misiniz?"

"Değilim."

"Bursa'da yaşamıyor musunuz doktor bey?"

"Evet. Bursa'dayım."

"Nasıl olur da bilmezsiniz."

"Nereyi?"

"Bursa'dan taşınalı epey oldu. Çoğu yerini unuttum zaten. Fomara Yokuşu'nu çıkarken... Sağ tarafınızda kalan... Şehreküstü Meydanı'na yakın olan yer... Neyse. Unuttum adını."

"Emir Sultan Mezarlığı mı?"

"Ne Emir Sultan'ı canım? Siz nere Emir Sultan nere?"

"Haklısınız."

"Hamitler Mezarlığı da değil..."

"..."

"Ahmet Paşa Mezarlığı mı?"

"Ahmet Paşa tabii... Doğru, hatırladım şimdi. Ne için sormuştum ki?"

"Saniye mezar taşlarını kırmış dediniz..."

"Evet evet. Saniye o koca mezarlıkta kimin taşı varsa kırıp parçalamıştı. Elindeki kazmayla yakaladılar tabii. Ben yapmadım diyordu. Ondan başka kim yapardı ki? Anlatmayayım şimdi. Uzun mesele zaten. Farkındaysanız zar zor konuşuyorum. Takatim kalmadı. Kendisine sorsanız o kadını, o geceyi, o baykuş meselesini tüm detayına kadar anlatır size. Sır tutamaz ki Saniye. Konuşkandır. Kimseye söylemese bile kendine söyler. Neden sordunuz Saniye'yi?"

"Eşi Fahri'yi tanır mısınız peki?"

"Bahri mi?"

"Fahri."

"Rauf tanırdı. Üzerinden epey zaman geçti. Başına gelen o hadiseden sonra irtibatımız koptu tabii. Aslında Saniye'yi aradım üç-dört kez. Geri dönmedi. O dönmeyince vazgeç-

tim ben de aramaktan. Bazen bayram seyranda aklıma gelse de aramıyorum bilerek. O sorsun istiyorum. O sorsun istedim. Onun da derdi başından aşkındı her zaman. Benim derdim bana yetiyor zaten."

"Saniye Hanım'ın eşiydi Fahri."

"Tabii ya Fahri..."

"Kaybolmuş."

"Kayıp mı?"

"Evet."

"Kayıp olur mu hiç! Gece yola çıktılar. O kadar tembihledim kâr etmedi. Birliktelerdi kaza geçirirken. Dediklerine göre patates yüklü bir kamyon çarpmış arabalarına. Bahri ile Rauf aynı arabadaydı zaten. O arabadan sağ çıkamadılar ki."

"Yedi sene önce öldüler demek."

"Mukadderat işte."

"Necla Hanım yeri değil belki ama sizden bir şey isteyebilir miyim? Fahri'nin olduğu bir fotoğrafı varmış sizde."

"Çekmecelerim albüm dolu doktor bey. Ara ki bulasın..."

"Olur da bulursanız bana yollayabilir misiniz? Adresi biliyorsunuz zaten. Zahmet olmazsa. Benim için mühim bir mesele."

"Tabii doktor, yollarım elbette."

Çekirge Devlet Hastanesi

Bursa, 2025

Saniye o sabah, Çekirge semtinin yokuşlarına tırmanan ince sisin içinden yürüyordu. Adımlarının altındaki taşlar her zamankinden daha fazla sallanıyordu. Bedeni de artık ona ağır geliyordu. Hastane yolunu kaç kez tırmanmıştı, hatırlamıyordu. Bu kez başkaydı. Hastaneye doğru attığı adımların niyetini biliyordu. Göğsünde çarpmayan bir şeylerin onu ittiğinden haberdardı. Dışarıdan bakıldığında sıradan bir muayeneye gidiyordu ama aslında yıllardır içinde taşıdığı bir ipin düğümünü çözmek için yürüyordu. Hastanenin girişinde otomatik kapılar açıldığında sıcak hava yüzüne vurdu. İçeride garip bir sessizlik vardı. Deterjan kokuları karşılamıştı onu. Hem kalabalık hem ıssızdı. Banko önünde sıra bekleyen hastaların yüzleri acıya, telaşa, bıkkınlığa bulanmıştı bile. Saniye gözlerini kaldırmadan kayıt bölümüne yanaştı. Adını söyledi. Sesindeki titremeyi fark edecek kadar yakın duran görevli, ona sadece bir numara verdi. Saniye kâğıttaki numarasına baktı; on üçtü.

Başka yerlerde uğursuz sayılırdı bu rakam ama Saniye'nin uğursuzlukla görülecek hesabı çoktan kapanmıştı. Sayıla-

rın da rakamların da hükmüne inanacak halinden eser yoktu. Koridordaki oturaklardan birine ilişti. Ayak bileklerinin üst üste yığıldığını hissediyordu. Hastanenin duvarları ona bir okul defterinin kenarını hatırlattı; çizilmiş, karalanmış, silinmiş izler gibiydi. Saniye, kucağındaki çantasını sıkıca tuttu. İçinde dosyalar yoktu. Raporları yoktu. Tahlil sonuçları yoktu. Doktorun görmeyi umacağı hiçbir şey yoktu. Önünden geçen tekerlekli sandalye gıcırtısı onu irkiltti. Çocukken gövdesiz bir korkuya benzeyen sesler gibiydi işittiği. Hastaneye geliş sebebine tutundu. Neden geldiğini hatırlamak bile acı veriyordu. Yıllarca yutkunarak sustuğu şey, artık içeride gezmeye başlamıştı. Sussa nefesi kesilecek, konuşsa genzi yanacaktı.

Sıra kendisine geldi. Bekleyen kimse yoktu zaten. Kapının önüne vardığında, içeriden hafifçe çekilmiş bir sandalye sesi duydu. Kapıyı tıklattı. İçeri girdiğinde odanın penceresi Bursa'nın yamaçlarına bakıyordu. Doktor, masasından başını kaldırıp ona gülümsedi. Saniye, sandalyeye oturmakta tereddüt etti. O an, oturup oturmayacağı bile bir karardı; sanki sandalyeye otururşa tüm geçmişi de onunla birlikte çökecekti. Doktorun masasında bekleyen yarım kahve fincanına, masaya yapışıp kalan o çay kaşığına, kirli gözlüklerine, omuzlarından aşağı savrulmak için nefes bekleyen kepeğine, önlüğünün cebinde çözülen dikiş ipine baktı sadece. Ne lafı uzattı ne de rahatsız olduğu detayları dile getirdi. İçinden geldiği gibi, yıllardır biriktirdiği gibi anlatmaya başladı:

"Çocuktuk o vakitler. İdrak edemiyorduk bazı şeyleri. Bilmediğini bilmeyince iyisin. Öfke nedir, iyilik nedir, kötülük nedir nereden bilelim? Bize yardımı dokunanları iyi, yolumuza taş koyanları kötü belliyorduk. Vicdanlı ve merhametliydik. Evden çıktığımız zamanlar sabahtan akşama kadar oradan oraya koşturuyorduk. Dur durak bilmeden, mahallenin sonundaki bayıra, mezarlığa, çeşme başına, so-

kak aralarından varıyorduk. Küçük bir kasabaydı yaşadığımız yer. Sekizler'di adı. Herkes herkesin günahını bile bilirdi. Birinin işi düşse; ekmek almaya, poşet taşımaya yardım ediyorduk. Kuyruğu kopmuş bir uçurtmanın peşinde ilerliyordu çocukluğumuz. Üç kişiydik: Ben, Rauf ve Selma. Hep de ne hikmetse üç kişi kaldık. Aramıza katılmaya çalışanlar, aramızı bozmaya çalışanlar gibi yok olup gidiyordu. Birbirimize benzemiyorduk. Kulağımız, burnumuz, saç rengimiz bambaşkaydı. Halbuki her birimiz ötekine benzemek istiyordu. En büyüğümüz Rauf'tu. Bizden fazla yemesine rağmen hep sıska ve zayıftı. Kemerinin delikleri gün geçtikçe sağ tarafa doğru ilerliyordu. Karakter olarak da öyleydi. Rauf'tan aklımda kalan, çözülen ayakkabı bağcıklarıydı. Birimizden biri bağlamasa düşecek korkusuyla gözümüz, kulağımız hep ondaydı. Nitekim de haddinden fazla düşerdi. Hem de durduk yere. Kollarında, kafasında o çocukluktan kalma hatıralar vardı. Sol kaşının üzerindeki çizgi mezarlık duvarından atlarken olmuştu. Dirseğindeki yara izi okul yolunda kovaladığımız yavru köpeği yakalamaya çalışırken meydana gelmişti. Yakaladık da. Evin arkasındaki harabede üç ay beslemiştik o köpeği. Adını İzmarit koymuştuk. Onca beslememize rağmen hiçbirimizin yüzüne bakmadan çekip gittiği gün birlikte ağlamıştık. Selma, adı gibiydi. Aşk kokuyordu. Tertemizdi. Evden çıkarken ve eve girerken, eşiğe zulaladığı bezle ayakkabılarını siliyordu. Yazısı en güzel olan oydu. İmrenirdik Rauf'la. Ben yine de harflerimi onunkilere benzetmeye çalışırdım da Rauf'un çizdikleri harflerden çok rakamlara benziyordu. Şubat'ın 4'üydü. Rauf'un babası mandalina vermişti bize. Köpeğimiz kaçtığında çömelip ağladığımız o duvar dibinde arada tatlı tatlı esen rüzgâra rağmen oturuyorduk. Ortalık sessizdi. Mahallede pek karşılaşmadığımız Halim Amca, kafasını pencereden uzatarak evine çağırdı bizi. Gitmedik. O geldi.

Onu hep elindeki cümbüşle tanırdık. Kulakları ağır işiten bir müzisyendi. Neredeyse her gece sabaha kadar aynı tele vura vura delirtirdi komşuları. Geçen çarşamba evinden ses gelmeyince babam öldü sanıp kapısını çalmaya yollamıştı arkadaşını. Meğerse kırk yılın başında düğüne çağırmışlardı onu. Karşımıza dikildi. Elinde bir poşet vardı. Bana baktı. Poşeti uzatarak anneme vermemi söyledi. Paçalarını yaptırmak istediğini de ekledi. Terziydi annem. Dikiş makinesi kasabalıya çalışıyordu zaten. Poşeti alır almaz ayağa kalktım. Rauf'la Selma doğrulmuştu. Halim Amca cebinden çıkardığı bozuklukları avuçlarımıza bıraktı. 'Kendinize bir şeyler alın,' dedi. Durur muyuz? Koşa koşa mahalle bakkalına vardık. Büyük paralar bendeydi. Şekerlemelere, ekşili sakızlara, muzlu gofretlere bakıyor, hangisinden alacağıma bir türlü karar veremiyordum. Şimdi de öyleyim. Kararsız kaldığımda kulaklarım ya da boynum kızarıyor ister istemez. Öylece bakıyorduk. Rauf ile Selma aldıkları şekerleri ağızlarında eritirken ben henüz avucumda bekleyen o parayla vedalaşmamıştım. Demin yediğimiz mandalinanın tatlılığı kâfi gelmişti. Ekşili sakızlardan almak istedim. Elimi uzattığımda bakkalı işleten uzun boylu ihtiyar Lütfi elimdeki poşeti aldı. Ne yapacağımı bilemedim. Pantolon var içinde, dedim. İnanmadı. Poşetin ağzını açıp ters çevirdi. İçinden pantolonla birlikte kırmızı jelatinli iki gofret düştü. Lütfi yerden aldığı çikolataları tezgâhın üzerine bırakarak bana doğru eğildi. Poşetteki gofretler bakkalda satılan gofretlerle aynıydı. Put kesilmiştim. Elim nerede, ayaklarım nerede, dilim neredeydi? Rauf'un rakamları gibiydim. Ağzımdan harfler, kelimeler, cümleler yerine rakamlar çıkacaktı neredeyse. 'Ben çalmadım,' dedim, 'haberim yoktu.' Selma da Rauf da kafa salladı şeker çiğnerken. İnanmadı Lütfi. İnanmak ister gibi de durmuyordu zaten. Sol kulağımdan tuttu. Yanağıma yediğim tokadın yankısı bakkalın

içinde dolanmaya başladı. Gofret kutularına çarptı. Simli kaplamalı bisküvi jelatinlerinin arasından geçti. Tavana doğru yükselerek demir rafların üzerinde büyüdü ve aşağı bıraktı kendini. Selma da Rauf da o sesten sonra put kesilmişti. Örülü saçlarıma tutturulan tokanın kuvvetinden daha sancılı olup dudaklarıma değdi. Bağırdım. Sesim de yankılandı aynı şekilde. Halim Amca'nın belki de anneme yolladığı o iki gofret iz olup kulaklarımda, kâbus olup çocukluğumda kaldı. Bizden önce bir şeyler çalan çocuklar yüzünden yemiştim tokadı. Onlara da sövdüm. Kulağım kızarmıştı kızarmasına da ateş dışımda değildi ki, içimdeydi. Of dedikçe harlanıyordu ve ah dedikçe kor kor birikiyordu gözlerimde. Burnumdan soluyordum. Zorla çektiler kolumdan. Zorla götürdüler çeşmenin oraya kadar. Zorla yıkadılar yüzümü. Kulağıma dokunmadılar korkudan. Unutmak istesem de unutamıyordum. Aklıma başka şeyler getiriyordum. Bir daha ne olursa olsun başka bakkala gideceğim diyordum. Hatta en uzaktaki bakkal neredeyse oraya... O tokadın izi yüzümden geçse de niyesi bir türlü aklımdan çıkmıyordu. Ağladım. Kendime kızdım. Ağladım. Geçti gitti, dedim. Ağladım. Unutalım dedim. Ağladım. Hiçbir şey olmamış gibi yine koşalım derken ağladım. Böyle küçük bir hadiseye ağlanmaz dedim. Hıçkırıklara boğulurcasına ağladım. Onunla olan tüm geçmişimi gözden geçirdim. Evvelden bağırmışlığı, kovmuşluğu da vardı. Onları da ekledim üzerine. İki damla gözyaşımı hak etmeyen o mendebura salya sümük ağladım. Ne kadar çok gözyaşı döksem o kadar fazla vicdan azabı eklenecek diyordum. Burnumu da çekmedim. İçimdekilerle birlikte ne varsa aksın, gitsin, geçsin istedim. Ağladım. Bağırdım. Yanımdan geçenler ne olmuş bu çocuğa diye sorsun ve ondan bir şey almasın, sonunda da beş parasız kalıp açlıktan ölsün istedim. Ağladım. Kimse geçmedi o sokaktan. Kimse görmedi yanağımdan süzülen

yaşları. Kimse işitmedi feryadımı. Kalakaldım. Ağladım. Rauf'a, Selma'ya gitmelerini söylememe rağmen gitmediler. Arada bir yumruğumu sıkıyor, ettiğim küfürlere yeni yeni küfürler ekliyordum. Annemden öğrendiğim dualarla bedduaları birbirine ekledim. Eve kadar durdurmadım dudaklarımı. Ne dediysem ne dilediysem bir halt olmadı Bakkal Lütfi'ye. Onu kulaklarından çivileyip kasabanın en yüksek evine asmak istedim her gece. Biz o sokaktan dahi geçmezken o elini kolunu sallayarak, hatta hiçbir şey olmamış gibi önümüzden gidiyordu her seferinde. Selma geldi yanıma. Bayırın solundaki taşın üzerine oturmuştuk. Elimizde kayısı çekirdekleri vardı. Taşla kırıp yiyorduk. Konuşmuyorduk. O çekirdeklerin hep acısına denk geliyordum. Ağzımızın tadı bozuldukça yenisini kırıyordum. Rauf geldi yanımıza. Elinde bisküvi kutusu vardı, üzerinde kaymaklı gofret resmiyle. Bakkalın canını yakma pahasına o gofretleri çalmış zannettim. Sevindim ama öyle değildi. Kutuya açtığı küçük delikten içine bakmamı söyledi. Eğildiğimde kutunun kenarlarını sıkarak gözlerimi olabildiğince kıstım. O karanlık kutuda gördüğüm küçücük gözleri halen de unutamadım. Yavru bir baykuştu içerideki. Göz göze geldik. Siz hiçbir baykuşla göz göze geldiniz mi? Rauf'a soracaktım ki kaşlarını kaldırarak dudaklarını büzüştürdü. Omuzları kalkmıştı. Baykuşa ne olacaktı ki? Anlattı. 'Hani birinin damında baykuş öttüğünde o evden biri ölürmüş ya,' dedi. Biz de baykuşu Lütfi'nin damına bağlayıp ötmesini bekleyecektik. Öttükçe ruhu çekilecekti. Öttükçe Lütfi de hak ettiği yere erkenden def olup gidecekti. O kadar kolay mıydı? Kolaydı tabii. İnsan dediğin hık diye gitmiyor mu zaten. Yapamadığımızı yavru bir baykuş yapacaktı. Birbirimize söz verdik. Meseleyi aramızda mühürledik ve belki de ilk kez sabahın bitmesini değil de gece olmasını bekledik. Hava kararkdığında elimizde kutuyla, kalbimizde öfkeyle ve köpeklere yaka-

lanma ihtimalimizle karanlık olmuş koşuyorduk. Sokağın sonuna vardık. Dışarıdan betona dayanan tahta merdiveni sırayla tırmandık. Elimizdeki kutuyla nihayet damdaydık. Ayakkabılarımızı elimize aldık. Böylece damda dolaşırken aşağı ses gitmeyecekti. Bu da Selma'nın fikriydi. Kutuyu açtık. Elimizdeki ipi baykuşun ayağına düğümlediğimizde kanatlarını açtı. Kocamandı. Yazın medet umduğumuz vantilatörler gibi serinlik yaydı yüzümüze. İpin ucunu bağlayacağımız çıkıntı bir demir ararken baykuş, Rauf'un ellerinin arasından kurtulup yere kondu. Ne yapacağımızı bilmeden birbirimize bakıyorduk. Elimizdeki ayakkabıları ona doğru atmayı bile düşündük. Selma'ya baktım. Onun da bir fikri yoktu. Yakalanmamız an meselesiydi. Rauf, elini kaldırıp tavukları çağırırken elinde yem varmış gibi yalandan seslenmeye başladı baykuşa. Gelir mi? Oralı bile olmadı. Ayağına doladığımız ipin ucuna baktım. Bir koşu atlayıp ona basarsam yakalayabilirdim. Selma'nın da yapabileceği bir şey yoktu zaten. Atladım ipin üzerine. Tam yakalayacaktım ki baykuş olduğu yerde zıpladı ve olabildiğince kanat çırparak gökyüzüne doğru yükseldi. Uçmasa Lütfi'den bu şekilde intikam alacağımız fikri saçma gelmezdi. Uçmasa elimizden geleni yapmış olacaktık. Havada süzülen baykuş daireler çizip umudumuzla alay etse de artık özgür kaldığı gecede yükseldikçe yükseldi ve bize bayram günleri en güzel şekerlerin yanında harçlık da veren o teyzenin damına kondu," dedi Saniye.

Anlattığı hikâyedeki kadınla yeniden yüzleşmişti. Dile getirdiği anılarından kesitler canlanıyordu gözünde. Kendine anlatmayı bile çok görürken doktora detaylarına kadar sıralamıştı. Yorgunluğuydu o kadın. Çocukluğuydu. Kaldığı yaştı. Yeni olan her şeye itirazıydı. İtiraftı. Her gece kurtulmak istediği hadise şimdi uluorta anlatılmıştı. Saniye'nin alın çizgileri belirginleşmişti. Başa çıkılmaz diye taşıdığı

hadisenin nerelere varacağını bilmeden iyi niyetle çıkmıştı ağzından. Ağlamak istese de ağlamadı. Zavallı görünerek kurtulmak istemiyordu bu felaketten. Olanlara itiraz edeceği mercii kalmamıştı artık. Geri dönüşü olmayacağını bile bile uzatmıştı içindeki dilekçeyi. Sayfalar eklendikçe ekleniyordu. Anlatmaya devam etti Saniye:

"Orası üç katlıydı ve merdivenleri içerideydi. Avlusunda kocaman bir dut ağacı, önünde de sonradan açılan kuyu vardı. Damdan indik. Sokak aralarından geçerken eve varıp yataklarımızda uyurken bile baykuşun sesi mahallenin her bir köşesinden duyuluyordu. Damda baykuş öttü diye insan mı ölürmüş? Baykuş uğursuzluk getirirmiş, kertenkele öldüren cennete gidecekmiş, merdiven altından geçilmezmiş, kara kedi görünce iş işten geçermiş, gece tırnak kesilmez, aynaya bakılmazmış. Tüm kuşlar öterken baykuş ötmesin mi yani? Bunlara o teyze için okunan saladan önce ben de inanmıyordum ama öldü. Garibe Teyze'nin toprağını sabah ibrikle suladılar."

Odada bir boşluk kaldı geriye. Az önce orada oturan Saniye'nin bıraktığı ağırlık dağılmadı. Herkese ait gözüken ama hiç kimsenin olmayan, o uzak bilinen kıyametin önündeydi. Sandalyenin kenarında söylenmemiş bir cümle kalmamasına rağmen Saniye'nin elleri o kenarı bir an olsun bırakmamıştı. Doktor, anlatılanları pürdikkat dinlemiş, o kasabaya zihninde uğramıştı. Kafasının içinde suda yüzercesine batmayan herkes için ağır ama nedense ona hafif gelen yerler vardı. İlk kez Saniye'nin anlattıklarına karşılık vereceği yanıtları, soracağı soruları düşünmeden dinlemişti. Yine de bazı yerlerin günahıyla yüzleşmek istercesine sordu:

"Garibe mi?"

"Evet, Garibe... Garibe Demir. Anneniz."

Çatak Merkez Mezarlığı

Van, 1998

"Ben küçükken daha büyüktüm, yaşından önce olgunlaşmış çocuk gibiydim. Etrafımda olup biteni görmekle kalmaz, hissetmeye çalışırdım. Etrafımdaki insanların sözlerinin ardında saklı kalan sessizliklerini, görünmez çizgilerini, gizli kaygılarını, örtmeye çalıştıkları ne varsa fark ederdim. Onlara kendi dünyamda isimler verirdim. Bilirdim. Aynı cümlenin hem övülmek hem susturulmak için söylenebileceğini. Aynı bakışın bambaşka anlamlar taşıdığını görecek kadar deneyimliydim. Her bakış bir hikâyeyi taşırdı. Çocuktum. Küçücük bedenimle onları toplamaya çalışır, zihnimde nakış nakış işlerdim. Gece sessizliğinde yankılanan sesleri dinlerdim: mutfaktan gelen bardak tınısını, pencereye vuran rüzgârı, köpekleri, kedileri, kırılan mandal seslerini... Her ayrıntı yeni örülmüş beton gibiydi. Titizlikle yerine konan ve çoğu zaman yerini yadırgayan parçalardan ibaretti çocukluğum. Büyüdükçe o berraklık kayboldu. O beton kurudukça sertleşti. Büyümek unutmayı da öğretmişti bana. Gün geçtikçe, ayrıntıları fark etmekten vazgeçtim. Onlara bakmakla yetindim sadece. Olanları görmekle kal-

dım. Gösteremedim. Birinin üzgün olduğunu fark etsem bile nedenini merak etmiyordum artık. Çoğu zaman kendimi işin içinden çekebiliyordum. Zamanla her şey daha basit göründü. O da fark etmemenin sonucuydu neticede. Kendimi büyütmek yerine dünyamı küçültmenin yollarını arıyordum ve neredeyse bulmak üzereydim," dedi Saniye. Yüzleşiyordu içindekiyle. Konuşuyordu. Kızıyordu. Belli belirsiz sallanan kafasını durduramıyordu.

Tayini çıkıp başka ilçeye gitmişti Saniye; Çatak'a. Üç kemer köprülü, Zap Suyu boyunca uzanan yemyeşil alanlarıyla bilinen küçük bir yerdi. Taş evlerle bezenmiş eğimli sokakların bolca olduğu, yaylaların güzelliğine baktığı için daha bir değerliydi. Dağların eteğinde daracık çay yatağı boyunca uzanan toprak yolları vardı. Bahar aylarında eriyen karların getirdiği suyun sesi her taraftan işitiliyordu. Vadilerin sessizliğini bozan koyun sürüleri yer yer gözüküyordu. Siyah önlüklü, beyaz yakalı çocuklar köy okuluna doğru yürüyordu. Saniye elindeki valiz dolusu hatıralarla, kasasında "KALAN" yazan küçük bir kamyonetle taşındı. Yine imzalanması gereken evraklar arasında, yine kendisine ayrılan yıkık dökük bir lojmanın giriş katında nefes almaya çalışan Saniye'ydi. Fahri'nin eşyalarını da getirmişti. Eskisi gibi konuşmuyordu onunla. Hatta gerekmedikçe hiç açmıyordu ağzını. Yeni evinde gördüğü kusurları inceden inceye düzeltiyordu. Fahri'nin yokluğuna da alıştırıyordu zihnini.

Pencere önüne çiçek saksılarını sıraladı. Dolaptaki kışlıkları yıkayıp katladı. İlk gece yerini yadırgasa da yeni yatağını kabullendi. Oturduğu lojmandan, çalıştığı işyerine kadar yürüdü. Bahar gelmiş, çiçekler açmıştı. Yakındı işyeri. Her sabah göreceği manzaraya gün geçtikçe alışıyordu. Yeni yüzler, yeni sokaklar, yeni caddeler ve yeni yollar zihninde yer ediniyordu. Kendisine tahsis edilen demir masaya eşya-

larını yerleştirip çalışmaya başladığı günlerden biriydi. Hayatında eskimeyen bir sayfanın çevrildiğinin o da farkında değildi.

Mesainin bitmesine birkaç dakika vardı. Memurlar ayaklarını sürüyerek geldikleri devlet dairesinden hızlıca uzaklaşıyorlardı. Amaçları bir an önce evlerine varmak değildi, buradan bir an önce çıkmaktı. Bekledi. İçeride çalışacak kimse kalmamıştı. Daha fazla duramazdı orada. Bekledikçe önünden geçenlere meze olacaktı. Bekledikçe daha da belirginleşecekti zihinlerinde. Muhabbet ettikleri mevzunun başı olmasa da sonunda illa ki ismi anılacaktı. Üzerindeki anlamsız bakışları uzaklaştırmak istedi. Yavaş adımlarla geldiği yoldan yürüdü. İlerledikçe içinde biriken yorgunluk ayaklarına doğru iniyordu. Kendi kendine konuştuğu için rahatlıyordu. Yol üzerindeki mezarlıkta soluklanmak istedi. Neredeyse her gün önünden geçmek zorunda kaldığı mezarlık gözüne bir başka göründü.

Rüzgâr, toprağın üzerinden usulca geçiyor, her bir mezar taşının kenarında biriken tozları, ölülerin nefesiymiş gibi, uzaklara götürüyordu. Sessizlik, burada başka türlü yankılanıyordu. Ağaçlar daha yaşlıydı. Gövdeleri kabuk kabuk soyulmuş, dalları dua edercesine göğe uzanmıştı. Her mezar, cümlesi yarım kalmış söz gibiydi. Eksik bırakılmış hikâyede adı geçenlerin durağıydı burası. Bazı taşların üzerindeki yazılar silinmiş, harfleri atılan tarihlerle birbirine karışmıştı. Ölülerin adları bile zamana direnememişti. Bir mezarın başında solmuş karanfiller, diğerinin ucunda eğilen yemyeşil otlar vardı. Kimine yıllardır kimse uğramamıştı. Kimine birileri sessizce su döküp, ceplerindeki şekerleri bırakarak gitmişti. Kiminin kimsesizliği öteden görünebiliyordu. Çoğu küçüktü. Mezarlığın pas tutmuş demir kapısı gıcırdayarak hafiften sallanıyordu. İçerideki hava, dünyayla ölüm arasındaki çizgiydi; ne tam soğuktu ne tam

sıcak. Bütün bu sessizliğin ortasında, yaşlı bir karga daireler çizip süzüldükten sonra kocaman kanatlarını kapatarak mezar taşlarından birine kondu. Kenarları aşınsa da dimdik duran o heybetli taşın üzerinde Saniye yazıyordu.

Rüzgâr kesildi. Mezarlık kalp atışlarını dinleyen bir kâinat olup sustu. Taşların arasından geçerken toprağın soluğunu hissetti; ağır, ıslak ve oldukça eskiydi. Bir mezar taşına dokundu Saniye. Taşın serinliği avuçlarından ayaklarına geçti. Toprak çatladı, önce bir ses, sonra bir nefes, ardından bir el belirdi o toprağın altında. Solgun, ince, kireç gibi bembeyazdı. Boğumlarının arasında deri yoktu. Tutmaya, tutunmaya çalışıyordu. Açılıp kapandı. Açıldı kapanmadı. Parmak uçlarıyla bir şey arıyordu. Israrcıydı. Durdu. Vazgeçmedi. Yeniden, daha inat hareket etmeye başladı. Yumruk oldu. Üzerindeki toprağı ötelere savurdu. Bir el daha taştı topraktan. Bir başka el de yumruğunu sıktı. Mezarlıkta yatan tüm eller ayağa kalkmak için hareketlenmişti. Yıllardır bekledikleri o emir, nihayet gelmiş gibiydi. Keskin ve karanlık sesler yükseldi topraktan. Taşlar yerinden oynadı. Kadınlar, erkekler, çocuklar nemli toprağın altından doğruluyordu. Üzerlerindeki toprak silkelenmeden iskeletlerinin arasından dağılıyordu. Çoğunun göz çukurları toprak doluydu. Doğruldukça onlar da akıyordu. Saniye geri adım attı. Etrafını bir anda saran ölülerden, kendinden korktu. Ne yapacağını, nasıl davranacağını bilmiyordu. O yüzleri tanıyordu. O kemiklere aşinaydı. Her biri uzaklaşmak istediği geçmişinden ismini bildiği insana benziyordu. Birinin eli annesiydi, birinin omzu babası, birinin kafası ninesiydi. Elleri, uzun yassı kemikleri birbirine benziyordu.

Mezarlık birden kalabalıklaştı. Sessizlik ağırlaştı. Üzerindeki demir parmaklıklardan geçemeyen bir ölü, Saniye'ye parmaklarını uzatıyordu. Kadındı; kendi mezar taşına bakıyordu, elleriyle kazınmış ismini hece hece okuyordu taştan.

Tel tel saçları savruluyordu. Kafatasında yer yer çizgiler vardı. İşaretparmağını o yazının üzerine bastırdı kadın. Silmeye çalışıyordu adını. Kemikleriyle kazıyordu. Çatırdıyordu kemikler. Elini sürdüğü yerlerde kemik tortuları birikiyordu. Kafasını o taşa vurduğunda Saniye'ye bakıyordu. Açılıp kapanan ağzında yıllar önce söyleyemediği bir cümle kuruyordu. Bacaklarındaki vidaları gösteriyordu... Bir diğeri arkasından, sonra bir diğeri, bir diğeri daha. Her ölü kendi taşını kırıyordu. Taşlar parçalanıyordu. Tortular toprağa pul pul dökülüyordu. Yıllar boyunca unutulmuş o isimler harf harf savruldu etrafa. Doğum tarihleri ölüm tarihlerine karışıp dağılıyordu. Rüzgâr değildi esen. Ağıttan kalan sessizlikleriydi. Çocuk ölüler mezarlığın köşesinde kırdıkları taşlarla oynuyordu. Ölüler birbirlerine baktı, sanki bir şey hatırlamışlardı. Oldukları yerde öylece put kesildiler. Kemikleri parça parça söküldü yerlerinden. Sağa sola koşturmaya başladılar. Yavaş yavaş geri çekildiler. Toprak, onları usulca yuttu. Rüzgâr sustu. Mezarlık yeniden o sessizliğe büründü. Hiçbir taş sağlam değildi artık. İsimler dağılmış, tarihler silinmişti. Saniye gözlerini açıp kapattı. Tekrardan baktı taşlara. Taşların hepsi yerli yerindeydi. Kafasını kaldırdığında bulutlara baktı. Gökyüzü kırık bir aynaya benziyordu.

Saniye oturduğu yerde donup kalmıştı. Daha önce de garip olaylara şahit olmuştu ama böylesi bir durumla ilk kez karşılaşıyordu. Şaşkınlığı geçmemişti. Mezarlığa başka türlü bakıyordu. Yavaşça ayağa kalktı. Dönüp gitmek üzereydi. Hava birden değişti. Mezarlığın rengi, sesi, kokusu birbirine karıştı. Sırtına değen o tanıdık bakışın ağırlığını üzerinde hissetti. Arkasını döndüğünde Fahri karşısındaydı. Yüzü, toprağın altından yeni çıkmış o ölüler kadar solgun ve beyazdı. Hastaydı. Ayakta durmaya direniyordu. Öksürdü. Açtıkça kapanan bir mesele olmuştu gözkapakları. Astarı

yırtılmış, dirsekleri aşınmış, dikişleri yer yer sökülmüş eski bir ceket vardı üzerinde. Saçlarını yana taramıştı. Elinde siyah bir poşet vardı. Ağırdı. Sımsıkı tutuyordu. Poşetin içindeki patatesler uzaktan seçilebiliyordu. Ciğerlerinden gelen baskı ve gırtlağından işitilen hırıltıyla tekrardan öksürdü. Mezar taşına konan siyah karga havalandı. Saniye dönmedi yüzünü. Fahri'yle konuşmak istedi. İçinde biriktirdiği duyguları ona da anlatmak için yürüdü. Fahri'ye yaklaştıkça sevinci azalıyordu. Başka biri gibiydi. Yabancıydı. Saniye'nin ağzından tek kelime çıkmadı. Fahri'ye öylece bakakaldı.

Kendi bilsin istedi, kendinden bilsin istemedi.

Fahri elindeki poşetin içinden irice bir patates çıkardı. Sımsıkı tuttuğu patatesin yarısı çürüktü. Dişlerini sıktı. Patatesi var gücüyle Saniye'ye fırlattı. Saniye'nin gözleri bir kademe daha açılmıştı. Ne diyeceğini ne yapacağını bilmeden duruyordu. Fahri elini daldırdığı poşetten bir patates daha çıkardı. Onu da fırlattı. Bir tane daha, bir tane daha... Saniye arkasını döndüğü gibi koşmaya başladı. Adım attıkça kararan havaya sığınırcasına koşuyordu. Sağından ve solundan fırlayarak öteye çarpan patatesler yuvarlanıp parçalanıyordu. Arkasına bakmadan geçtiği yerlerde soluklanmıyor, aksine bir an önce huzur bulacağı evine varmak istiyordu. Yangına koşar gibi değildi koşuşu, yangından kaçar gibi terli ve telaşlıydı. Oturduğu lojman kapısına kadar durmadı. Yer yer dönüp arkasına baktı. Bir an evvel evine varmak istiyordu. Kalbi yerinden çıkacaktı neredeyse. Günahlarından, veballerinden arınmak istercesine tenine dokundu. Tazyiki azaldı korkusunun. Çocukluğu sayılmazsa ilk kez bu kadar koşmuştu. İlçenin tekinsizliğine karışmak istedi. Kimden kaçtığını nasıl anlatabilirdi ki? Elini çantasına koydu. Karıştırdıkça derinleşiyordu. Dipsiz kuyu gibiydi çantası. Anahtarları dışında aramadığı ne varsa titreyen eline çarpıyordu. Kapıyı açıp içeri girdi.

Üç kez çevirdi anahtarı ardından. Pencereye koştu. Perdeleri çekmeden o aralıktan dışarı baktı. Kimse yoktu. Kenarları aşınmış koltuğuna oturdu. Soluklandı. Gördüklerini unutmak istedi. Gözlerini yumdu. Kalp atışları yavaşladı. Nefesi de bedeni gibi sakinleşmiş, içinde yanan ateş sönmüştü. Gözlerini açtığında perdelerin dibine bıraktığı terlikleri gördü. Koltuğun arkasında öylece duran terliklerden biri yan dönmüştü. Kalktı Saniye. Onlardan başladı. İçeride Fahri'ye ait ne varsa odanın ortasına yığdı; ütülü gömlekleri, astarı sökük koyu kahverengi ceketi, çorapları, pijaması ve kösele ayakkabıları karşısındaydı. Saniye çekmecede biriktirdiği poşetlerden birine özensizce yerleştirdi hepsini. Üç gün sonra da lojmanın uzağındaki çöpün demirine bağladı. Bir daha da geçmedi o mezarlıktan. O çöpün önünden. O yolu yok belledi.

Deyrulzafaran Manastırı

Mardin, 1998

O gece de uyuyamadı Saniye. Bavulunu hazırlayıp otobüse bindi. Saniye'nin cam kenarından izlediği yol ona iyi geliyordu. Otobüsün geçtiği yerlere, içinde köpürüp duran sıkıntılı hallerini bırakırcasına bakıyordu. Van Gölü'nün taş gibi parlayan mavisi sağında, dağların koyu gölgesi solunda ağır ağır ilerlerken içindeki sessizliği dinliyordu. Göl, kimi yerde ona eşlik eden bir dost gibi yanından akıp gidiyor, kimi yerlerde kayalıkların ardına saklanıp onu yalnız bırakıyordu. Tatvan'ın kalabalığından geçerken içinde tekerrür eden tek şey, geride bıraktığı endişelerinin fazlalığıydı. Bitlis Vadisi'nin karanlık tünellerinde yüzüne çarpan serinlik aydınlığa çıkıyor, sonra yeniden gerisingeri kabuğuna çekiliyordu. Güroymak Ovası'nda ceviz satan çocuklar yolun ortasında belirince, kendisini yıllardır unutulmuş bir dünyanın içinden geçiyormuş gibi hissetti. Gördüğü yeşillikler ona çocukluğundaki bir yaz akşamını hatırlatıyordu.

Batman'ın sıcaklığından çıkıp Hasankeyf'e vardığında, Dicle'nin sarı-yeşil akışına baktı. "Kader dedikleri, suyun akışına da bağlıymış," dedi içinden. Eski köprüler ve kaya-

lara oyulmuş mağaralar gördü. Başka şehre yaklaştığında taşların rengi de açılmıştı. Evlerinin kemerli yüzleri ve yol kenarındaki yiyecek tezgâhları ona beklenmedik bir yabancılık ve tuhaf bir tanıdıklık hissi veriyordu. Mardin'e tırmanan kıvrımlı yolda şehrin sarı taş yüzü ortaya çıkınca, Saniye kendini taşın içine gizlenmiş eski bir hikâyenin eşiğinde buldu. Mezopotamya'ya açılan o teraslara baktı. Şehre varmıştı. İki vesait daha değiştirdi. Yol ayrımında durup epeyce yürüdü. Varmak istediği manastır karşısındaydı.

Safran sarısı taşlarla örülü duvarlar öteden parlıyordu. Etraf öyle sessizdi ki rüzgârın kuru otlara değerken çıkardığı ses bile mahcubiyetle yavaşlıyordu sanki. Manastırın açık ve aralıklı kapısından içeri girdi. Taş merdivenin basamaklarının soğukluğu onu yukarı çağırdı. Gitmedi. Avluda kaldı. Mum kokusu, eski ahşap kapıların gıcırtısı ve buhurun ince dumanı onu karşılamaya gelmişti. Kapının önündeki adam Saniye'ye kimi aradığını sordu.

"Selma," dedi Saniye. "Selma Çiçek."

Adam kaşlarını hafifçe kaldırdı. Saniye'nin ayakkabılarına baktı. Gözlerinde kaldı. Ellerinde tanıdık bir kıvrım görmek istedi. Yoktu. Arkasını dönüp merdivenleri tırmanarak içeri gitti. Saniye arkasından baktı adamın. Kasketi bile kafasında emaneten duruyordu. Basamakları tırmanırken masmavi terlikleri garip sesler çıkarıyordu.

Selma geldi. Koşarken saçlarını düzeltiyordu. Çocukluk hali gibiydi. Kirpikleri aynıydı. Saçlarını uzatmıştı. Üzerinde siyah ve füme karışımı, kalın dokumalı, dikişleri gizli bol bir elbise vardı. Sade ve gösterişsizdi. Ağır, yumuşak tabanlı, düz siyah ayakkabısı parlıyordu.

Saniye elindeki çantayı yere bıraktı. Selma'nın gözleri kocaman açılmıştı onu karşısında gördüğünde. Sarıldılar. Kokuları karıştı birbirine. Duyguları, özlemleri bir oldu. Gözbebekleri de yeridir deyip parıldadı ve gözyaşlarını tu-

tamadılar. Sevincin ve kederin aktığı ırmakta yıkandılar sanki. Çocukluklarında bile böyle sarılmamışlardı.

Saniye'yi oraya sürükleyen rüzgârdan, çocukluklarının birlikte geçtiği komşulardan, terzi annesinin güzelliğinden bahsettiler. Avluda içtikleri safran çayı ve yedikleri mahlepli Süryani çöreği ile ettikleri muhabbet koyulaştı. Konudan konuya geçtiler. Mevzu Rauf'tan açılıp kapandı. Garibe'ye geldi sıra.

"O kadını unuttum dersem yalan olur," dedi Selma. "Manastıra geldiğim günden beri unuturum sandım ama nereye baksam benimleydi. Ne menem şey! Üstümü başımı değiştirmek için neler çektim. Elbiselerimle yıkanmam da cabası. Azalmadı. Günbegün arttı. Ağzımın içindeydi. Ensemdeydi. Gölgemdi. Sen de öyleymişsin. Rauf'tan işittim. Onu başımdan savmak için elimden geleni yaptım. Burada huzur içinde yaşıyorum. Yetişebileceğim, koşturmak zorunda olduğum hiçbir şey bırakmadım. Zamanı da saniyeyi de durdurdum." Gülümseyerek ekledi: "Onu kabullendiğimden beri daha sakinim. Hepten gitti demiyorum ama onunla yaşamayı öğrendim burada."

"Seni merak ettim Selma. Birimizden biri iyi olsun bari dedim. Bunları işitmeye gelmedim yanına. Özlediğimden düştüm yollara. Açmak istemiyorum o meseleleri."

"Ben de seni iyi gördüm."

"İyiyim," dedi Saniye. Sonra devam etti: "Onca şehir varken neden Mardin'e geldin peki?"

"Annemi tanırdın. Hep kendi olmak için yaşadı. İnandığı doğruları bile gizliyordu. Sizinkiler, komşularımız yadırgamasa da oralara ait hissetmiyordu kendini. Inancımız farklıydı. Kimse dert etmedi. Ben de onun kızıyım neticede. Yolumun burayla kesişmesi için neler yaptım bilemezsin. Bu şehirde aidiyet var. Kök var. Mutluyum burada. Boş ver şimdi bunları. Rauf sana söylemedi mi?"

"Neyi?"

"Garibe'nin oğlunu."

"Söylemez mi, arıyormuş zaten. Bulunca haber verecekmiş."

"Bulunca ne değişecek ki Saniye?"

"Bilmiyorum ki."

"Bil!"

"Belki yaşananları oğluna anlatsam Garibe ile vedalaşabilirim diye düşünüp duruyorum."

"Ya oğlu seni affetmezse!"

"Etmesin! Sanki beni affettiğinde hepten bitecek de..."

"Rauf'a söyledim."

"Neyi?"

"Onu bulunca neyin değişip değişemeyeceğini..."

"Ne yapalım Selma? Manastırın bahçesinde oturup günah mı çıkaralım?"

"Şu manastırın zeytin ağaçları var ileride. Oradaki ağacın dibine gömdüm içimdekileri. Zor oldu elbette ama o hikâye üzerine o kadar çok hikâye biriktirdim ki bir kıymeti kalmadı. Sen de öyle yap."

"Yapmadım mı zannediyorsun!"

"Oğlunun karşısına geçince düzelecek mi?"

"Belki."

"Rauf'un senden niçin sakladığını anladım ama sana da hak veriyorum. O küçük ihtimal..."

"Selma..."

"Dur Saniye dur. Rauf aradığın o çocuğu bulmuş."

"Bulmuş mu?"

"Haberinin olmadığını söyleme sakın."

"Yok."

"Keşke Rauf söyleseydi. Neyse... Garibe'nin oğlu doktor olmuş. Kendinde o kudreti bulursan geçersin karşısına. Rauf fotoğrafını gösterdi. Gözleri tıpkı annesi gibiydi. Tanırsın zaten."

Çekirge Devlet Hastanesi

Bursa, 2025

"İnsanın varlığı, bir gölgeyle tartılır. Benimkini de hep ölçtüler doktor bey. Ellerindeki mezurayı, kim verdi ki onlara? 'Kadın,' dediler, sonra bu kelimenin altını türlü şartlarla doldurdular. Ben sadece var olmak istedim; ne yüksek sesle ne de sessizce. Bir kadının varlığı, kendi kendine yetmezmiş bu dünyada. Onu kanıtlamak gerekirmiş; dilekçelerle, sabırla, susarak, çoğu zaman ağlayarak belki. Bir kimliğin, bir adresin, bir kayıt defterinin içinde adım geçse de ben orada değildim hiçbir zaman. Bana durmadan 'hakkını ara' dediler. Oysa ben, hakkımdan önce varlığımı arıyorum. Bir kadının var olması, kimsenin onayına bağlanmamalı. Her cümlemde mühür istediler, her adıma bir tanık gösterdiler. Varlığım, eksik bir evrak gibi işlem gördü, numara verildiği halde geçersiz sayıldı. Bir kadın var olduğunu hep mi ispat etmek zorunda? Ben ne zaman varsayıldım biliyor musunuz? Sessiz kaldığımda. Onların istediği gibi davranıp, görünmez olduğumda. Gölgemden korktum. Yanlış yaparım diye kâğıtlardan korktum. Evraklarda adım geçer diye kimliğimden korktum. Ederimden fazlası olurum diye teraziler-

den korktum. Üstümü çizebilecekleri kalemlerden korktum. Arkamdan konuşulan kelamlardan korktum. Kendimden korktum. Korktuklarıma sarıldım. O kadar sıkı sarıldım ki görülmeyecek zannettim. Ben sıktıkça kaybolacağına inandım. Onların görmek istediği birini yaşadım. Neticede başkası oldum," dedi Saniye.

Doktor anlatılan hadiseye karşı ne yapacağını ne diyeceğini bilmiyordu. Saniye'nin çocukluğunda açılan o yara kapanmamıştı. Kapanacak gibi de değildi.

"O vicdan azabıyla büyüdüm," dedi yutkunarak. "Garibe Teyze'ye benzedim aynalarda. Yüzünün şekli bir an olsun gitmedi gözlerimin önünden. Gölgesi gölgeme karışıp durdu. Öyle şey mi olur dedim. Kadere bağladım. Yazgının altını, üstünü çizdim gecelerce. Geçmedi. Garibe'nin saçlarından tutup kapı dışarı ettiğimde de gitmedi. Yalvardığımda hep yanımdaydı. Dizlerimi çürüttüm. Ona ait ne varsa kapıya bıraktım. O eşiğe dünyalar sığdı ama o bir türlü gitmedi. Sizi aradım durdum. Rauf ölmeden önce bu hastaneye atandığınızı söylemişti. Karşınıza çıkmaya ne takatim vardı ne de cesaretim. Korkmuştum. Korkuyordum. Ne yapacağımı, nereye gideceğimi ve nereden başlayacağımı bilmiyordum. Gelmekle iyi mi ettim ondan da emin değildim. Kaç kez tereddüt ettiğimi bir ben bilirim. İçimdeki ağrının yokluğu da sebep oldu. Onu istediğim kadar sizinle de yüzleşmek istedim."

Doktor oturduğu yerden kalkarak Saniye'nin karşısındaki koltuğa oturdu. Ona annesini hatırlatan her anı kıymetliydi ama bu kez bambaşka bir hikâye vardı karşısında. Bu kez annesinin müsebbibi Saniye'ydi. Dinledikleri zihninde yer etmese de okul boyunca uzak kaldığı annesini özlemişti. Onu hatırlatan her ne varsa dinlemek istiyordu. Ona ait hatıraları unutmaktan hep korkuyordu. Aynı yerde büyüdüğü, aynı havayı soluduğu, bakkalından fırınına kadar

temas ettiği çocukluğunu uzun uzun konuştular. Dr. Zahir, Saniye'ye doğru hafiften eğilerek kısık sesle sordu:

"Saniye Hanım... Garibe'yi, yani annemi hâlâ görüyor musunuz?"

"Görmek mi? Hiç gitmedi ki gözümün önünden."

"O zamanlar nasıldı peki? Nasıl tanıştınız?"

"Komşumuzdu. En güzel, hatta en iyi komşumuzdu. Oturduğunuz iki katlı evinizi, geniş avlunuzu, kapıda bekleyen kırmızı traktörünüzü unutmadım."

"Sahi ya o kırmızı traktör..."

"Pencerenin dibinde beklerdik. Anneniz bizi hep iyi karşılardı. Bir gün olsun bize kızmadı. Azıcık öfkeli olsa belki bu kadar umursamazdık. İyi biriydi. Yaşadıklarımız için demiyorum. Öyleydi. Hiçbir zaman yapmacıklı bulmadım onu. İçtendi. Küfrederken bile gülüyordu. Küfür dediğim de tavuklarınıza... Siz yoktunuz tabii o zamanlar. Yurda göndermişlerdi sizi. Okuyup doktor olacağınızı söylerdi. Sizinle gurur duyardı hatta. Yürüyüşünden tanırdık onu. Dur durak nedir bilmezdi. Bıraksalardı her yeri temizleyecek kadar çalışkandı. Zekiydi. Kadın başına neler çekti. Biz o gece baykuşu elimizden kaçırmasaydık anlattıklarımın hiçbiri yaşanmayacaktı."

"Yaşanmayacağından nasıl o kadar emin olabiliyorsunuz?"

"Hiçbir zaman bilemediğimiz o durumdan niçin kurtulamıyorum zannediyorsunuz? İnanç dedikleri başka bir meseleymiş. Hakikat kadar korkunç değilmiş. Sizden af dilensem de hiçbir şeyin değişmeyeceğini biliyorum. Bilin istiyorum sadece. O yüzden karşınıza çıktım. O yüzden topladım geçmişimdekileri. O yüzden ne derseniz razıyım. Yaşattıklarımın bedelini, diyetini her gün çeksem de içimdeki kuyunun derinliklerine ulaşmadığını biliyorum. Daha büyük bir taş istiyorum. Öyle büyük olsun ki ağzını tıkasın içimdekilerin. Yolunu kapatsın hissettiklerimin. Acısını da ağrı-

sını da ben düşüneyim istiyorum. Gidemiyorum ki hiçbir yere. Hangi köprüyü geçsem, hangi virajı dönsem, hangi tepeyi aşsam aynı yerdeyim. Bir yanımda Garibe Teyze, diğer yanımda Fahri olduğu sürece ölemiyorum da."

"Anlattıkça hafiflemiyor mu yük dediğiniz?"

"Hafiflemek mi? Ağırlığın ta kendisiyim doktor bey. Görmüyor musunuz?"

"Görüyorum elbette. Anlıyorum sizi."

"Anlamasına anlıyorsunuz da gördüğünüzden emin değilim sadece."

"Neden öyle dediniz?"

"Bana annenizi anlatır mısınız doktor bey..."

"Annemin nesini duymak istersiniz?

"Anneniz öldüğünde ne yapıyordunuz? Nasıl öldü?"

"13 Ağustos'ta öldü. Haberi aldığım gibi yurdun yatakhanesine gidip elbiselerimi katladım. Küçük bir sırt çantam vardı. Ona sığıyordu elbiselerim. Amcam beni almaya gelmişti. Ne yapacağını ne söyleyeceğini bilmediği için yol boyunca sessiz kalmıştı. Sigara üstüne sigara yakmıştı. Dikiz aynasında beliren gözlerimden korkuyordu. Ben de çekiniyordum ondan. Hastanenin aksi yönüne, eve gittik. Eve vardığımızda konu komşu içerideydi. Eşikte biriken ayakkabıları gördüm. Annemin ayakkabıları kenarda yan dönmüştü. Onu düzeltip içeri geçtim. Yüzüme bakan daha çok üzüldüğünü belli etmek için sıraya giriyordu. Kafamdan öpenler, saçlarımı okşayanlar, bana gözleriyle acıyanlar vardı. Orada ağladım tabii. Tutmadım gözlerimi. Odadaydı annem. Uzatmışlardı bedenini. Karnının üzerinde büyükçe bir bıçak vardı. Komşulardan bir kadın elimden tutup çıkardı beni oradan. Avlu kapısının önünde bekledik. İçeri geçti. Ben orada kaldım. Başka bir kadın geldi. Elma verdi. Kıpkırmızıydı. 'Ye,' dedi. İstemedim. Israr etti. Sırf ondan kurtulmak için elime tutuşturduğu o elmadan bir ısırık aldım. Çiğnedikçe

utanıyordum. O yediğim son elmaydı demedim. Şimdi en kırmızılarından seçiyorum. Aynısını bulmaya çalışıyorum. Annemin üzerinde bıçak vardı diye korkmadım bıçaktan. Mutfağımda daha büyükleri var şimdi. Bana onu hatırlatan ne varsa yüzleşiyorum. Ne halının altına süpürüyorum ne de dilimin altında biriktiriyorum. Bırakıyor, taşımıyorum. Vedalaşmadan yas tutamayız ki Saniye Hanım. Acımızı da ağrımızı da yaşamalıyız, değil mi?"

"Orası öyle de... İstediğimiz gibi gitmiyor bazı şeyler."

"Selma nerede şimdi? Ondan bahsetmediniz."

"Neden sordunuz şimdi?"

"Hiçç... Aklıma geldi?"

"Manastırda kaldı."

"Nasıl?"

"Orada yaşamaya karar verdi. Selma'yla aynı sınıftaydınız, değil mi?"

"Aynı sıradaydık..."

"Hiç görüşmediniz mi?"

"Nasıl görüşebilirdik ki. Beni o okuldan alıp yurda verdiler."

"..."

"Saniye Hanım bunca yıl karşıma gelmek için neyi bekledi peki?"

"Ağrımın niçin gittiğini bilmek istedim. O önceliğimdi elbette. Sizinle yüzleşebilmek için doğru zamanı bekledim."

"Peki Bursa'ya taşınmanız tesadüf mü?"

"Emekli olduktan sonra dağı, denizi olan bir şehirde yaşamak istedim. Bursa'ya evvelden hiç gelmemiştim. Bavulumu alıp geldim. Sizin burada olduğunuzu bilmiyordum. Hayat işte, sizi karşıma çıkardı. Geçen sene öğrenebildim burada olduğunuzu."

"Saniye Hanım," dedi doktor. Geri çekilebildiği kadar çekilerek: "Mezar taşlarını niçin kırıyorsunuz?"

Donup kaldı Saniye. Yumruğunu gevşetmedi. Dişlerini sıktı. Gözleri sabitlendi. Sol gözü seğirmeye başladı. Soluk alıp verişi bir anda değişti. Elleri titriyordu. Bacakları yerinde hareket etmeye başladıkça durdurmaya çalışıyordu.

"Fahri..." dedi sadece. Konuşamadı. Etrafında onu çevreleyen eller vardı sanki. Yumruk olup gırtlağında kaldı.

"Saniye Hanım, Dr. Sedat Kavuncu'yu hatırlar mısınız?"

"Elbette," dedi Saniye. "Sizden önceki doktorumdu."

"Tam teşekküllü rapor hazırlamış size. Uzun sürecek bir tedavi yöntemi belirlemiş. Başlarda iyi gitmişsiniz ama niçin bıraktığınızı o da anlamamış. Sizi dinledim. Size yardımcı olmak isterim tabii. İşimiz bu. Kimseniz kalmamış öğrendiğim kadarıyla. Yakınlarınızı yitirmişsiniz. Nüfus kayıtlarından bahsettiğiniz Fahri ise hiç yaşamamış ki kaybolsun. Fahri, kâğıt üzerinde var olan biri sadece. Varlığının tek tanığı da sizsiniz."

"Yaşamamış olur mu?"

"Saniye Hanım, mezar taşlarını niçin kırdığınızı, annem Garibe'yi halen görüp görmediğinizi ve kocam dediğiniz Fahri'yi bilmek istiyorum."

"Doktor bey annenizi görmediğim bir an yok ki. Nereye gitsem kendimle götürüyorum. İlk başlarda gelmesini istemiyordum. Onu görünce yorganın altına saklanıyordum. Alıştım. İnsan dediğimiz nelere alışıyor. Şimdi nereye gitsem yanımda istiyorum onu. Denemediğim hiçbir şey kalmadı. Umudumu yitireli uzun zaman oldu zaten. Mezar taşlarına gelince..." dedi. İç çekti. Kastığı bacaklarını gevşeterek devam etti: "Bir nüfus memuru doğum tarihini bilmez mi? Bilmiyorum. Kimliğime baksan onlar gibi: 1 Ocak. Herkes gibi beni doğuran en doğrusunu bilir, dedim. Bakkal Lütfi'den yediğim tokadı bile söylemeye çekindiğim annemin karşısına geçtim. Durmadan dikiş dikiyordu. Kamburlaştıkça küçülüyordu. Küçüldükçe zayıflıyordu. Yemek

yemeyi unutmasını anlıyordum da konuşamıyorduk artık. Konuşacağı zamana iki elbise sığdırmak istiyordu. O makinenin sesinden oldum olası nefret ediyordum. 'Ne zaman doğdum?' dedim. 'Hangi gün? Hangi saat?' Kafasını kaldırmadan 'Kar yağmıştı,' dedi. Hasat zamanlarını düşündü. Bilmiyordu. Tek çocuktum nasıl bilmezdi ki! Ağzından bir adamın adı çıktı sadece: Sadık. Ben doğduğum gün o da ölmüştü. Konu daha fazla uzamadan kapandı. Yıllar sonra nüfus memuru olduğumda o adam hep aklımdaydı. Gün geldi araştırdım onu. Kasabalıların Sadık dediği adamın kimlikteki adı Sabri'ydi. Vasiyeti üzerine Bursa'ya defnedilmişti. Onu ararken kendimi arıyordum aslında. Öldüğü günün tarihine ulaşsam ben de var olacaktım. Elimin altındaki dosyalara güvenemezdim. Doğum tarihleri yanlış yazılıyorsa ölüm tarihleri de o yanlıştan nasiplenmez mi? Mezar taşından medet ummuştum. Defnedildiği yeri buldum: Ahmet Paşa Mezarlığı. Kabristana gittim. Yaşayan bir kabristandı, yeni ölüler ekleniyordu. Ara ki bulasın orada. Hepsine, herkese teker teker baktım. Ben baktıkça artıyorlardı. Çoğunun adını geçtim, ölüm tarihleri bile silinmişti. Nihayetinde buldum. Doğum tarihi öğrendiğim tarihle tutuyordu ama ölüm tarihi kısmında sonsuzluk işareti vardı."

Tebessüm etmesini beklediği doktor hiçbir tepki vermedi. Tüm ciddiyetiyle onu pürdikkat dinliyordu.

"Bir anda taşlaşan kalbime söz geçiremedim. Hepsini parçalamak istedim," dedi Saniye.

"Saniye Hanım, nüfus memuru olan sizdiniz. Sadık dediğiniz o adamın doğum tarihine de ölüm tarihine de evrak üzerinden ulaşmışsınız neticede. Bir memur resmî evraklara güvenmez mi? Onlar da defin belgelerinden eklenmiyor mu? Neden başka yöntemlere başvurdunuz peki?"

Burnunu çekti Saniye. Masanın üzerindeki kaşeye, kalemliğe baktı. Doktor koltuğunun arkasındaki duvarda asılı

resmi yeni yeni fark ediyordu. Resimde el ele tutuşan iki kişi vardı. Arkalarında turuncuya boyanmış kocaman bir baykuş onlara bakıyordu. Baykuşun kanatları da ayakları da yoktu. Saniye tekrar doktora döndü yüzünü.

"Fahri'nin varlığına inanmıyorsunuz. Ben de inanmıyordum. İnanamıyordum. Anlıyorum sizi. İlk başlarda kâğıt üzerinde biri olsa da gerçekte vardı. Her zaman da oldu. İstediğim gibi bir adam değildi ama atamadım içimden," dedi ve ekledi: "Bir elmanın ne kadarı çürükse atarsınız?"

Gözlerini yere sabitlemişti. Doktorun söylemek istediklerini yapmıştı. Okuduğu kitaplardan, sorduğu insanlardan biliyordu yaşananları. Hiçbiri yetmemişti. Hiçbirine yetişememişti. Nükseden hastalığa yanlış uygulanan reçeteler gibi görüyordu herkesi.

Dr. Zahir, Saniye'yi tüm detaylarına kadar dinlemişti. İyi olmasına, iyileşmesine engel olan ne varsa ortadan kaldırmak istiyordu. Nihayetinde artık hastasıydı Saniye. Sakindi. Zararsızdı ama içine düştüğü çukurdan kendi başına çıkamıyordu. Uzatılacak ele muhtaçtı. Müşahede altına almadan gönderdiği üç hastasının intihar haberini almıştı doktor. Saniye'nin, inandığı Fahri'den, annesi Garibe'den ve kırmak zorunda kaldığı mezar taşlarından kurtularak huzura kavuşmasını, var olmasını istiyordu.

Kapı açıldı. Dr. Feridun ve iki hemşire içeri girdi. İkisi de iriydi hemşirelerin. Tembihlenmişlerdi. Saniye'ye baktıklarında Dr. Zahir geri çekildi. Etrafında durdular. Kaçacak yeri, dönecek yönü kalmadı Saniye'nin. Marangozların son çekici vurduğu o ahşap gibi oldu bedeni. Kaskatı kesildi. İçine saplanan o çivinin çıkması için artık tahtanın kırılması gerekiyordu. Direndi Saniye. Söylediklerine, söyleyeceklerine, yutkunduklarına, çocukluğuna, hatıralarına, çantasına tutundu. Annesinin ellerini aradı bakışları. Dayanmak istediği duvar, yanında durması gereken kocası Fahri, göz-

lerinin önünden ayrılmayan Garibe bile vaziyeti görünce öteye kaçmıştı. Uzaktaydı. Etrafındaki gözlerde en ufak merhamet belirtisi yoktu. Görüyordu. Okuduğu kitaplardan, yaşadığı sıkıntılardan bahsederek onları ikna edemeyeceğini, geri dönüşü olmayan bir yola girmek üzere olduğunu anlayacak kadar tecrübeliydi. Bedenini yere bıraksa silmek isteyeceği anıları belirginleşecekti. Yaşanmışlıklarını bırakıp şimdiyi tuttu avuçlarında.

Bırakmadı ellerini. Boynu ve kulakları kızardı. Tanımadığı insanlar sarmıştı etrafını. Tanımayan insanlara yabancı kaldı. Gevşemedi merhametsizlikleri. Sol omzuna sapladıkları şırınganın parlayan ucunu gördü sadece. Gözkapakları direndi. İçinden, uçmak, havalanıp uzaklaşmak geçiyordu. İçinde, koşmak istediği yollar uzuyordu. İçinde, kaybolmak istediği zamana karşı çıkmak istiyordu. Çaresizliğin çaresizliğinden beliren o yalnızlığa, o boşluğa, o karanlığa kapandı dünya. Bilekleri esnedi. Açıldı parmakları. Yerdeydi. Üzerinde hastanenin adının yazıldığı çarşafa yatırdılar Saniye'yi. Sedyede boylu boyunca uzandı. Hemşirelerden biri çantasını yanına bıraktı. Götürdüler.

Çekirge Devlet Hastanesi

Bursa, 2025

İki ay sonra hastaların şikâyetlerini dinleyen Dr. Zahir odasındaydı. Pencereden dışarıyı seyrediyordu. Reçete koçanı neredeyse bitmek üzereydi. Demin biten tükenmez kalemini çöpe atmıştı. Dışarısı kafası gibi hayli kalabalıktı. Çay bahçesinde bekleyen hasta yakınları evden getirdikleri semaverden isli bardaklarla çay içiyordu. Çocuklar sağa sola koşturuyor, bir kadın çocuğunun saç örgülerini çözüyordu. Hastanenin bahçesine uzanan yol arabalarla dolmuştu. Kafasında yarım kalan reçeteler vardı. Küçüldükçe etkisini yitirdiğine inanılan ilaç adlarını tekrar edip duruyordu. Kızı Saye'nin kendisine hediye ettiği önlüğü üzerinden çıkarmak istemiyordu. Önlüğün düğmelerini boydan boya değiştirmişti.

Kapı açıldı. Bir hemşire içeriye girip elindeki zarfı masanın üzerine bıraktı ve çıktı. Kapanan kapının gürültüsüyle irkildi doktor. Masasına geçti. Zarfa bakacakken tekrardan kapı açıldı. Aralıklı kapıdan kafasını uzattı biri. Doktorla göz göze geldi. Başında sarıya çalan renkte kasket olan, kolunda derisi yer yer dökülmüş ve yıpranmış kahverengi

çantalı biriydi. Çantanın kopçası sökülmüştü. Eskiydi. Bozulan fermuarın kenarları geniş ipliklerle yeniden dikilmişti. Ayakkabıları onun kadar yorgundu. Gömlek yakası aşınmıştı. Pantolonu ona ait değilmiş gibi emaneten duruyordu. Boğazını temizleyerek,

"Affedersiniz," dedi. "Doktor Zahir siz misiniz?"

"Evet," dedi doktor.

Adam, işittiği o yanıtı buyur etmekten sayıp içeri geçti. Kapıyı yavaşça kapattı. İçerideki boş sandalyeye oturdu. Çantasını dizlerinin üzerine yerleştirdi. Soluklandı. Yerde sıralı fayansların arasında yer yer açılan çizgilere baktı. Tavandan başlayıp duvar dibine kadar uzanan iki çizgiyi gözleriyle takip etti.

"Adım Pir Aslan," dedi. "Aslında başındaki 'Pir' kimliğimde yok ama ninem beni öyle çağırdığı için o unvanı kendime miras bıraktım. Siz bana kısaca Aslan diyebilirsiniz doktor bey. Vaktinizi almak istemezdim ama mühim bir mesele var."

"Kaydınızı yaptırdınız mı Aslan Bey?"

"Yok, doktor Bey yok! Hasta falan değilim. Allah korusun. Henüz aklım yerinde merak etmeyin. Muayene olmaya gelmedim."

"Buyurun sizi dinliyorum."

Kapı açıldı. Uzun boylu biri içeri girdi. Üstü başı yırtık ve perişan vaziyetteydi. Küf kokuyordu. Gözlerinden birinin kapağı gevşek duruyordu. İri kemikleri vardı. Çökmüş ve bitkindi. Ağzını doldurdu. Dudakları açıldı ama ağzından bir sözcük bile çıkamadı. Bir şey demeden geri çekilerek kapıyı sertçe kapattı. Aslan, dudak büküp şaşkınlıkla izlemişti geleni. Doktor ise bu tip durumlara aşinaydı. Kapıdan kim girse yadırgamıyordu artık. Karşılaştığı her insanın görünüşü de hikâyesi de ilginç gelmiyordu. Aslan, oturduğu yerden hafifçe kalkıp tekrardan yaslandı. Dizlerinde tuttu-

ğu çantasını yere bırakmak istese de yapmadı. İçeriyi koklayarak kaşlarını kaldırdığında doktor,

"Menekşe kokusu," dedi.

Aslan soramadığı sorunun yanıtını almıştı. Gözleri parladı. Hafiften gülümseyerek boğazını temizledi.

"Şimdi öyle yekten sizi dinliyorum dediğiniz için nereden başlayacağımı bilemedim doktor bey."

"Anlatın lütfen," dedi doktor.

Kapı tekrardan açıldı. İyi giyimli, bakımlı olduğu her halinden belli, orta yaşı henüz geçmiş bir kadın kafasını uzattı içeri. Kokusu kendinden önce içeri yayıldı. Zarif eldivenlerini çıkararak içeri baktı. Birini arar gibiydi bakışları. İncecik sesiyle pardon diyerek dışarı çıktı. Kapıyı yavaşça kapattı.

Dr. Zahir ve Aslan tekrar göz göze gelseler de Aslan'ın o mühim dediği mesele açılmamıştı. Ağzında öylece duruyordu.

Kapı tekrardan açıldı. Yine bir hemşire, elindeki kâğıdı masaya bırakıp hiçbir şey söylemeden çıktı. Kapı kapandı. Kâğıdın üzerinde, muayene için bekleyen hastalardan birinin o gün gelemeyeceği yazıyordu. Doktor, el yazısıyla yazılan notu okuduktan sonra kafasını kaldırdı. Bu kez Aslan'ı dinlemek için ellerini kenetleyip ona doğru hafifçe eğildi. Kapıyı kilitlemek istese de yapmadı. Yapamazdı. Hastane yönetiminin kesin talimatıydı. Bir an önce meseleyi duymak istiyordu.

Aslan, kapının açılıp kapanmasından rahatsız olmuştu. Gözlüğünü eline almış, cebinden çıkardığı kirli bir bezle silmeye çalışıyordu. Sildikçe gözlükleri buğulanıyordu. Sildikçe öncesine nazaran daha çok kirleniyordu camları. Bezi cebine koyarak taktı gözlüklerini. Gözlerini kıstı. Gür bıyıklarını sıvazladı. Duvardaki saate baktı. Kaşlarını indirip kaldırdı. Başını eğip kolundaki saate uzun uzun baktı. Doktora çevirdi yüzünü.

"Ben mezar taşları yaparım efendim. Aslında umuma değil, asridir işlerim. Kimse pek ilgilenmez ama gene söyleyeyim. Aile kabristanları ekseriyetle. Çoğu zaman yonttuğumuz mermerin nereye gideceğini bile bilmeyiz. O bir şekilde sahibini bulur, deriz. Bir çift ayakkabı gibi düşünün. O ayaklar gelip o kunduraya kavuşur illa ki," dedi. Kırışmış yaşlı ellerini alnına götürdü. Tırnak aralarına işlenmiş gri çizgiler uzaktan seçilebiliyordu. Gömleği kolundan dirseğine kadar lime lime doğranmış, hatta renk değiştirmişti. Kapı tekrardan açılmamışken bu durumu fırsattan sayıp soluklanmadan anlatmak istiyordu mühim dediği meseleyi. "Doktor bey lütfen sözlerimi, yediği güzel bir yemeği saatlerce anlatan insanlar gibi düşünmeyin. Ne yaptığımı pek bilen olmadığı için lafı uzatmak zorundayım. Sizin ameliyatlarınız gibi düşünün. İçeride ne çektiğinizi biz bilemeyiz. Netice ile ilgileniriz. Bir bakıyoruz doktor kapıdan gözüküp 'Ameliyat gayet başarılı geçti,' diyor, yarım saat sonra hasta sizlere ömür," dedi. Gülümsedi. Sararmış ve eksik dişleri belirginleşince bıyıklarından da güç alarak ağzını kapattı. Verdiği misalden pişman oldu. Doktor gülmemişti. O da doktor gibi ciddileşti birden. Demin içeri girdiğinde büründüğü surat ifadesi geri geldi. "Bu iş öyle herkesin sandığı gibi sadece taşı kesip üstüne isim kazımak değil. Mezar işi, bir nevi ömürle uğraşmaktır. Taşın altına giren her beden, ardında eksik bir hikâye bırakır. Biz o eksik hikâyeyi tamamlayamayız ama o hikâyeye illa ki başlık koyarız. İşte o başlık..."

Mühim dediği mevzu uzayacaktı. Doktor, ayağa kalktı. Üzerindeki önlüğü bir çırpıda çıkarıp duvardaki askıya bırakmak istedi ama yapmadı. Üzeri hayli dağılmış masasından su bardağını almak için eğildiğinde önündeki zarfın üzerinde yazan ismi gördü:

Gönderen: Necla Balcı.

Demin gelen hemşirelerden biri bırakmıştı masaya. Doktor, zarfın ağzını tırnakları ile bastırarak kendine doğru çekti. Köşelerinden sökmeye çalıştı. Olmadı. Zarfın ağzını yırtarak kopardığında kafasını kaldırdı. Kendisini sessizce izleyen Aslan'la göz göze geldi. Onu dinlediğini, hatta anlatmaya devam etmesini istediğini söyleyemedi. Kaşları yukarı kalktı. Gözleri bir kademe daha açıldı. Yorgunluğunu, bitkinliğini unutturacak kadar mühimdi içindeki. Yine de devam etmesi için kafa salladı. Aslan ise doktorun gözlerine bakmak istiyordu, çünkü mühim dediği meseleyi onun da yüzünde görmesi gerekiyordu. Doktor, zarfı boşalttığında köşeleri yıpranmış bir fotoğraf düştü masanın üzerine. Fotoğraftaki kişiler bir akşam bir masasının önünde gülümsüyorlardı: Rauf, Necla, Saniye ve Fahri.

Doktor fotoğrafa baktığı gibi ayaklandı. Aslan'a beklemesini söyleyerek koridora çıktı. Upuzun koridorda bekleyen insanların arasından hızlıca geçti. Boğucu, yapışkan ve ter kokan koridorun köşesinden döndükten sonra Dr. Feridun'un kapısını çaldı. İçeriyi dinlemeden kapı kolunu indirip kapıyı açtı. Kafasını uzattığında içeride kimsenin olmadığını gördü. Yan odada bekleyen hemşireye doktorun yerini sordu. Kapıda olduğu haberiyle birlikte asansöre binmekten vazgeçti. Sol tarafa yöneldi. Merdivenleri ikişer ikişer inerek hastaneden dışarı çıktı. Etrafa baktı. Dr. Feridun karşıdaydı. Yanına vardı. Elindeki fotoğrafı gösterdi.

Fahri'nin var olup olmadığını ve anlatılanların gerçekliğini tekrar tekrar sorguladı. Dr. Feridun onu pürdikkat dinliyordu. Uyguladığı tedaviden bahsetti. Verdiği ilaçları teker teker anlatarak tedavi sürecine nasıl devam etmesi gerektiğinin altını çizdi. Bir nevi hatırlatmaydı maksadı ama Dr. Zahir'in henüz bilmediği bir durum vardı. Dr. Feridun'un anlattığına göre Saniye hastanedeki odada vurulan iğnenin etkisiyle baygın baygın uyutulmuştu ilk zamanlar. Alışmaya,

iyileşmeye çalışıyordu. İlk başta direndiği gibi değildi. Değişmişti. İlaç aldıkça Fahri de Garibe de silik hale geliyordu. Seslerini de işitmemişti. Deliksiz uyuduğu gecelerden huzurla uyanıyordu. Bir ara *Mandallar* adındaki kitabını bile istemişti hemşirelerden. Güvenlik kamerasından açık kalan bir kapıya baktığını görmüşlerdi. Uzun uzun bakıştığı o kapı, alışmaya çalıştığı yeri hastane yerine hapishaneye çevirmişti. Saniye arkasına bakmadan kaçmıştı hastaneden. Yanından ayırmadığı çantasıyla inmişti merdivenleri. Hastanenin çıkış kapısına kadar da arkasına bakmamıştı. Kayıptı artık. Epey zaman olmuştu ve her yerde aranıyordu.

Dr. Zahir elindeki fotoğrafı üzerindeki önlüğün cebine sığdırarak, geldiği yolu geri döndü. Yol boyunca Saniye'yi düşündü. Acaba nereye gitmişti? Doktorun söylediğine göre eve bile uğramamıştı. Etraftaki mezarlıklar müdürlüklerine haber verilmiş, olası adreslerde uzun süre aranmıştı.

Dr. Zahir odasından içeri girdiğinde Aslan, yerinden kımıldamadan oturur vaziyetteydi. Ondan kusura bakmamasını isteyip karşısına oturdu. Ne diyeceğini merak dahi etmiyordu çünkü Saniye'nin hayali bir an olsun gözlerinin önünden gitmiyor, söyledikleri ise aklından çıkmıyordu. Aslan gayriihtiyari doktorun önlük cebindeki fotoğrafa bakarak anlatmaya devam etti:

"Doktor bey ölçüyü alırsın. Genelde tek kişilik mezar 80'e 190'dır. Ama bazı ölüler yalnız ölmez. O zaman çift kişilik olur; 160'a 190. Her mezarın ölçüsü, içinde yatan kadar sır taşır. Bazen çok küçük olur. Çocuklar da ölür neticede. Ölçüyü aldın mı, işi kafanda bitirirsin. Mermeri seçmek başlı başına iştir zaten. Mermer dediğin, huy ister. Afyon mermeri durudur mesela, biraz kırılgandır. Muğla mermeri serttir, içi karışıktır. Beyaz, gri, damar damar olanları vardır. Her mermer, üstüne işlenecek ismi taşır mı, önce bir sorarsın kendine. Kenar taşlarını kesersin, sonra baş ve ayak taşları-

nı. Kapak taşı olacak mı, işte onu yakınlarına sorarsın. Kimi açık bırakılmasını ister, dua etmek için. Kimi der ki, 'Üstünü de kapat usta, toprakla işimiz olmasın.' İsim kazındı mı taşa, unutulmaz. Taş unutturmaz. Etraf kapandıktan sonra sıra yazılara gelir. Kolay gözükür ama kolay değildir. Yazıları bazen el kazıması yaparım, bazen şablonla. Altın yaldız isteyen bile olur. Siyah boya isteyen de ama ben en çok oymalı, boyasız olanı severim. Ondan olsun isterim. Yakınlarını da onu istemeye ikna ederim. Zamanla o yazı silinir. Diğerini istesen de silemezsin, zamana direnir. Tıpkı insanın beyhude çabası gibi, hatırası gibidir..."

Çantasına uzandı. İçinden çıkaracağı katalog resimleri göstermek istedi. Doktorun bu anlatılanlara pek de ilgi göstermediği her halinden belliydi. Saniye'nin gidebileceği tek yer Fahri'nin kaybolduğu pasaj olabilirdi. Orayı öyle bir tarif etmişti ki belki oraya uğrayıp rengârenk ipler alabilirdi. Aslan'ın sözünü bir an önce bitirmesini bekliyordu. O yüzden araya girmeden dinliyordu.

Aslan, saçlarını kaşıdıktan sonra yutkundu. Ne olursa olsun anlatacaktı, devam etti konuşmaya:

"Mezarın yeri hazırlandıktan sonra taşları götürür, tek tek yerine koyarsın. Önce yan taşlar oturur, sonra baş taşı. Ayakta duracak şekilde, zemine iyice sabitlenir. Dübelle tuttururum ben. Kimisi harçla yapar, ben taşın kendi ağırlığına güvenirim. Taşa güvenilmez mi doktor bey? Gerçi siz güvenme diyenlerdensiniz eminim. Kışın taşa, yazın yaşa oturulacak türden değil bu mesele. Yaslanırsınız. Sırtınızı dayarsınız. Ağır durursa düşmez, ağır yaşarsa unutulmaz, ağır gelirse fırlatıp atamazsınız. Köşelerine silikon çekerim. Harç da kullanırım bazen. El ayarı, göz kararıdır bu iş. Bazı ustalar çabuk yapar. Ben yavaş yaparım. 'Ne kadar yavaş o kadar sağlam'dır felsefem. Bazı mezarların kenarına küçük bir güvercin oyarım, kimi zaman bir lale. Mezar dediğin

sadece ölümün değil, hayata dair son izlerin de yeri değil midir? En iyi taş bile zamanla çatlar. Doğru kazınmış bir isim, hiçbir zaman silinmez. Kimi mezarı para için, kimini vicdan için, kimini de kendime ders olsun diye yaparım. Her taşı, bir hatıraya borçlu hissederim."

"Aslan Bey..."

"Evet doktor, evet. Yapılanları bilmeniz için uzattım. Aslında uzatmıyorum ama neyse... Farkındayım. Kusuruma bakmayın. Asıl meseleye geldim zaten. Perşembe günü yanıma gelen bir adamın merhum annesi için demin bahsettiğim işlemlerin hepsini yaptım. Her biri ayrı maliyet neticede. Her işlem alacağım meblağa sıfır ekledi. İstediği sürede bitirdim. Bana tarif ettiği mezarlığa gidip yerleştirdim. Lale de yapmıştım üzerine. Küçücük. Sunak gibi. Uzaktan bakan iki kere rahmet okur dedim içimden ama ne rahmeti, neredeyse beddua edecekti bana."

"Neden?"

"Yanlış mezarmış."

"Anlamadım."

"Onca işçilik onca ayrıntı onca maliyet hesapladım ama yaptığım mezar onun annesinin değilmiş."

"Siz mezarı görmeden mi yapıyorsunuz bu işlemleri?"

"Görmeden olur mu? Fotoğrafını bile çekip gönderiyorum icap ederse."

"İcap etmedi mi peki?"

"Etmedi. Bana tarif etti yerini. Arifliğim tuttu. 'Mezarlık kapısından girdiğinde sağındaki patikadan ilerle,' dedi. 'Yolun sonundaki tek mezar işte.' Dediği gibi gidip buldum. İstediği gibi yaptım da ama gel gör ki yaptığım başkasının mezarıymış."

"Tamam da Aslan Bey anlattıklarınızın..."

"Var doktor var. Sizinle alakası olmazsa buraya kadar gelir miydim? Mezarı yapmıştım neticede. Sorup soruştur-

dum. Mezarlık bekçilerine sordum. Onlar ne bilsin. Onu defneden belediye yetkililerine kadar gittim. Anlattım olan biteni. Beni oradan oraya yolladılar. En son bu işlere bakan bir adama ulaştım. Sağ olsun beni dinledi. Dosyaları açıp kapattı. Vaziyeti ondan öğrendim zaten. Yaptığım mezar eski bir nüfus memuru olan Saniye Yıldız adında bir kadının mezarıymış."

Doktor yutkundu. Boynunda başlayan sıcaklık ayaklarına doğru ilerliyordu. Kanı çekildi. Gözleri doldu. Nefes alıp verişi yavaşladı. Kırışmış alın çizgileri düzleşti kaşlarını indirdiğinde. Bakışları uzaklara daldı. Saniye geldi gözlerinin önüne. Saniye'nin hastaneye ilk gelişinde kaldı doktor. O güne dair ne varsa gırtlağındaydı. Bu sandalyedeki halini gördü. O konuşkan tavırlarını, endişesini, yorgunluğunu hatırladı. Küçücük isteklerini düşündü. Hayatın ona vermediklerini, eksik kaldığı yerlerin karşılığını... Yolculuk da yol da bitmişti artık. Engebeli, dikenli, hatta taş döşeli ömrü nihayete ermişti. Ağzında dönüp duran ve hiçbir zaman tamamlanamayacak kelimeler kadar yarımdı artık. Ölüleri topraktan çıkarıp tekrardan toprağa vermenin garipliğini bile konuşmuşlardı. Saniye vedalaşmadan gitmişti. Tedavi ettiği hastalarından bile bu derece etkilenmemişti. Mermerden bir kabri olsun isteğini tekrar tekrar işitti. Belki de bu hayattan istediği tek dileği yanlışlıkla bile olsa yerine getirilmişti.

Aslan hafifçe eğilerek, "Doktor bey, Saniye Hanım'ı tanıyorsunuz sanırım," dedi.

"Tanıyorum. Zaten tanıdığımı bilenler seni buraya göndermiş, yoksa niye anlatasın ki bunları..."

"Doğrudur. Boşuna doktor olmamışsınız. Hemen anladınız valla. Bravo size. Doktora giderseniz bir hal çaresine bakar dediler. Saniye Hanım sizin köylünüz de sayılırmış. Kimsesi de yokmuş zaten. Olsa ilkin onlara giderdim emin olun. Yalnız eksik bir şey kaldı anlatmadığım..."

"Nedir?"

"Mezar taşı."

"Anlamadım?"

"Mezarın taşını diyorum... Halihazırda onu da yapmıştım," dedi. Dudağını ısırır gibi mahcup durup yere bakıyordu. "Doktor bey bakın eğer yaparken bana mı sordun ya da beni alakadar etmez diyorsanız hepsini sökerim yerinden. Bize ölü mü yok! Şu an konuşurken bile ölüm meleği birinin ensesine soğuk soğuk üflüyordur. Hayattayken anasına, babasına bakmayanlar bizim mermerlerle günah çıkarıyor zaten. Birini bulmak eskisi gibi öyle zor değil artık. Herkes o taşlarla varlığını gösteriyor."

"Aslında beni pek alakadar etmiyor ama bir nevi vasiyetmiş gibi düşünüyorum."

"Vasiyeti mi vardı merhumenin?"

"Bir gün senin oturduğun yerde duruyordu. Mezarının mermerden ve şatafatlı olmasını istediğini söyledi."

"Size mi?"

"Bana da değildi aslında..."

"Allahu âleme söylemiş demek ki..."

"Öyle görünüyor..."

"Nasıl yapalım peki?"

"Madem ki yanlışlıkla da olsa yapmışsınız. O yüzden öylece kalsın. Bozmayın."

"Nasıl derseniz öyle olsun doktor bey. Sizi sıkboğaz etmek istemem ama ödemeyi nasıl yapacaksınız?"

"Sen o mezar taşını da yap. Anlattığın mermer kadar ihtişamlı olsun."

"Yaptım aslında..."

"Taşa adını yazdır."

"Siyah mı olsun, mavi mi efendim?"

"Siyah olsun," dedi. "Simsiyah."

Ahmet Paşa Mezarlığı

Bursa, 2025

Ahmet Paşa Mezarlığı, Bursa'nın kalbinde, taşın, toprağın ve sessizliğin birbirine karıştığı unutulmuş bir bahçeydi. Şehrin kalabalığı birkaç adım ötede uğuldarken, burada zaman başka türlü akardı. Rüzgârın taşıdığı her ses o upuzun ağaçlar arasında, bitişiğindeki camiden yayılan seslerle karışırdı. Mezarlığın kapısından içeri adım atınca, önce nemli bir toprak kokusu karşılardı insanı. Her zerresi dualarla, gözyaşlarıyla yoğrulmuştu. Taşların arasında yürürken adımlarını nereye bastığını düşünmeden edemezdi Saniye, çünkü her taşın altında bir hayat, bir cümle, bir nefes saklıydı.

Bazı mezar taşları eğrilmişti, yosun tutmuş yüzeylerinde harfler silinmeye başlamıştı. Eski Osmanlıca yazılar, zamanı delip bugüne ulaşmak ister gibi çatlak taşlardan dışarı taşmıştı. Kiminin başında küçük bir servi fidanı yükselmişti. Belki de o servi bir zamanlar oraya gömülen birinin son nefesinden filizlenmişti. Şehrin taş sokaklarında kaybolmuş nice hikâye, burada sessizce sırasını beklerdi. Köşede çocuk yaşta ölen bir kızın mezarı vardı. Yanındaki

taşta bir askerin adı, onun yanında ömrünü yok yere heba etmiş emekli bir öğretmenin. Ötede ise dönemin padişahına methiyeler dizen meczup bir şair yatıyordu. Hepsi yan yanaydı.

Saniye, mezarlıktaki bankta yanındaki simsiyah çelimsiz kediyle birlikte oturuyordu. Dünden kalan haşlanmış patatesi iştahsızca ısırıyordu. Yutmak istemediklerini o patatesle birlikte çiğniyordu. Uykusuzdu. Huysuzdu. Bedenini sarmak için bekleyen ecel yüzünden, gözlerini vakitsiz bir rüyaya kapatmak istemiyordu. Yanındaki kedi, önüne konan parçayı koklayarak doğruldu. Yemedi. Bankın dibine atladı. Önce mezarlığın sonunda beliren kargaya, ardından da Saniye'ye bakıp mırıltıyla uzaklaştı. Mezar taşlarının arasından yol bellediği yerde iki kez dönüp arkasına baktı. Gözden kayboldu. Saniye'nin üzerinde geçen kıştan kalan çiçek desenli kazağı vardı. Çantası kolundaydı. Evden getirdiği küçük yün battaniyesini altına sermişti.

Gözlerinin önünde tanıdık ama eski bir hikâyede anlatılan hastaların halleri duruyordu. Mezarlara göz gezdirdi. Toprağı taze, taşı yerli yerine oturmamış, üzerindeki toprağa bir demet naylon çiçek saplanmış mezara baktı bir müddet. Sonra diğerlerine. Başuçlarına konan doksan dokuzluk tespihler hafiften sallanıyordu. Ağrıdan, sızıdan, acıdan, elemden, kederden pay almış vaziyetleriyle yatıyorlardı. Güneşin altında parıldayan yarıklarla bezenmiş kocaman ağaçların gövdelerinde karıncalar sessizce ilerliyordu. Saniye'nin gözü etrafta olmasına rağmen, aslında kendi haline bakıyordu. Kimse bahçe kapısını göstermemişti ona. Kimse ölen balıkların yerini itiraf etmemişti. Kimseye kurtulabileceğini sandığı üzüntüsünden verememişti. Kimse onun kadar kimsesiz değildi. "Yitirme onları," diyen sesler de toprağa karışmıştı. Küçülmüştü Saniye. Erimişti. Yaşadıkları bir yana, üzerindeki papatya desenli kazağını ne çok an-

latmak istemişti. İçinde yâd edilmek istenen ne varsa önündeydi. Ömründeydi. Patatesten bir ısırık daha aldı.

El sürme dedikleri başkalarının malıydı. El açma dedikleri başkalarıydı. Elden ayaktan düşecekti. El olup gidecek, kemik yığınına dönecekti. Saçları tutam tutam dökülecekti. Elinden düşecekti tutundukları. El pençe bakacaktı suskunluklarına. El sallayacaktı gidemediği o uzaklara. Börtü böceğin sesleri çınlatacaktı kulaklarını. İşitmek istemeyecekti. İşitecekti. Dura dura toprağın, taşın rengini alan sütunlara bakacaktı. Sarsılan omuzlarına dokunmayacaktı kimse. Saçları da sözleri de gözleri de bâkir kalacaktı. Bir ısırık daha aldı patatesten.

Okuduğu kitaptaki mandallardan söz etmek istiyordu. Elbiseleri tutan, elbiselere tutunan mandallara gülmek istiyordu herkes kadar. Bir gelinliğe kaç mandal yetecekti bilmek istiyordu. Burnuna yapıştırdığı mandallarla garip sesler çıkararak çocuk kalmak, koşmak istiyordu. Rüzgârlara direnen nefer gibi tellere yapışmak istiyordu. Mandallar gibi, gömlekler asılmadan önce kendilerine en uygun yer olan dudaklarda kalmak istiyordu. Fahri'yi başka türlü anlatmayı, çocukluğunda koştuğu yolları, bayırları, farkında olmadan yaşadığı güzel zamanları yaşamak istiyordu. Hayallerinde belirmeyenleri, yağmurlara şikâyet edercesine o boş tellerde bırakmak istemiyordu. Patatesten bir ısırık daha aldı.

Tevil ile tefviz arasındaydı Saniye. Yaşadıkları ve yaşamak istediklerinin tam ortasındaydı. Çiğnemekten yoruldu. Ağzındakini içindekilerle birlikte tükürdü yere. Üzerindeki kazağın köşesinden tuttu. Bir ipin ucunu, bir düğümü aradı elleriyle. Çözülen ipi çekmeye başladı. Çektikçe çözülüyordu. Çektikçe küçülüyordu. Çektikçe kısalıyordu. Sol eline doladı ipi. Doladıkça başa saracak zannetti hayallerini. Haklıydı. Haksızdı. Kararlıydı. Kararsızdı. Yine zihninden geçenleri birbirine bağlamak istedi. Düğüm attı. Bazı insan-

lara migren yakışıyordu. Bazı insanların saçları az olmalıydı. Bazı insanlar kısayken daha komikti. Bazı insanların uykusuzluğu, huysuzluğu başkalarındandı. Çantasını açtı. Yıpranmış bir tomar saman sarısı kâğıda bakıyordu. O kâğıtlarda adları geçen herkesi tanıyordu. Sayfaları çevirdi. Çoğu yarım kalmıştı. Çoğu kasabadan ayrılmamıştı. Çoğunun adı başka dosyaların içinde sararmıştı. Çoğu kimliğini kaybetmişti. Çoğu kimliğinde başka biriydi. Saniye o kâğıtları havaya kaldırarak var gücüyle fırlattı. Müsvedde formlar etrafa yayıldı. Sanki gökyüzünden atılmışlardı. Başka bir yerden savrulmuşlardı.

Saniye'ye ninesinin adını verdiler. Ötekine dedesinin. Berikine teyzesinin. Herkes ölüsünün adını aldı. Yaşasınlar diyeydi. Ne ilkti ne de son olacaktı. Aynı adlar nesilden nesile kondu. Her biri kendinden önceki hayatı hatırlatan hikâyeler taşıdı. Bir çığlık koptu doğumhaneden. Bir çığlığa karıştı mezarlık. Adları yalnızca birer etiket değildi. Ninesinin adı Saniye ile birlikte her adımda, her düşüşte, her kalkışta yeniden ses olup yankılandı. O da Fahri'ydi aslında. Başkasının yerine geçen, başkasının adını taşıyan, başkalarına karşı yaşatılandı. Bir ağaç gibiydi. Kökleri toprakta, gövdesi bir ömre yayılmış, dallarıysa birbirine sıkıca sarılmıştı. Dalları uzanabildiği kadar yaprak toplamıştı. Dalları gökyüzüne varıncaya dek uzamıştı. O isimle anıldığı için o kaderi de yaşayacaktı. Elinde değildi yaşayacakları. Elinde değildi karar verdikleri. Elinden gelmiyordu ötesini görmek. Sesindeki hüzün bile başkasından kalmaydı. Kedi gitti. Yapraklar dağıldı. Kâğıtların bir kısmı ıslandı. Silindi bazı yerleri. İrice bir baykuş mezar taşlarından birinin üzerine kondu. Gözlerini açabildiği kadar açıp Saniye'ye baktı. Saniye patatesten bir ısırık aldı. Sol omzu ile göğüs kafesinin arasındaki yerde küçücük bir ağrı belirdi.

iletişim

ALİ İPEK

Kimsenin Ölmediği Bir Cinayet Öyküsü

Roman • 125 sayfa

Benzeri görülmemiş bir cinayet soruşturması. Olayların tam ortasında meczup üç kardeş: Nizam, İlhan ve Çetin. Babalarına göre, doğarken amel defterleri kapalıymış gariplerin, eksik doğmuşlar... Anneleri Gülizar ise sırra kadem basmış. Gidişi hem derin bir yara hem de koca bir muamma...

Ali İpek, Kimsenin Ölmediği Bir Cinayet Öyküsü'nde gerçeği herkesin bilmesine rağmen susmayı tercih ettiği bir hikâye anlatıyor. Ama gerçeklerin er ya da geç ortaya çıkmak gibi bir huyu olduğunu hatırlatarak...

youtube.com/iletisim-yayinlari iletisimyayin iletisimyayin iletisimyayin

iletişim

ALİ İPEK

General Şıvasko

Roman • 127 sayfa

"Hikâyesi kendinden derin bir yara izi olsun isterdim yüzümde. Her bakanın tekrar tekrar bakacağı şaşkınlıkla örülü. Mucizelerden ziyade marifetlere inanarak süregelen. Şarapnelden mütemmim bir parça kadar derinliği olan, asırlar boyu sürecek yastan kalmış ve hiç dinmeyecek bir öfkeyle kanlılarımı hatırlatırcasına mühürlenmiş gibi... Küskün kaşımın arasından, gözkapağımdan geçerek elmacık kemiğimde duracak ve yanağıma erişmeyecek o yarığa neler neler sığdırırdım."

General Şıvasko, had ve hudut arasında yaşayan köylülerin var olma çabalarının, şairin peşinden, geçmişin izinden gidenlerin ve onların peşini bırakmayanların romanı.

Ali İpek, yara kabuğuna saklanacak kadar küçük ama onları var edecek kadar da büyük hikâyeleriyle birlikte geçmişlerini katırlarla taşıyanların zorlu yolculuğunu anlatıyor.

youtube.com/iletisim-yayinlari iletisimyayin iletisimyayin iletisimyayin

"Bir kadın var olduğunu hep mi ispat etmek zorunda? Ben ne zaman varsayıldım biliyor musunuz? Sessiz kaldığımda. Onların istediği gibi davranıp, görünmez olduğumda. Gölgemden korktum. Yanlış yaparım diye kâğıtlardan korktum. Evraklarda adım geçer diye kimliğimden korktum. Ederimden fazlası olurum diye terazilerden korktum. Üstümü çizebilecekleri kalemlerden korktum. Arkamdan konuşulan kelamlardan korktum. Kendimden korktum. Korktuklarıma sarıldım. O kadar sıkı sarıldım ki görülmeyecek zannettim. Ben sıktıkça kaybolacağına inandım. Onların görmek istediği birini yaşadım. Neticede başkası oldum."

Zaman Kaybından Ölen Kadının Hikâyesi'nde Ali İpek, çocukluğunda başına gelen trajik bir olayın travmasını ömür boyu yaşayan, gerçek ile sanrı arasındaki sınırda kaybolan, üzerindeki baskılardan ve yakasını bırakmayan yalnızlığından usanıp kendine hayalî bir eş yaratan Saniye Hanım'ın gizemle örülü hüzünlü hikâyesini anlatıyor.

Baykuşlar gerçekten uğursuzluk getirirler mi?

0126540 ZIE
THG
0126540
ZIE

iletişim

9 789750

KDV'DEN MUAF